

የኢትዮጵያ ማኅበራዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የንግድ ታስተካክ ሥርዐት-ቅስቃት
Federal Democratic Republic of Ethiopia
Federal First Instance Court Commercial
Bench Proceedings Code

ጥቅምት 2011 ዓ.ም
April, 2019

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ መጀመሪያ ደረጃ ቅርብ በት የንግድ ትስተካክ
ሥርዓት-ቻለት

Federal First Instance Court Commercial Bench
Proceedings Code

ማርያም 2011 ዓ.ም

April, 2019

**የኢ.ፌ.ዲ.ሪ በት ቴልዕዋን ወ/ሮ
መግዛ አስናደ መልዕክት**

**Her Excellency Meaza Ashenafi, President of the
Federal Supreme Court**

አገልግሎት አ.ቸ.የ.አ.ሪ ተቋማትን
የሚመናከር፡ የመንግባትና
የሚመሩበትን ሥርዓት የሚበቻለ
ትኩይነት እና አንድ ስትራቴክኒ
ስምብጥ በመያዝ በየዘርፍ
መሰረታዊ ለውጥ ለማምጣት
እየተጋኝ መሆኑ ይታወቁል፡፡

በፊዕራል ፊርድ በቶትና
በፊዕራል ተቋላይ ፊርድ
በት መሆኑ የፍርድ በቶትና
መሰረታዊ አስራር ለመቀየርና ለማህመን ነርሱ-በዚ ሰራወች እየተካሂዳ ይገኘል፡
፡ ይህም ዘመን የኩናትንና እና የኩናት ሰርዓቱን ለማመናከር፡ የህግ የበላይነትን
ለማረጋገጥ፡ የኩናት ሰርዓቱም ከማናቸውም ወ-ሰጣዊና ወ-ሙያዊ ተጽሑም እና ማልቻ
ጥብበት ነገ ለማድረግ፡ እንዲሁም ቅዱም ሲሉ የተጠፈለውን የተገለጋዋቸው እርከታ
ለማሳደግ የሚያስቀል ይሆናል ተብሎ ይጠበቃል፡፡

በዚህም አሁን በሥራ ራይ ያሉ መሰረታዊና እና የሥነ-ሥርዓት ሁኔታ ትርጉም
በላይ፡ ተገማችና ባለቤትና በተገበበ ሰርአት ተግባራዊ የሚደረግ እስፈላጊነትና
ግንዘብ ወ-ሰጣዊ በማስተካት ተጨማሪ እርምጃዎች እየተወስኑ ነው፡፡ የኩናትና
የእለት ተእለት ሥራወች በማቅረብ የፍርድ በቶትና ተልዕክ በአግባቡ ለማሳደግ
የሚያግኙ እና የፍርድ በት ጉዳዮች እስተዳደርን የሚመለከቱ ነርክር የእሌጀግዥ
መመራየዎች ለማውጣት ተናቶች እየተደረገ ይገኘል፡፡ የተናቶች ወር ትከራለትና
ፍርድ በቶትና ለገዳዮች የተለየ ትከራለት በመስጠት ወ-ሙያዊ ሥራን በእውቅ
ቀጠር እና በተፋጠነ ሆኖታ ለማከናወን የሚችሉበትን አስራር በመዘርጋት ቅዱም
ስሉ ይስተዋል የነበሩ ክፍተቶችና መመሌት ነው፡፡

የዚህ ተናት ሂደትና ነገሮች ምክራኑ አንዳ አካላም በጠቅላይ ፍርድ በቱ ከዚህ
ውር ይሞሩ በረፅ በስራ ሌይ የዋለውና በጥበቃ የስራ ድረታለን የሚተገበው
"የዶ.ሪ.ስ.ል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ በት የንግድ ችሎታት ሥርዓት-ችሎት"
(Commercial Bench Proceedings Code) ነው፡፡ ይህ ስርአት ችሎት ለእሁን
ለዶ.ሪ.ስ.ል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ በት በቻ የተዘጋጀ ሆኖ በማውጣው ሌይ
በዘርዝር በተመለከቱ በተለያዩ የንግድ ችሎታት ያስተ አመራር ሌይ ተፈጥሯ
ይሆናል፡፡ ይህ የሥርዓት-ችሎት መመሪያ አንድገት-ዲብዳቤ ውስጥበበት እና ቁለት
በየትናውም የዶ.ሪ.ስ.ል መጀመሪያ ፍርድ በቶታት የንግድ ችሎት የሚቀርቡ
አበቱታዎች እና ባቻ በተቀሳጠና ተገኘታት በሆነ ስርአት ውስኔ መደብት
የሚያገኘበትን መንግድ የሚመራ ይገባበት፡፡

ԱԱՍ ՀՀՊԴ ԲՍ ՔՄՔ ՄԿԵ ՁՆՔ ԳԸԼ ՈՒ ՔՆԳՔ ԴԼՈՒԴՆ ԽԾԿԴ-
ԴԼՈՒԴՆ ՀՄՎ ՀՀԴԱՄՆ ՄԱՔՔ ՀՂԱ ԴՁՀԴԱՆ ՀԿՈՒ ՍԼ. ԹՈՎԳԲՆ ԼՄԳՎՀՈ
ՀՄԳԼՄՆ:::

መግኘት አስተዳደር

መግቢያ

<u>መግቢያ</u>	<u>1</u>
<u>ክፍል አንድ</u>	<u>5</u>
<u>በፌዴራል መጀመሪያ ይረዳ ፍርድ በት ገንዘብ ቅስተኛ የሚታየ ጥያቄቶች አይነት አጠቃቃዎች</u>	<u>5</u>
1.1 ከገኘ ማህበራት ማስፈጸም የተመለከቱ ከፍርድ የሚችሉ የመስት ጥያቄዎች /ከነሽ፣ አጠቃቃዎች	5
1.1.1 የገኘ ማህበራት መፈጸም የተመለከቱ ከፍርድ የሚችሉ የመስት ጥያቄዎች /ከነሽ፣ አጠቃቃዎች	5
1.1.2 የማህበራት መፈጸም ሂደት ላይ የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute During Dissolution process/	6
1.1.3 የገኘ ማህበራት ሂደት መጠራት እና ከሂሳብ አጠር መሽም የተያያዘው ከፍርድ የሚችሉ የመስት ጥያቄዎች /Dispute during Liquidation/	6
1.1.4 የሂሳብ ማጠራት ሂደት የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	6
1.1.5 የሂሳብ ማጠራት ተከተሉ ከትርፍ ድርሻ ይከላለኛ የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	7
1.1.6 ከሰራ አስከያደኛ መሽር እና የገኘ ማህበራት አስተዳደሪዎች ተጠቃቀነት የሚችሉ የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	7
1.1.7 ከተጠበቀ ሰራ አስከያደኛ መሽም የሚችሉ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	8
1.1.8 ከቅለ ጉባኤዎች መዋሪዎች እና ከቅለ ጉባኤ አፈጻጸም የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	8
1.1.9 በገኘ ማህበራት ላይ የመከመር ፍርድ እንዲሰጥ	8
1.1.10 የመጠበቅዎች ስምምነት ሆኖ ስርዓት እንዲከናወ	9
1.1.11 በመከመር ሰነ- ስርዓት ሂደት ወቅት የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	9
1.1.12 የገኘ ማህበር ማስፈጸም እና ከከያደኛ ከሰሳቢነት ለረወጣዎች እና ተገዢው ለመመዘኛ የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	10
1.1.13 ከጠቅላላ ጉባኤ ጥሩ የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	10
1.1.14 የገኘ ማህበር ትርፍ ድርሻ ለመከፈል፤ ሆነታቸውን የመመልከት እና የመመርመር፤ የባለ አስከያደኛ መጠራዎች እና ለመመልከት እና የመመርመር፤ የገኘ ማህበር አጠቃቃዎች እና የሚቀርብ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	11
1.1.15 በገኘ ማህበራት የባለ አስከያደኛ መጠራት ላይ የሚፈጻሚ ሁ-ከት፤ ሆነታቸውን የሚቀርብ ከፍርድ የሚችሉ /Dispute during Liquidation/	11
1.2. ከሚተላለች የገኘ ማስፈጸም የሚቀርብ የመስት ጥያቄዎች	11
1.2.1. የተሰራ ወረቀቶች /ሁነታቸው/	12
1.2.2. ተከና የተመለከቱ ከፍርድ የሚችሉ	12
1.3. ከገልጻል የሚችሉ ጉባኤ መቆቻዎች የሚቀርብ አጠቃቃዎች	12

1.3.1.	የግልጻል ዓይነት ገብና እንዲቁቻም የሚቀርቡ አለበታም	13
1.3.2.	በገዢኤሌዋንት ለማቅረብ የግልጻል ዓይነት ገብናዎች የሚሆተው አገልግሎት የሚቀርቡ ማመልከት	13
1.3.3.	በገዢኤሌዋንት ለማቅረብ የግልጻል ዓይነት ገብናዎች ተጨማሪ ስራዎች እንዳለጥ የሚቀርቡ አለበታም	13
1.4.	ቦንግድ ሆነ ለተመለከቱ ዓይነዎችን እና ለለቻ ከባንድ ሆነ ዝርዝርና ዘላቂዎን ሁኔታ መሠረት በማድረግ የሚቀርቡ የመብት ተያቀዙት	13
1.5.	ገምታቸው አስከ 1C 500,000.00 (አምስት መቶ ስህ 1C) የሆነ የወል ጉንኑነቶችን መሠረት በማድረግ የሚቀርቡ የገዢኤሌዋንት ተያቀዙት	14

ክፍል ሁኔታ

<u>በፊደል መጀመሪያ ደረጃ ፖርድ በት ጽጌ ተሰውቷቸው የሰነድ ማስቀመጥ ሆኖ አተገኜበ እና የገዢኤሌዋንት ተሰውቷቸው</u>	15
---	----

2.1. ክስ ከመስማት በፊት ያለ ሂደቶች (pre-trial stages)	15
2.1.1. የክስ ማመልከቶችን ለለመመርመር	15
2.1.2. ለተከሳሽ መጥረም መለከት	16
2.1.3. ከቅድመ ክስ መስማት በፊት ጉዳዙዎችን በአማራር በፌርድ በት-መር አስማማቅ ለለመቆኝበት	18
2.1.4. የመከላከል መለከት ለለመመርመር	19
2.1.5. የፊርማ ማስረጃ ለለማቀርበበት ባይና ሆኔታ	19
2.1.6. የፊርማ ከርክር የማቀበበል ሥራን ማጠናቀቁ	21
2.2. ክስ ለለመስማት (Trial)	21
2.2.1 ለለተከሳሽ ወገኖች አለመቆረብ	21
2.2.2 ለለ ተከሳሽ ወገኖች መቆረብ	22
2.2.3 የወሰኑና ወገኖች ማልቂ ገብናነት ወይም ክስ ወሰኑና መግባት	23
2.2.4 ተከሳሽዎችን ለለመመርመር	23
2.2.5 በመጀመሪያ ደረጃ ከርክር ለይ የሚቀርቡ መቋወጣማቸው	25
2.2.6 የክርክሩን ተጠናጥ መያዘ	26
2.3. ከርክሩን ለለመስማት እና ምስክርቸውን ለለመመርመር	28
2.3.1 ለለ ምስክርቸው	28
2.3.2 ለምስክርቸው መጥረም መለከት	29
2.3.3 የምስክርቸው ተማሪነት አለመቆረብ	30
2.4. የተከሳሽዎች መግት መጀመሪያ ምስክርቸውን መመርመር	32
2.4.1. ለለ ክስ መከራከሪያ መግት የመጀመር መብት	32

2.4.2. የማስረጃ አቀራረብ	33
2.4.3. የፍ/ቤት ሥልጣን	35
2.4.4. የምስክር ቁልን ለመሰጠት ፈቃድና ስለለመሆኑን አሰተኞች የምስክርንት ቁል	35
2.4.5. ቁርድ	36
2.5. ላይ ሥነ-ሥርዓት	38
2.5.1. በአዋጅ ሁኔታ ስለሚውሰሉ ክርክር (summary Procedures)	38
2.5.2. የተፈጻሚ ሥነ ሥርዓት (Accelerated Procedure)	39
2.6. የግል ህንጻ መሠረት ያደረገ ጉዳቶች ሂደት መቆጠ የጊዜ ስታዊ ደረጃዎች ወሰንና ተጠባቸው መጠቃቅ ማጠቃቅ (ሁመተኛ)	40
2.6.1. የግል ማጠቃቅ መሠረት ያደረገ ጉዳቶች	40
2.6.2. ተከታታለኝ የጥንቃቤ ለነድቶ መሠረት ያደረገ ጉዳቶች	40
2.6.3. በአዋጅ ሥነ-ሥርዓት መሠረት የሚቀርቡ ጉዳቶች	41
2.7. ለጊዜው ስለሚሰጠ ማገኘዎችና ለለቻ ትምህር (Provisional Remedies)	41
2.7.1. ከፍርድ በፊት ጽብረትን ማስከበር (፩ 151-153)	41
2.7.2. ለጊዜው የሚሰጥ የማገኘ ትምህር (፩ 154-159)	42
2.8. ለለ ቁርድ አፈጻጸም	42
2.8.1. ቁርድ እንዲፈጸም ስለሚቀርብ ማመልከቶ	42
2.8.2. ቁርድ እንዲፈጸም የሚገደጋበት ሁኔታ	43
2.8.3. የፍርድ ባለቤቶች ስለመመርመር	44
2.9. የፍርድ አፈጻጸም ሥርዓት	46
2.9.1. ጽብረትን ስለማስከበር	46
2.9.2. በተከበሩ ወይም በተያዘ ጽብረት ላይ ምስተኞች ወገኖች የሚያቀርቡት መቆወጣጣቹ	47
2.9.3. ለፍርድ አፈጻጸም ጽብረትን የመሽጥ ሥነ-ሥርዓት	48
2.10. ላይ ላይ ጉዳቶች (Miscellaneous Issues)	50
2.10.1. አቤቱታን ስለማጥኑል	50
2.10.2. ለለ ገዢ አመሳሰሪና ለለ ቁጥር	50
2.10.3. በኢትዮ-ስላም ገዢ የሚሰጥ ቀበሌና	51
2.10.4. ለለወጪና ከሳሽ	-
2.11. የፍርድ ወይም ትምህርን የሰጠው ፍ/ቤት ልዩ የሚፈልጏቸው ማረሚያዎች ወይም ማስተካከያዎች (Review by Court of Rendition)	51
2.11.1. ከሥነ-ሥርዓት ውጤት የተፈጻሚ ጉዳቶች	51
2.11.2. ጉዳቶን እንደገና ማየት	51
2.11.3. ለለ መቆወጣም (Opposition)	52

2.11.4. ተከሳሽ ለለለበት የተሰጠውን ወሰኑ ስለማግኘት	53
ክፍል ሲስት	53
ቦንግድ ቅለመች የቀመር ጥለዎች	53
3.1. የገዢዎች ሂደት እልባት የሚያገኙትን ገዢ ስለመስከረም	53
3.1.1. በንግድ ቅለመች ቁጥሮች ተሰጥቷቸው እልባት ለይቶና ስለማግኘቶች ጥገናዎች	54
3.1.2. በንግድ ቅለመች ቁጥር የሚሰጥበት ሆኖታ	55
3.1.3. በንግድ ቅለመች ተለዋዋዎች ቁጥር ለሰጥ ታሳቢ ለእራት የሚገባቶች ሆኖታዎች	55
3.1.4. የንግድ ቅለመች ይሞት የገዢዎችን ሂደት ስለማቅጣጫውን ስርዓት	56
3.2. የባለ ፊርማ አካላት ተግባር እና ቡለቤት	56
3.2.1. የፌ/ቤቱ አስተዳደር ተግባር እና ቡለቤት	56
3.2.2. የቃለመች ይሞት ተግባር እና ቡለቤት	56
3.2.3. የቃለመች ይጋፍ ስጂሳ ለራተቶች ተግባር እና ቡለቤት	57
3.2.4. በተከራከሪ ወገኖች ለከናወነ የሚገባቶች ተግባራት	57
ክፍል አራት	59
4. በፈጸምና መፈጸምና ፍ/ቤት የንግድ ቅለመች ተፈጥሯ የሚሆን የሚሆን ቀና ቀና የህግ የንግድ	59
1.1. የተለያየ የአገር ወሰኑ ሆኖታ	59
1.2. በፈጸምና መፈጸምና ፍ/ቤት ስጂሳ ለሚ ቅለው ተርጉም የተሰጠበቸው የንግድ ቅለመች የተመለከተ ማሱኝነት	61

መግቢያ

በኢትዮጵያ የፌዴራል ቁ/ብ/ቁጥር አየተሰጠው ይለ አገልግሎቶችን ለማሽኑል
በመከናወን ላይ ከሚገኘ ተግባራት እንዲ ቅሉዋቸውን በገዢዎችው አይነት በማድረግ
ገዢዎችን በአፈጻሚነት እና ጥሩት ባለው መንገድ አልቀት ለመሰጣት የሚሰጥል አስራር
መዘርጋት ሲሆን ይህንን ለማሳከት በየደረሰው ባለ ቁ/ብ/ቁጥር የፌዴራል መጀመሪያ
ዳረሰ ፍርድ በትን አጠቃላይ የንግድ ቁጥር በቁ የሚያስተናገኝ ቅሉዋቸው እንዲቋቋሙ
ተደርጋል፡፡ የንግድ ቁጥር በቁ የሚያስተናገኝ ለየ ቅሉዋቸው እንዲቋቋሙ ከማድረግ
ባለ ቅሉዋቸው የቃለዋቸው ይችላቸው የሚመሩበትን ለየ ሥርዓት ቅሉት ማዘጋጀት
በዘርፍ የታለመውን ወጪት ለማያጣት እንደሚያስተናገኝ በአት-የጀክቶ የፍርድ በቶ
መዋቅር ከፍተናው የስልጣን አካል በሆነው በፌዴራል ተቀላይ ፍርድ በት አስተዳደር
ታምኖበት ተቀላይ ፍርድ በቱ በኢወቂ ቁጥር 25/1988 እንቀጽ 16(1) ስር የተሰጠውን
ስልጣን መሰረት በማድረግ ይህ ስርዓት-ቅሉት በፌዴራል ተቀላይ ፍርድ በት አውቀና
እና ፍቃድ ለፌዴራል መጀመሪያ ደረሰ ፍርድ በት ዓይነ ቅሉዋቸው ተሳል፡፡

ይህን የንግድ ቅሉዋቸው ሥርዓት-ቅሉት (Commercial Proceedings Code)
ማዘጋጀት ያስፈላጊበት ወና ዓላማ በቅሉዋቸው የስልጣት ተስልጣት ተግባር ላይ ለያጋጥሙ¹
የሚችሉ ተግዳጋቸውን ይችላቸው በቀላሉና ለሂሳብ የሚችሉበትን መረጃ ማጣቀሻ ለማዘጋጀት፡፡
ተከራከሪ ወገኖች እና የህግ ባለሙያዎችም በንግድ ቅሉዋቸው የሚታረ ቁጥር እና
ከተማሪ የፌዴራል የሚያስተናገኝ ለማዘጋጀት በቀላሉ መሰየት የሚችሉበትን የሚችሉበትን ማቅረብ

ለመፍጻዣ፤ የንግድ ገዢዎችን የተመለከቱ ክርክርና መደብናውን የፋትሸሚዎች ሥነ ለወጪ አገልግሎት ወጪ ቅጣዊ፤ ፈጥነት እና ጥራት ባለው መንገዶች በልዩ ሁኔታ የሚታወቃትን እድል ለማመዱትና እንዲሆዣ በንግድ ቅሉዋች ወጥነት ያለው የህግ አተረገገለም፤ የቃሉዎት ሥነ ለወጪ አገልግሎት አተገባበር እና ቅጂው አስማጥ እንዲኖር ለማስታወሻ በማሳሰቢ ነው፡፡

ይህ ለወጪተ-ቁሉዎት አገልግሎት ወና ወና ክፍልዎችን የዚህ ሆኖ የመጀመሪያው ክፍል በንግድ ቅሉዋች የሚታወቃ ገዢዎችን ዓይነት በዘርዝር የዚህ ሆኖ በቃሉዋች የሚታወቃ ገዢዎች ሁኔታው መሠረታዊው ምን እንዲሆነ፤ የመብት ጥያቄዎች በማን እና በምን ሁኔታ ለቀርቡ እንዲሆነ በአዋጅ ተብልጾችል፡፡ ለዚልሏል መጀመሪያ ያረዳ ፍርድ በት በአዋጅ ቁጥር 25/1988 በፋትሸሚ በኩር ገዢዎች የገንዘብ ግምታቸውን መሠረት በማድረግ የተሰጣቸው የቆኗኑት ስልጣን እንዲተጠበቀ ሆኖ የንግድ ቅሉዋች ክንግድ ቅሉዋች ተፈማት እና ክንግድ ማሟረሰበበ የእለት ተለት የንግድ እንቅስቻለዎች ጋር በተያያዘ በገንዘብ ለተመት የሚይችለ ነገር ዓን በወጪታቸው ክፍተኛ አካሞች የሚያደርግ እንደምታ ያላቸው ክርክርና የሚታደባቸው ቅሉዋች በመሆናቸው ይህን የቃሉዋችን ልዩ ባሳረው ተሳቢ በማድረግ የሚቀርቡ የመብት ጥያቄዎችን በዚህ ክፍል ሌይ ለመቆስበ ተዋናሽል፡፡

የንግድ ገዢዎችን የተመለከቱ ክርክርና እንዲሆንናውም ቅትሸሚዎች ገዢዎች ለገዢ ለገዢዎች አልባት በመስጠት ሂደት የፋትሸሚዎች ሥነ-ለወጪ ሁኔታ ሆኖ የንግድ ቅሉዋች ክሳሽራቸው አካይ ገዢዎችን ለማየት የሚከተሉት ልዩ ስነ- ስርዓት በስርዓት ቅሉዎች ክፍል ሁሉት ሌይ በዘርዝር ተመልከችል፡፡ ይህ የሥርዓት-ቁሉዎች ክፍል በአመዘኛ በፋ/ቤቶች ማሻሻያ ተጨማሪ እና በፋትሸሚ አካላት ስልጣን ማስከል ተብብር በ1997 ዓ.ም ከተዘጋጀው "የፋትሸሚዎች ክርክርና ለወጪተ-ቁሉዎት" ሌይ የተወስደ ሆኖ በንግድ ቅሉዋች የሚታወቃ ገዢዎች ልዩ ባሳረው አካይ የሚያስፈልጋውን የንግድ ሌታንዎርድ አካይል፡፡

የሥርዓት ቅሉዎች ስነተኛ ክፍል በንግድ ቅሉዋች የሚታገበሩ የቀጂር ሪፖርታቸውን የሚመለከት ሆኖ በቀጂር ለአስማጥ ለገዢ የቃሉዋች የሚታገበሩ እና መከተል እንዲሆነው እንዲሆናው የቀጂር ሪፖርት አተገባበር ሌይ የባለድርሻ አካላት ማኅ እና ሂሳብናት ምን ሆኖ እንዲሆነው ተብልጾችል፡፡ ይህ ክፍል የፌዴራል መቅረብ የፋትሸሚዎች እና መሠል ገዢዎች ቅስት አስተዳደር ትግበራ መመሪያ" ሌይ ለንግድ ቅሉዋች አግባብነት ያላቸውን ገዢዎች በመውሰድ እና ለለው ከቃሉዋች ልዩ ባሳረው አካይ በቀጂር ለአስማጥ ሂደት ለተገበሩ የሚገባቸውን ነጥቦች በማከተሉት የተዘጋጀ ነው፡፡

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ. መጠወሻ ክፍል የንግድ ጉዳዮችን የተመለከቱ ወኩ ወኩ ህግ መንጠቃቅን እና የፈዕራል በቅላይ ፍ/ቤት ለበኩ ተስፋት በንግድ ጉዳዮች ላይ የህግ ትርጉም የተሰጠባቸውን አገበት ወማኬዎች በአሳሽ መልካ የዚህ ሲሆን የንግድ ጉዳዮችን የተመለከቱ ሁግታትን በቀለለ ለማግኘት እንደሚያጠኑ ይታመናል::

የዚህ ለመግኘት ወኩ መሠረቶች በዋጥናት የንግድ ጉዳዮችን የሚመለከቱ መሠረታዊ ሆነታ፣ የፌትሬክበር ሥነ ለመግኘት አገር፣ በንግድ ተስፋቶች ለማቻቧ ጉዳዮች የተሰጠውን ሌቦ ትክክለኛ ተከተሉ የተወስዶ አስተዳደራዊ እርምጃዎች እንዲሆም በጀት የቆበሩ የእስራር ተሞክሮዎች ሲሆን በንግድ ተስፋቶች ከሚቻቧ ጉዳዮች ሌቦ ባኩረም አይደም በመከራከታዊ ሆነታዎም ሆነ በእነ-እርምጃት ሁገ አተገበበር ላይ ማብራሪያ የሚሰው ጉዳዮችን በመጠኑ ለማብራሪያት ተሞክሮች በእነት የተስራት ሆኖ ነገር ጥን በእነ-እርምጃው በእተገበበር ልንደ ሌቦነት የሚቻቧባቸውን የተወስዶ ለነ-እርምጃዎች ሂደቶችን በተመለከተ በተቻለ መጠን ሌቦነቶች የሚጠበብትን እና አነቶች ወጥነት በለው መልካ የሚተገናበትን አቅጣጫ ለማስያየት ተሞክሮች::

ክፍል ክንድ

በኢትዮጵያ ማህበ የዚህ ትርጓሜ በት ዓይነት ፕሮግራም የሚታረው ጥናቸውን ማደንት

1.1 የንግድ ማህበ-ት ባለ አካላቶችንት መብት ጋር የተያያዘ የመብት ጥያቄዎች

1.1.1 የንግድ ማህበ-ት መጽሑስና ተመለከቱ ካርክር

የንግድ ማህበ-ት በፍ/ቤት ወ-ሆኑ አማካኝነት እንዲፈርሰ ለመከተል
ስለመሆኑ እና ማህበ-ቱ እንዲፈርሰ የሚወሰኑውም ከማህበርተዋች እንደ ወይም
የተወሱት ማህበርተዋች ወይም ማንኛውም ተቀም ያለው ሁሉም የንግድ ማህበ
እንዲፈርሰ ስልጣን ለለው ፍ/ቤት ጥያቄ /ክስ/ ሲያቀርቡ ስለመሆኑ በንግድ ሆኖ
ቀጥር 218/1/2/፡ 258/1/፡ 278/1/፪/፡ 303፡ 495/1/ሠ/3/፡ 542/1/፡ 543/2/
ድንጋጌዎች ሲሆ ተመለከቸል፡፡ ከለይ የተጠቀሰ-ትን የህግ ድንጋጌዎች መሠረት
በማድረግ የሚቀርብ የማህበ ይኖረሰልኝ ጥያቄዎች በንግድ ቅለዋች ከሚታየ
እና ወ-ሆኑ ከሚሰጥባቸው ጥያቄዎች መከከል ዓይነ::

1.1.2 የንግድ ማህበራት መኖሪያ ሂደት ላይ የሚቀርብ ክርክር /Dispute During Dissolution process/

እንደ በሆነ አገባብ የተቋቋሙ የንግድ ማህበር በተለያዩ ቤትና ተወካይ
የንግድ ማህበር /Limited liability company/ ማስታወሻ አከላምን ማህበር /
Share company/ እና የተመለከት ቤትና ያለው የግል ማህበር /Private
Limited company/ እንዲሁም ለለምት የንግድ ማህበር እንዲፈጸም ወሰኑ
መሰጠኝን ተከተሉ የመፍረሰ ሂደቱ ለከናወን፤ የመፍረሰ ሂደቱን የማጠናቀቅ
ለራው ከሚያደከትለው ቤትና አካል፤ ለሰነድታቸው ወገኖች ለደረግነቶችው
ከሚገባው ጥበቃ እንፃር እና ከባለ አከላምና መብት እና ጥቅም እንፃር ተጠው
ጥንቃቁ ለደረግነት የሚገባ በመሆኑ የማህበር መፍረሰ ሂደቱን በማከናወን ሂደቱ
የማሳተዋል ትንሬች ካለ እንዲከተከለ፤ ሂደቱ ለይ እኩል የሚፈጥር እኩል ካለ
የእርምጃ እርምጃ እንዲወሰድ እና ለለምት በመፍረሰ ሂደቱ ዘርፍ መቆጣሪያ የሆነ
ተጨማሪ ትዕዛዝ እንዲሰጠ ለፍ/ቤት አበቱታ ል.ቀርብ ይቻላል፡፡

1.1.3. የንግድ ማህበች ሂሳብ መጠቃት እና ከሂሳብ አጠር መስጠና ጋር የተያያዘ ካርከርች

አንድ የንግድ ማህበር ሥል አከሰ.የን የሆነ ስዕስ በሁዋ የተሰጠት የተለያየ መብቶች
ይሉ ሲሆን ማህበርተኝው በሁዋ ከተሰጠት መብቶች አንዳ የማህበሩን የሰራ
እንቅስቃሴ ገዢዎን እና ወይደወን የማውቅ መብት ነው፡፡ ማህበርተኝው በዘመ
መብቱ መጠቀም ይችል ወንድ ደግሞ በየእመቱ የማህበሩ ሂሳብ እየተመረመራ
የሕጻብ ሪፖርቱ እንዲቀርብ ለደረግ የሚገባ ስለመሆኑ ከን/ሀ/ቁ 345፣ 381፣
389፣ 538 ደንጋጌዎች ይዘት መረዳት ይችላል፡፡ ማህበርተኝው በማህበሩ ወሰኑ
ይሉ መብት ካልተከበረለት መብቱ ይከበረለት ወንድ ሂሳብ አጣሪ ካለ
በለመያወው ሂሳብ እኩያጣራ ወይም ሂሳብ አጠር እንዲሻጥና የሂሳብ መጠራቱ
ወጠት የሚያስተካክለን መብት እንዲከበረለት ለፍ/ቤት ታደቆ ማቅረብ ይችላል፡፡

1.1.4 በሂሳብ መግራት ማደት የሚቀርብ ክርክር /Dispute during Liquidation/

እንደ በሆነ አገባብ የተቋቋመ የንግድ ማህበር ማለት-ም ሲለቤትታቸው የተወሃለ
የንግድ ማህበርቸ እና ለለ-ቻ የንግድ ማህበራት ሂሳብታው እንዲጠረ ወይም
ማህበራቱ እንዲፈርስ ወሰኑ መሰጣችን ተከተሉ ሂሳብና ገበያት ለማራል የሁሉም
ማጠራት ስራው በሆነ፣ በሁሉም አስራር ዝንብ እና በአገባብ የተጠሪ ስለመሆኑ
የማህበሩ ሂሳብ መጠራት ከሚያስከተላው የጋራዎች ወሃን አካይ፤ ለሰነድ ወገኖች
ለደረግለቸው ከሚገባው ቅዱቹ እንዲ እና ሂሳብና ገበያት መጠራቱን
ተከተሉ ለባለ አከሰቦች የሚደርስ ዝርዝ ካለ ሂሳብ ለማራል ተጠው ጥንቃቄ
ለደረግበት የሚገባው በመሆኑ በግልጽ የተደርሱ ማቅረቢዎች የሁሉም እንደ

ተከራኑ ወገኖች አስተያየት እንዲሰጠና አስፈላጊ ሆኖ ሆኖ ከተገኘ የሂሳብ ባለሙያው መግለጫ እንዲሰጥ ከተደረገ በኋላ የአዲት ሪፖርቱ ልዕሊች፣ ለሽሻል አልማም እንደገኘ እንዲሰሩ ሌታዘዴ ይችላል::

1.1.5 የሂሳብ ማጣሪትን ተከተሉ ከተርፍ ደርሻ ከፋይነት የሚቀርቡ ከርከርች

የንግድ ማህበር አማካይ በሂሳብ ባለሙያው ከተጠረና ተርፍና አማራው ተለይቶ ታወች፣ ሪፖርቱ በኋላ ከዚያ በኋላ የሚሆበር አባል (በለክክለያን) የሆነ ለው ከተርፍ ሌጅርሰው የሚገባውን የድርሻ ከፋይ በመለያት ከፋይ እንዲፈለምለት መጠየቅ የሚችል ለለመሆኑ የፊልጻል ተቀባይ ቁርድ በት ስበር ለማቅረብ ተለዋል በስበር መዝገብ ቅጥር 82503 አስገዳጅ የሀገር ተርጉም የሰጠበት ሌሎች ከተርፍ ደርሻ ከፋይነት ወጪ በሆነ የአዲት ሪፖርቱን ወጪት መሠረት ያደረገ ጉዳዮች ደንገሞ ሪፖርቱን መነሻ በማድረግ ተጠበው ይችናት ተከናወል ለሌማት ባለቤት ባለሙያው ተለዋል::

1.1.6 ከነሱ አስከያደርግ መሻር እና የንግድ ማህበራት አስተያየዣዎች ተጠቃሚነት የሚቀርቡ ከርከርች

እናደ በሀገር አገባብ የተቋቋሙ የንግድ ማህበር በተለይም ተለፈነታቸው የተወሃነ የንግድ ማህበር ሲሆ አስከያደርግ ሆኖ የተመረጋገጫ ለው በኋላ ተለዋል የሚከናወነው ከነሱ አስከያደርግ እንዲሻር ለመሠን የሚችል ለለመሆኑ በን/ሀ/ቁ 527/2/ /5/ ስር የተመለከተ ሌሎች በአንድ የንግድ ማህበር ወሰኔ ባለክክለያን የሆነ ለው ባለክክለያን በሆነበት ማህበር ወሰኔ በሀገር ከተረጋገጠለት የተለያየ መብቶች ወሰኔ እንዲ የሚሆበሩ ሲሆ አስከያደርግ ሆኖ የተሻመው ለው ከየነሱ አስከያደርግ ሲሆም እንዲሻር ለኋላ ተለዋል::

በለላ በከተማ የአንድ አከሰለያን ማህበር የቦርድ አባላት በሀገር፣ በማህበሩ መመመከራቸ ይከተና እና መተካይነት ይገባ የተሚለባቸውን ተለፈነት ወደ ነገ በሙተው የሚሆበናን ሂሳብ ጉባኤ ከባከነት፣ አስተያየዣዎች፣ በፈ.ወመት፣ ያልተገባ ተግባር የሚከናወነት፣ በማህበሩ፣ በበለ አከሰለያቸ፣ በገንዘብ መያዜዎች እና በስተቀናወነት መገኘች ላይ ጉዳት እና አማራው ያደረሰ ከሁነ፣ ጉዳይም ለጠቀላለ ጉባኤ ይርሱ ተቀባዩ ጉባኤ በቦርድ አባላቱ ላይ ከስ እንዲቀርቡ ከወሰነ እንዲሆም በቦርድ አባላቱ ጉዳት ወይም የሚችበበርበር ተግባር የሚከናወነት በበለ አከሰለያን ወይም በስተቀናወነት መገኘ ላይ በቀጥታ ያደረሰ ጉዳት ከደረሰ አከሰለያን ማህበሩም ሆኖ ለሌማት ጉዳት ያደረሰበቸው አካላት በቦርድ አባላቱ ላይ ከስ ማቅረብ የሚችል ለለመሆኑ በን/ሀ/ቁ 364፣ 365፣ 366 እና 367 ደንጋጌዎች ስር ተመልከቸል::

1.1.7 ከተማባዊ ስራ አስከያደርግ መሽያጭ የገዢ የተያዘው ከርክርች

የንግድ ማህበት በአጠቃላይ፣ በተለያዩ የተወሱት ቀልናት፣ ይለቸው የንግድ ማህበት /Limited Liability Company/ የተቋቋሙበትን ዓለማ ማስከት ይነቻለታው ዘንድ የንግድ ማህበ በአስተዳደር ለኖራቸው እንደሚገባ በን/ሀ/ቁ 347፣ 528፣ ስር በአስተዳደሩት የተመለከተ ሲሆን የማህበቱም ስራ አስከያደቻቸው በተለያየ የሚከታተሉት የስራ አስከያደቻነት ተግባራቸውን ማከናወን የሚይቻለበት ሁኔታ ከተረጋገጧ፣ አባላቱ ስራ አስከያደቻ ለመሻም የሚይቻለበት ሁኔታ ከተረጋገጧ፣ የንግድ ማህበናን ሁሉም በማስቀመጥ በማህበ፣ በአባላት እና በስራቸው ወገኖች ገዢ ጉዳት እንዲይረጋስ ለመከተከል ሲባል ጉዢኩም ስራ አስከያደቻ መሻም ካስፈለገ በፍ/ብ/ሕ/ሀ/ቁ 308 መሠረት ተጠባባቸው ስራ አስከያደቻ እንዲሰጠ አቤቱታ ለፍ/ቤት ልቀርብ ይቻላል፡፡

1.1.8 ԻՓԼ ԴՊԽԹ՝ ՄՍՎՀԻ ՀԸ ԻՓԼ ԴՊԽ ՀՃՊԸՆԹՐՈ ՀՅ ՔԴԸՐԻ ԻՇԽԵՒ

እንደ የንግድ ማህበር የተቋቋመበትን ቅልጣ ማሳከት ያስችለው ነንደ ጉባኤዎች
በማድረግ፣ በገብርዎች ላይ አጀንዳዎችን ይዘ በመምኑር ውሃናዎችን ማሰራፈ
የሚችል ለመን የንግድ ማህበራት በቅሳለ ጉባኤ የሚያስተካልው ውሳኔ
ሁሉንም አባላት የሚያስተድድ እንደመሆነ መጠን አባላት በስብሰባው በመሳተፍ
በሚተለፈው ውሳኔ ላይ ድምጽ የመስጠት እና የመቋዎም መብት አለቶው፡፡
ሁኝም ወን የባለ አከሰቢዎችን መብት እና ተቀኂ በሚገኘ መልከ ህግን፤
የሚህበሩን መተዳደሪያ ደንብ እና መመስረጃ ይሳይናን መሠረት ያለደን ቅል
ገባኤ ከተደረገ በገዢ ተቀኂ ያለው ለው ቅል ጉባኤዎችን በመቋዎም ክስ
አያቀርብ በፍ/ቤት የጠቅላላ ጉባኤው ውሳኔ እንዲሠራዘን ለመስጠት እንደሚችል
በግ/ቤቱ 416 /2/ /3/ ስር ተመልከተ፡፡

የንግድ ማህበር በለ አከላምናቸው በጠቅላላ ጉባኤ በተለለሩ ወሰኑዎች ላይ
የተጠቀሱትው መብቶች ስይከበደ በቁና ወይም በለ አከላምናቸው ተቆላላ ጉባኤው.
በሰላም ወሰኑ መሠረት ስይራዕዥሙ በቁና በለ አከላምናቸው በቁሉ ጉባኤው ላይ
በተለለዎች ወሰኑ መሠረት ይፈጥም ወንድ ስልጣን ለለው ፍ/ቤት ከስ ማቅረብ
የሚችሉ ሲሆን አከላምና ማህበሩም በውጭናው ባዶታውን ያልተወጣ አሳል ላይ
በጠቅላላ ጉባኤ የሚመለወው ላላ ሁዋዊ እርምጃ እንዲተጠቀቀ ሆኖ አስፈላጊ ሆኖ
ልጋኝ በለ አከላምና ተገኘ እንዲሬዕዥም ከስ ለያቀርብ ይቻላል ይቻላል::

1.1.9 በንግድ ማሆኑት እና የመከታዊ ቅርጫ እንዲሰጥ

በዚህ አገባብ የተቋቋመ የንግድ ማህበር ማህበሩ የተቋቋመበትን እለማ ማስከት ክልታ ማስተም ካንግድ ሰራው ስር በተደያየ የገዢውን ጉዳታ መሸጥም ክልታ

ወይም በገባው ገዢዎች መሠረት የተቀበለውን እና ያለበትን እና መመለስ ወይም
መከራል ካልቻለ ወይም እኩዎን መከራል ካቻለው የሚሆኑ ስራ አስከያደ
በማህበሩ ላይ የመከራር ፍርድ እንዲሰጥ ስልጣን ለለው ፍ/ቤት የሚሰጠው ገዢዎች
እንዳለበት፤ ከስራ አስከያደም በተጨማሪ ክነጋዜው ላይ ጉንዘብ የሚጠረቅ ለው-
በኖ/ቤት የመከራር ወሆኑ እንዲሰጥ ክስ ማቅረብ የሚቻሉ ለለመሆኑ በን/ሀ/
ቁጥር 972 እና ተከታይ ድንጋጌዎች ሲሆ ተመልከቻል፡፡

1.1.10 የመጠባቀያ ስምምነት ሥነ- ስርዓት እንዲከፈት

በሁን አገባበት የተቋቋሙ የንግድ ማህበር ክንግድ ስራው ሲሆን የገባውን
ገዢዎች መ&.ወጥም ካልቻለ ወይም በገባው ገዢዎች መሠረት የተቀበለውን እና
የለበትን እና መመለስ ወይም መከራል ካልቻለ ወይም እኩዎን መከራል ካቻለው
ከ-ባንያው እኩዎን በመከራል ተናማ የበደር አከራል እና የማህበሩ ስራ የተሳለ
የሚሆንበትን ሁኔታ ለመኖጂር የከ-ባንያው ስራ አስከያደ ለንግድ ድርጅቱ
የመጠባቀያ ስምምነት ሰነ-ስርዓት እንዲቻለው ስልጣን ለለው ፍ/ቤት የሚሰጠው
ገዢዎች እንዳለበት ከን/ሀ/ቁ 972 ድንጋጌ የተመለከተ ሌ.ሆን ይህን ዓይነት
ማመልከቶ በማኅተውም እኩዎን መከራል ባቻለው ክርክ ለቀርብ የሚቻሉ
ለለመሆኑ እና የመጠባቀያ ስምምነት ሰነ ስርዓት እንዲከፈት ለኖ/ቤት ጥያቄ
ሌቀርብ ሚኒ ዓይነት ሁኔታዎች መሆኑን እንዲማግኘችው በን/ሀ/ቁ በን/ሀ/ቁ
1019፤ 1020፤ 1021/3/(ለ) እና 973 ሲሆ ተመልከቻል፡፡

1.1.11 በመከራር ሰነ- ስርዓት ሂደት ወቻት የሚቀርቡ ክርክር /Bankruptcy Proceedings/

በአንድ ክርክ የንግድ ማህበር/ ላይ የመከራር ፍርድ ከተሠጠ በን/ሌ የተለያዩ
ተግባራት የሚ&.ወጥሙ እና መ&.ወጥም እንዲሰጥቷው ከን/ሀ/ቁ 977 እና ተከታይ
ደንጋጌዎች መገንዘብ የሚቻሉ ሌ.ሆን ክነዘበው ተግባራት መከከል ውጤዎች ማህበር
የከ-ሚራ ሰርዓቱን የሚመረምር መጠማሪ ዓይ /commissioner/ እና ንብረት
ጠጣቀ /trustee/ መሻም፤ የገንዘብ ጥያቄዎች ከሚ-ፋ ማቆቆም እና የከሠረው-
ከ-ባንያ እና መከራል ዝቻለውበትን ቅን መወሰን ይገኙበታል፡፡ የመከራር ሰነ
ስርዓት-ቁን የሚያስቀመጥ-ት አካላት በኖ/ቤት ከተሰጠው /ከተመረጋበ/ በን/ሌ ሚኒ
ምን ተግባር መ&.ወጥም እንዲማግኘችው በን/ሀ/ቁ 989 እና ተከታይ ድንጋጌዎች
የተመለከተ ሌ.ሆን በመከራር ሂደቱ በመጠማሪ ዓይ በማስጠጥ የሚስጠጥ ወ-ሳይዎች
ለይ የሚቀርቡ ቴረታዎች፤ የመከራር ፍርድ በስጠው ቴለው-ት በቀጥታ በማቻቃያ
ገ-ይቶች እና የመከራር ሰነ ስርዓት ሂደቱን ለማከናወን በማስጠጥ ተያያዥ ነረዳ
የሚቀርቡ ማኅተውም አጠቃቃዎች በንግድ ቴለዋች አጠቃቃ ሊቀርብ በማቻቃያው
እንደሆ አገባበነታቸው የሚሰጠናገሩ ይሆናል፡፡

1.1.12 የንግድ ማህበ በለ አካላይና በፈቃቀቶች እና ተገዢው ከማህበ አባልነት አባልነት ለመጠና የሚቀርብ ክርክሩ

የንግድ ማህበ አባልነት በህግ፣ በማህበኑ መመዘኛ የሰነድ እና መተዳደሪያ ደንብ የተማለቀችውን ቤሌሬነት በጊዜው እና በአግባቡ መፈጸም ለኖርበችው ካልፈለመ በዚህ ምክንያትም በማህበኑ ስራ ስራ ላይ ጉዳት ከደረሰ ወይም ለለቸው ማህበኑን በማህበኑ ወሰኔ የለውን መብት መጠቀም ካልቻሉ፣ በዚህ ምክንያት በለለቸው የማህበኑ አባልነት ጉዳት እንዳይደርስ እና የማህበኑ መደብጥ ስራ እንዳይደረተዋል በመቆኑኗል፣ ከተቀመጣ እማራጭኑ እንዳ ባዶችውን ያልተወጣው ወይም በመከቱ መጠቀም ያልፈለጋው አባል ከማህበኑ እንዳወጣ ማድረግ ለሆነ የንግድ ማህበኑን በለ አካላይና እንዳያ ማህበኑን ዓይነት እና የባለ አካላይና ቀጥር እንዳሁም ከንግድ ማህበኑና መተዳደሪያ ደንብ አኅያ ዳርሻችው ተስተቶችው ከማህበኑ አባልነት ለመወጪት መጠየቅ ይቻላል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የሽርክና ማህበኑን በተመለከተ በቁ ምክንያት ለኖር ከማህበኑ አባልነት መከከል እንዳ ከአባልነት እንዳወጣ በፍ/ቤት ለመስን እንዳማችል በን/ሀ/ቁ 261 ስር የተመለከተ ለሆነ አካላይና ማህበኑ እና ሊርክና ማህበኑን አስመልክቶ ማህበኑ እንዳፈርስ ተያቄ የሚያቀርብ ሊረከ ወይም አባል ለኖር እንዳፈርስ የጠየቀው አባል ዳርሻው ተስተቶች ከማህበኑ አባልነት እንዳወጣ በማድረግ የማህበኑን ለልወና ማስቀመጥ የሚችል ስለመሆኑ ከን/ሀ/ቁ 261፣ 258፣ 259፣ እና 511 ዳንጋጌዎች ይዘት መገኘዘበ ይቻላል፡፡

1.1.13 ከጠቅላላ ጉባኤ ጥር ጥር በተያያዘ የሚቀርብ ክርክሩ

በአንድ የንግድ ማህበ ወሰኔ የለአካላይና የሆነ ለው በዚህ የለአካላይና በሆነበት ማህበኑ ወሰኔ በህግ የተረጋጠለት የተለያዩ መብቶች ያለት ለሆነ ማህበኑን ለመከተል መብት ነው፡፡ ይህን በን/ሀ/ቁ 406፣ 447፣ 537 ዳንጋጌዎች መረዳት ይቻላል፡፡ የንግድ ማህበኑ ተቀባሉ ጉባኤ የመጥራት ባዶች ያለበት በሆነ ገዢ ማህበኑን ወመቀቅ የሚሆና አስተዳደረጋቸች የማህበኑን ስራ እንቅስቃሴ ማውቅ ይቻል ወንድ ደግሞ የማህበኑ አስተዳደረጋቸች የማህበኑን ተቀባሉ ጉባኤ መጥራት የሚጠቀቀችው ለሆነ አስተዳደረጋቸች በተስተቶችው ስለማንኛውን እና ቤሌሬነት መሠረት ይህን ባዶችውን ከልተወጣ ተቀባሉ ጉባኤ እንዳጠሩ ለመጠየቅ ህገ የሚጠይቀውን አነስተኛ ደምሮ የሚያጠረ ማህበኑን በህግ የተወጠው መከቱ ተግባራዊ ይመንጋለት ወንድ የማህበኑ ጉባኤ እንዳጠሩ መጠየቅ ይቻላል፡፡

1.1.14 የንግድ ማህበረትን የትርፍ ዳርሻ ለመከራል፣ ማኅደችን የመመስልከት እና የመመርመር፣ የባለ አካልምንነት ማርተሳዬት እንዲሰጥ እና ለለም የአካልምን ማህበር አባላት መብቶች እንዲከበሩ የሚቀርቡ ተያቀዣች

በኢንድ የንግድ ማህበር ውስጥ ባለአካልምን የሆነ ለው በዘመኑ ባለአካልምን በሆነበት ማህበር ውስጥ በሀገር የተረጋግጧለት የተለያየ መብቶች ያለት ማህበርተኝው በሀገር ከተረጋግጧለት መብቶች እንዳ ለለማህበር የስራ እንቅስቃሴ የሚውቁ፣ ጥርፍ ካለም የመከራል እና በንግድ ማህበር ለለለም ባለ አካልምና የተከበሩ መብቶች ሁሉ ለእናደርሱ እንዲከበሩ የሚውቁ ለመጠየቅ መብት ነው፡፡ የሚህበሩን እንቅስቃሴ ማውቁ የሚያስታረ ለነድችን ለመመስልከት እና ጉልባቸው ለማግኘት ያልቻል ባለ አካልምን ወይም ማኅደችውም የሚህበር አባላት መብቱን የተነሳን አባል ለነድችን ለመመከት፤ የትርፍ ዳርሻ እንዲከበሩ አልያም ማኅደችውም ለለ መብቱ እንዲከበሩለት በፍ/ቤት ክስ ማቅረብ ይችላል፡፡

1.1.15 በንግድ ማህበረት የባለ አካልምንነት መብት ለይ የሚፈጻሚ ሆነት ወይም ለማስተካከል ተግባር ለማስቀመጥ የሚቀርቡ ከርከበች

በኢንድ የንግድ ማህበር ባለ አካልምን የሆነ ለው በሀገር፤ በመተካደረጋ ደንብ እና በመመስረታዊ ዓይነቶ በተረጋግጧለት መብቶች እንዲይጠቀም ከልከላ ከተደረገበት ወይም ለለ ማኅደችውም የባለ አካልምንነት መብቱን መጠቀም እንዲይቻል የሚያደርግ ሁኔታ ነት ተግባር በፋይምበት ይህ ባለ አካልምን ከልከላው እንዲችመም፤ የሆነት ደርሱቱ እንዲወገድ ወይም መብቱ መብቱ እንዲከበሩለት በፍ/ቤት ክስ ማቅረብ ይችላል፡፡

1.2 ከሚተገለፈ የገንዘብ ለነድች ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ የመብት ተያቀዣች

በሀገር እንዲማተገለፈ የገንዘብ ለነድች ከሚቆጠሩት መከከል የንግድ ወረቀቶች ወነሻዎች ለሆነ ከነዚ የንግድ ወረቀቶች መከከል ደንብ ተከታታይ በተለይም መጠቀም ተከ እና የተከና ወረቀቶች ከለለም ለነድች በተለያ ሁኔታ በእንደቻን የእስት ከእስት የስም የንግድ እንቅስቃሴ አገልግሎት እየሰጠ የሚገኘ ከመሆናቸው እንዲር ሁኔታ የንግድ ወረቀት አይነቶች አስመስልክቶ በፍ/ቤቶች የመብት ተያቀዣች በስራት ይስተዋለ፡፡ ከነዚም በመነጣት ሁኔታ የንግድ ወረቀቶች የተመስለከቱ የመብት ተያቀዣች በፍ/ቤት የሚቀርቡበት ሁኔታ የንግድ እንዲማመስላል ከነዚ በታች ባለት ከፍነው ተመስለከቸል፡፡

1.2.1 የተሰኑ ወረቀቶች /መንዳቶ/

የቁል ካ.ዲን ማኅድ /Promissory note/ በንግድ ህት እንደ ጽዋድ ወረቀት
ይቀጠራለ. ተብሎው በን/ህ/፩ 732/2/ ስር ከተዘረዘሩት የንግድ ወረቀቶች /
Commercial instruments/ ወሰኑ እንዳ ለማን የተስኑ ማኅድ አውጭ ማኅድን
ፈርም ለያዥበት በተወሰነ ገዢ ወሰኑ በሆነ ሌጅ እከፍላለሁ በለው ቁል የገባበትን
ገንዘብ የመከራል የው ገዢ ለፈርስ ለመንግድ አምጭ የመከራል ተለፈነት አለበት::
የተስኑ ማኅድ አውጭው በገባው ግልጻቸ መሠረት ገንዘቡን በተጠቀሰው ገዢ
አይከፍል ከቀረ የመንግድ አምጭ ገንዘብ እንዲከራለው መጠየቅ የሚችል ስለሆነ
ክን/ህ/፩ 780፣ 825/1//ሰ/፩/ 826 ዓንጻዋጥቷል መረዳት ይችላል::

1.2.2 ተክን የተመለከተ ክርክር

ከንጂድ ወረቀቶች መከከል ጉንዘበን ተከና በተግባር ስራ አገልግሎት እየሰው
የሚገኘት ቅዱት ስራምኑ በሆነ ላይ ከተመከቱ የዚህ ዓይነቶችም መደበኛው ቅዱ
በዋናዎች ይጠቀሳል፡፡ ቅዱ እንደቀረብ የሚከፈልበት የንግድ ወረቀት ስለመሆኑ
በንግድ/ቁጥር 854 ስር የተመለከተ ስራምን የዚህ አምራካ /Drawee/ ቅዱን ለከፍያ
ለከፍያ በንግድ /Payee/ አቅርቦ ቅዱ ማይከፈልበት ከተመለከ የዚህ አውጭ /
Drawer/ ስለ ቅዱ አከፍልል ወሰን በመሆኑ እና ጉንዘበን የመከፈል ዕለፈነት
ያለበት በመሆኑ በዚህ ላይ የተቀራውን ጉንዘበ የዚህ አውጭ እንዲከፍልው
መጠየቁ የሚችል ስለመሆኑ በንግድ/ቁጥር 840 : 868 : 881 /1/ ስር የተመለከተ
ስራምን ይህንን መካከል በማድረግ ቅዱ አምራካው ጉንዘበ እንዲከፈልው በአውጭው
ለይ በፍ/ቤት ክስ ማቅረብ ይችላል፡፡

3. ከገልጻለ ደረጃ ገብኬ መቆቻም ሆኖ የሚቀርቡ አበቱታዎች

3.1 የግልጻ ያኩነት ገበኑ እንደቀቀም የሚቀርብ አበቃታዎች

ተዋዋይ ወገኖች ብደረገት ውል ሌይ ወለን ተከተሉ በመከከለቶው ወደፊት
እለመግባባት በፈጻሚ ይህ እለመግባባት በአማራዊ የሙግት መፍቃድ መንገድ
ታይቶ መሸጋት እንዳለበት በመስማማት ካሳቀመጥ በኋላ እለመግባባት
በፈጻሚ፤ ይህ እለመግባባት መታየት እና መሸጋት ያለበት በወለ ሌይ
በተቀመጠው አማራዊ የሙግት መፍቃድ መንገድ መሆን ይገባዋል፡፡ በዘመኝ
መሠረት በወለ ሌይ የተቀመጠው አማራዊ የሙግት መፍቃድ መንገድ በግልግል
ዶክት ተያቶ መውሃን እንዳለበት ካተቀመጥ እንደገዢ ተዋዋይ ወገን ወለን
መሠረት በማድረግ እለመግባባቱን ተመልከቶ የሚፈጸው የግልግል ዓዋጅ ገበያ
እንዲያያያዥ ለፍ/ቤቱ ተደቂዱን ማቅረብ ይቻል፡፡

3.2 በረከኬዊነት ለማቅቃመ የግልግል ዓይነት ጉባኤዎች የሚሆንም አገልግሎት ለማግኘት

ተዋዋይ ወገኖች በመከከለታው የሚፈጻሚውን እለመግባባት እንዲፈጸም በመረጃው አማራዊ የሙግት መፍቃድ መንገድ የተቋቁሙ ጉባኤ ማዘናዎች የግልጻል ይችነት ጉባኤ /Adhoc- Arbitration Panel/ በሚሆንበት ገዢ ጉባኤው ወሰኑ ከመስጠቱ በፊት በክርክር ሂደት ለውሳኔው ቅጣት የሚሆነ ማስረጃዎችን በማስቀበያም ሆነ እናደ ይችነት አካል ለለች አስተዳደሩት ያለቸውን ትብዛዝ በማስቀበያው ተብዛዝ የሚሰጥቶው ትብዛዝ ላይ የፌ/ቤት ካልታገዢ ለእፈፀመው መሆኑ አይከራክርም:: ፍርድ ቤትም በዚህ መልከ ጉባኤ ተቋቁሞ የሚሰጠውን ወሰኑ ተቀብሎ እናደማንኛውም በፌ/ቤት እናደተከበው ወሰኑም እናደማይያስፈልጊዜው ሁሉ ከዋናው ጉዳይ ወጪ በሆነ ጉዳዮች ላይ ተጨማሪ ትብዛዝ በማስጠት ወይም ጉባኤው በማስቀበያው ትብዛዝ ላይ ማህተም እናዲያርፍብበት በማድረግ ጉልጻል ተቋማት ወሰኑም በች ላይም ትብዛዝም ተፈማሚነት ተቋማዊ ደንብ በደረሰ የሰነድ ህርቃት ህገን ዓለማ ከማስከት አይደረግ ጉልህ ማና እናደማጥረፈው ስለሚታመን የሚሆተም አገልግሎት ለማማገኘት የሚያሻሽል አበቃታ ሲያቀርብ በዚህ ችሎት ይስተናገድ::

**3.3 በረከታዊነት ለሚችቷው የግልጻ ዓይነት ገብኬዎች ተጨማሪ ትዕዛዝ እንዲሰጥ
የሚቀርቡ ማመልከቶች**

ከእዚ በተሸጋው ቁጥር 3.2 እና በተገለዥው መልካም ተዋዋይ ወገኖች በመከከላቸው የሚፈጸጠውን አለመግባባት እንዲሸጋው የመረጋገጫ አማራዊ የመግባት መፍታዊ ገዢናዊ የግልግል የኝነት ገዢ /Adhoc- Arbitration Panel/ ስ.ሆን ገዢው ውስጥና ክመሰለው በፊት በክርክር ሂደት ተከራክሩ ወገኖች የፌ/ቤት እንዲያቀረቡት ለማቅረብ የሚፈጸመውን ተሸጋው ሲታይ የት-ወሮን ማስጠት ቀይል በማስከራከት ተጨማሪ ትዕዛዝ እንዲሸጋው አበቱታ ማቅረብ ይችላለ::

4. በንግድ ሆኖ ስት ላይ የተመለከቱ ይጋጌዎችን እና ለለዋቅ ከንግድ ሆኖ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ሁሉም መሠረት በሚገኘው የሚቀርቡ የመስጠት ጥያቄዎች

ከኢትዮ. ቁጥር 1 እና 2 ላይ የተመለከቱት የመብት ጥያቄዎች የንግድ
ህን ላይ የተመለከቱ ድንጋጌዎችን መሠረት ያደረገ ሲሆን ከኢትዮ. የተዘረዘሩት
የመብት ጥያቄዎች እንዲተጠበቀ ሆነው ለለም የንግድ ህንጻ፣ የንግድ ህንጻ
መሠረት አዲርነው የወጪ ሁኔታን እና ከንግድ ህንጻ ጋር ተያያዥነት ያለውን
ሁንጻት መሠረት ያደረገ የመብት ጥያቄዎችም እንደሆ አግባብነትቶው በንግድ
ቻለሙት ይታደሉ:: ለአበነት ያህልም የንግድ ምዝገብ እና ፍቃድ አዋጅ ቁጥር
980/2008፣ የንግድ ምልከት ምዝገብ እና ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 501/1998 ነ

መነሻ በማድረግ የንግድ ምልክት ጥበቃ መብት ተከተል ይጠበቅና በყስትና የሚፈጸም የሚደናገር ተግባር ስ.፳.፸፯ መብትና ለማስከበር የሚቀርብ እኩ፤ የንግድ ስራ ቅዱዎች አላማዎች ስታዊ እና በህጻረት ስራ ማህበራት ማይራቸው አዋጅ ቁጥር 985/2009 መሠረት በተቋቋሙ የህጻረት ስራ ማህበር አባላት የሆነ ለወች የማህበር አባላት መብታቸውን ለማስከበር በቀ/በት የሚያቀርቡትው ቅዱዎች መተቀበ ይችላል፡፡

5. የገዢታቸው እኩ ስር 500,000.00 (አምስት መቶ ስሮ ስር) የሆነ የወል ጉንኑነቶችን መሠረት በማድረግ የሚቀርብ የገንዘብ ይከፈለኛ ጥያቄዎች የንግድ ሁኔታ እና ተያያዥ ሁኔታዎችን መሠረት አድርጋው በንግድ ቅለቶች ከሚታሩ ተያያዥ እና ከሚቀርብ መብት ጥያቄዎች ባሻነር ካንግድ ሁኔታ ወጪ ያሉ የሆነ የእነት ከለት የንግድ እንቀሳቀሰዎች መሠረት ያደረገ የወል ጉንኑነቶችን መሠረት ያደረገ እንደ የሽያጭ ወል የገንዘብ ስር ወል እና የተለያየ የገንዘብ ከፍም መተማመና ማካደቸ ወር የተያያዘ ተያያዥ በንግድ ቅለቶች ይችላል፡፡

ክፍል ሁለት

በረዳራል መጀመሪያ ደረጃ ፊርማ በት ነገድ ቅጂዎች የስነ-ስርዓት ሆነ አተገባበርና የጥምሮች ፏቃት የንግድ ስታዊያዎች

2.1. ክስ ከመሰማማቸው በፊት ያለ ሂደቶች (pre-trial stages)

2.1.1. የክስ ማመልከቶን ስለመመርመር

- ሀ. ክስ የሚፈጸመለው የክስ ጥንቃቤ የሚገልጹ አበቱታ በቀረበ ገዢ ነው (፩.213(1))::
- ለ. የክስ ማመልከቶ መጀመሪያ የሚቀርቡው ለረዱስትራር ሲሆን ማመልከቶው በብኩት ከተምህ ቅጥር መቅረብ አለበት:: ለረዱስትራሩ የክስ ማመልከቶው የፋ/ሥ/ሥ/ሔግት አካ አንቀፅ 80-93 እና 222-228 በሚያዘው መሠረት ደርመን አማካይ መቅረቦን ከመፈመሩ በኋላ በአንቀፅ 229 መሠረት ወደቀ ለይደርጋው ወይም በአንቀፅ 230 መሠረት ለቀበሌው ይችላል::
- ሐ. ለረዱስትራሩ የክስ ማመልከቶውን ከተቀበለ በቀጥር 214 መሠረት ማመልከቶውን በኋላ አይደለም፡፡ ክስ መመዘኛበያ ይበታል ወሰኑ ይመዘግበል::
- መ. ለረዱስትራሩ/ሽ/ የክስ አበቱታው በትክክል የቀረበ መሆኑን ተቀብሎ ለተለዋቸው

አ.የስተላለች ፊርማ በፋይ በቀጥር 231 መሠረት የክስ ማመልከቶን ይመለምሸል::

- ወ. በቀጥር 231 (1) (ሀ) እና (ለ) እንዲሁም (2) ሥር በተዘረዘሩት ምክንያቶች ፊርማ በቱ ክስና ወድቅ ለመደርገው ይችላል:: የፍርድ በጥቃትን ሥልጣን በተመለከተ የፌዴራል ፊርማ በጥቃት ሥልጣን በፊት መንግሥቱ እና በአዋጅ ቅጥር 25/88 (ከሚሽሽሞች) መሠረት ይችላል::
- ላ. በቀጥር 229 ወይም በ231 መሠረት የክስ ማመልከቶው ወድቅ መሆኑ የሚያስከተሉው ወጪት በቀጥር 232 መሠረት ይችላል:: እ
- ሰ. ፊርማ በቱ በቀጥር 231 መሠረት ክስና ወድቅ ካለደገነውና ካተቀበለው የክስ ማመልከቶውን (ከሚሽሽዎም እስረጃና የሻጠና ግልባጭ ወር አያይሁ) ካመጥረያ ወር ለተከሳሽ እንዲደርሰውና የመከላከያ መልስና ዕድር እንዲያቀርብ ያካል (ቁ.233)

የክስ ማመልከቶን ለመመርመር የሚያስፈልገው የገዢ ለታንካሪ

- ✓ ክስ ለመመርመር የሚያስፈልገው ገዢታዊ ገዢ፡- እንደ ቅጽ
- ✓ ክስ ለመመርመር የሚስፈልገው ከፍታዊ ገዢ፡- እምነት ቁጥር

2.1.2. ለተከሳሽ መጥረያ መሰከ

- ሀ. መጥረያ ለተከሳሽ የሚለው ከፌ.94 እስከ 110 ባለት ድንጋጌዎች መሠረት ቁጥር ተከተለን መብት ሲሆን የቻለው ዓይነ መጥረያ አድራሻ ተገቢውን ትርት ማድረግን መቆጣጠር አለበት::
- ለ. የክስ አቤቱታ ለፍርድ በቱ በቀረብ ገዢ ወዳደው ተከሳሽ ቅርቡ የተከሰለበትን ነገር በመሳሌ ያመነ እንዲሆነ መጥረያ መሰከ እስፈላጊ አይደለም (ቁ.94 (1)) ::
- ሐ. መጥረያው ሌይ ተከሳሽ በመከላከያ መሰከ ሌይ ይጠቀሙኝል ሲል የዘረዘረውን ለነድች ሁሉ ይዘ እንዲቀርብ መገለሰ አለበት (94(2))::
- መ. ተከሳሽ በተ በሆነ ገዢ የአስጣጠ ሥርዓት በሌላ አካሄን እንዲፈጥሬ ካልተውስነ በቀር መጥረያው ለይንደኛቸው እንዲደርሰ መታወቂ አለበት (ቁ 95 (2))::
- ወ. የመጥረያ አስተዋዱ በተመለከተ አገልግሎት አማራጭዎችን በየደረሰቸው አስቀምጣል:: ፊርማ በቱ እነዚህን አማራጭዎች መጠቀም ያለበት አገልግሎት አስቀምጣው መሠረት የመጀመሪያና የተከታይ ይረዳቸውን በመከተል በቋ

መሆኑ አለበት:: (ልምሳሌ የመጀመሪያውን አማራጭ ተግባራዊ ማድረግ እየተቋላ ምስተኛውን አማራጭ ማዘዣ የለበትም::)

- ፲. ከእማራጭ የመጀመሪያው የሆነውን በሚታሉት ጊዜ ሁሉ ተግባራዊ መሆኑ የለበት መጥረያውን ለተከሳሽ ፈሰብ መሰጠት ነው (95(3)) ::
- ፳. በተጨማሪም ፍርድ በቱ ከቀጥር 96-101 ያለትን አማራጭ በመጣቀም መጥረያው እንዲሆነታው ለተከሳሽ ነገሮ ይችል፡ ለውክል፡ ለእንዲረሰው ወይም አገልግሎት በሚያዘዣ መሠረት መጥረያ ለመቀበል ለልማት ለለው ለው እንዲሰጥ ለማዘዣ ይችላል፡፡
- ፴. መጥረያ የተቀበለ ማንኛውም ለው መጥረያው የደረሰው መሆኑን ለማረጋገጥ በዋናው መጥረያ ለይ መረዳም አለበት::
- ፵. መጥረያ የተለከለት ለው ለመቀበል ቅዱወቻ ያለመሆኑ ወይም ይረሰኝ ለመሰጠት እምበታችነቱ በመሬለ ቅል የተረጋገጧ እንዲሆነ ፍርድ በቱ መጥረያው እንዲደረሰው ቅጥር ከርከሩ በለለበት እንዲቀጥል ለማዘዣ ይችላል (፲.103) :: እስፈላጊ ሆኖ ከታወች ጥን በቀጥር 105 መሠረት የሚከተሉ መጥረያ እንዲሰጥ ማድረግ ይችላል፡፡
- ፶. ተከሳሽ ወይም ለለሳ መጥረያ መቀበል የሚገባቸው ለወቻ ተፈልጋው ክልተገኘ ወይም ተከሳሽ ወከል ከለለው ወይም ተከሳሽ መጥረያው በደንቦችው ለሚ ለመቀበል እንዲይደርሱ መሰናከል ከደረግ በቀጥር 105 መሠረት የሚከተሉ መጥረያ ይሰጣል፡፡
- ፷. ለዋናው መጥረያ ተጨማሪ የሚሆኑ ወይም እራሻ ወናው መጥረያ ለሆኑ የሚችል መጥረያ በእኔራ ሽቦታ መለከ ይችላል (፲.106)::
- ፸. በለላ ፍርድ በት ለልማት ክልል ወሰጥ ለሚኖር ተከሳሽ የሚሰጥ መጥረያ፡ ከእትዮጵያ ወጪ ለሚኖር ተከሳሽ የሚለከ መጥረያና ለመንግሥት ወይም ለከብንያ ለራተኞች የሚሰጥ መጥረያ ከ፲.106-109 በተደነገገው መሠረት ይፈጸማል፡፡

መጥረያ ለማድረሰ የሚያስፈልገው የገዢ ለታንካርድ

- ✓ መጥረያ ለማድረሰ የሚያስፈልገው ዘዴታና ጊዜ፡- እስር ቅናት-
- ✓ መጥረያ ለማድረሰ የሚያስፈልገው ክፍታና ጊዜ፡- ለለሳ ቅናት-

2.1.3. ከቅመ ክስ መከማት በፈት ገዢዎችን በአማራዊ በኋይድ ቤት-ሙር አስተዳደር ስለመቻቻት

- ሀ/ በንግድ ቅሉዎች ክስ ተመዝርቷል ለቻቻት ለቀጥር የቻቻቱ ዓይነት ቁጥሮች ከቅመ ክስ የሚጠቧል በፈት ተከራካሪ ወገኖች ገዢዎችን በአማራዊ መከማት መጠየቁ::
- ለ/ የቻቻቱ ዓይነት ካለው በቀጥር 1 ስር ቤተመክፈው መሠረት ተከራካሪ ወገኖች የመሰማማት ፍላጊት ያለቸው መከማትን መጠየቁ፣ እና ገዢዎችን በአማራዊ እንዲጠቧል ከማግባባት እና ከመምከር ዘላፊነት ባለው በስራነት ስልጣን፣ ሲ-ስርአቶች ገዢዎች፣ መደበኛ ክስ ስለማውሰድው ገዢና ወጪ፣ እንዲሁም በባለት-ዶዋቸው የሚገባው ወር ወር የከርከር ነጥቦችን በማተበብ ዘረፋ መለሰተኛ የሚሰብ ለውጭ ተከራካሪ ወገኖችን መገኑኔትና ሆኖታወችን ማመቋቻት አለባቸው::
- ሐ/ የተከራካሪ ወገኖች የመሰማማት ፍላጊት ካለው የቻቻቱ ዓይነት ገዢዎን ወይም ሊሰራ ለቀጥር አስተዳደር በለመሆኑ መምራት አለባቸው::
- መ/ ተከራካሪ ወገኖች ከፍ/ቤት ወጪ በራሳቸው መሰማማት ከፈለገኗም ቅሉዎች ግራቀኑ ተከማምተው የሚቀርቡበትን ቁነ-ቀጠር በመሰበት የአማራዊ ቤት-መከማት መከታተል ይኖርበታል::
- መ/ ገዢው ወደ አስተዳደር በለመሆኑ ከተመራበት ቅን ወይም ለምግኑት ወጪት ለመጠበቅ ከተመረጋበት ገዢ ይጋሩ ከእናደ ወር ባልበለው ገዢ ወሰኑት ማማችት አለበት::
- ወ/ ካለው በቀጥር 5 ሥር የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ እንደያ አስፈላጊነቱ የቻቻቱ ዓይነት ከእናደ ወር ያልበለው ገዢ አለባት የሚያገኝነትን ገዢ መሰበት ይቻላለ::
- ዘ/ ተከራካሪ ወገኖች ገዢዎችን በአማራዊ መቆጠት ካልቻሉ ገዢ ወደ መደበኛ የቆኝነት ተመልስ እልበት እንዲያገኝ ይደረጋል::

ገዢዎችን በአማራዊ በኋይድ ቤት-ሙር አስተዳደር ለመቆጠት የገዢ ስታንዲርድ

- ✓ ገዢዎችን በአማራዊ በኋይድ ቤት-ሙር አስተዳደር ለመቆጠት የሚያስፈልገው ገዢ-ተኛ ገዢ፡- ስር ቁጥር
- ✓ ገዢዎችን በአማራዊ በኋይድ ቤት-ሙር አስተዳደር ለመቆጠት የሚያስፈልገው ከፍ-ተኛ ገዢ፡- እናደ ወር

2.1.4. የመከላከያ መልኑን ስነመመርመር

- ሀ. በመጥሪያው መሠረት ተከሳሽ ፊርማ በቱ በቀጣለው ቅን የመከላከያ መልኑን ይዘ ካቸው ፊርማ በቱ በእኔታው 238 መሠረት መልኑን ይመረምራል:: ሌሎ ክስ አቤቱታ የተደነገገው ቁጥር 229 የመከላከያ መልኑን ለመርመመርም በተመሳሳይነት ተፈጻሚ ይሆናል::
- ለ. የመከላከያ መልሰ ተቀባይነት ከገኘና መከላከያው የከሳሽ ካሳነነት ክስ ወይም የማቻቻል ጥያቄ ካለው ፊርማ በቱ በቀጥር 231 በተደነገገው መሠረት ጥያቄውን መርምር መቀበል ወይም ወድቅ ማድረግ ይችላል (ቁ.238(2):: ጥያቄው ተቀባይነት ከገኘና ካሳሽ መልሰ ለመስጠት ልቃድና ክሆነ መልኑን እንዲያቀርብ ፊርማ በቱ የሚል:: ካሳሽ በተወስኑው ጊዜ ወሰኑ መልኑን ባያቀርብ ወይም መልሰ ወድቅ በደረግ ወናውን ክስ በተመለከተ የክስ መሰማቷ ሂደት (trial) ይቀጥላል (ቁ. 239)::
- ሐ. የመከላከያ መልሰ ተቀባይነት ባያገኘም ክስን የመሰማት ሂደት (trial) ይቀጥላል:: (ቁ.238 /3/):: ሌሎች ተከሳሽ መልኑን ይዘ እንዲመጣ በተቀጣለበት ቅን እርዳታ ባይመጠው ወይም መልኑን ይዘ ባይመጠም የክስ መሰማት ሂደት ይቀጥላል::

መከላከያ መልሰ ለመመርመር የሚያስፈልገው የንብረት ስታንካርድ:

- ✓ መከላከያ መልኑን ለመመርመር የሚያስፈልገው ገዢተኛ ገዢ:- እንደ ቅን
- ✓ መከላከያ መልኑን ለመመርመር የሚሰኞቷው ከፍተኛ ገዢ:- አምስት ቀናት.

2.1.5. የዕስተኛ ማስረጃ ስለሚቀርቡት ዘዴና ሆኖታ

- ሀ. የዕስተኛ ማስረጃዎች በሙሉ ከርከሩን መከላከለኛ ምስክርቶን መመርመር ከመጀመሩ በፊት ተጠቃለው መግባት አለበቸው::
- ለ. በመጀመሩ ያረጋ ክሳሽ ካከለ ማመልከቻው ወር ተከሳሽ ያዋጥው ከመከላከያ መልሰ ወር ይጠቃሚናል የሚለትንና በእኔታው የሚገኘትን ወይም ለያቀርብ የሚቻሉትን የጽሕፈ ማስረጃ በሙሉ እያደወው ማቅረብ አለበቸው (ቁ. 223(1)) (ለ) እና 234 (1)::
- ሐ. በሁለተኛ ያረጋ ተከራካሪ ወገኖች ለማቅረብ የሚቻሉትንና ይጠቃሚናል የሚለትን ወይም ፊርማ በቱ እንዲያቀርብ የጠየቀውንና አስቀድመው ፊርማ

ԱԴՐ. ՔՂԻԿՈՒՆԴՆ ՅՑԺԱԿ ՄՊՈՀԱՅ Մ-Ն. ՈՄՈՅՄՈՆՅՈՎ. ՓԻ ԳՈՅԸ ՄՊՎԱՅ
ՀԼՊՄՎ (Փ. 137 (1)) ::

- መ. ማንኛውም አበት ብር ለነድችን ከአበቱታው የር በማያወገኑ ወይም ከዚ
ቀጠረው በፈት ወይም በመጀመሪያው ቁን ቅጠረ ካለቁሬ በቀር ማስረጃ
ከፍርድ በቱ መዝገብ የር ይደም኏ልኝ ወይም ለማቅረብ ይፈቀድልኝ
በማለት ለማመልከት አይችልም (137(3)::

ሁ. መቅረብ የሚገባቸው ማስረጃዎች ከተከራከራዎች ወገኖች ባንክዎች
ገዳለት ወይም በቁ ባልሆነ ምክንያት ስይቀርብ የቀሩ እንዲሆነ ፍርድ
በቱ ወዲያው ፍርድ ይሰጣል (ቁ. 256(1)::

ሸ. ከላይ በ “ሙ” እና “ወ” ሆኖ የተጠቀሰት አጠቃላይ ደንጋጌዎች እንዲተጠቀ
ሆዋ ከአበቱታ የር ወይም በመጀመሪያ ቁን ቅጠረ ይልቀሬ የዕሁፍ
ማስረጃ በለላ ገዢ ለቀርብ የሚችልበት ሌሎ ሁኔታዎች (exceptions)
አሉ:: እነዚህም::-

 - ፍርድ በቱ በራሳ አስተያየት ወይም በተከራከራዎች ወገኖች አመልካችነት
በለላ ፍ/ቤት ዘንድ የሚገኘ መዝገብ ወይም የፊተና ማስረጃ እንዲቀርብ
ማዘዣ ይችላል (ቁ.148 (1)::
 - ማስረጃዎች ስይቀርብ የቀሩት ከባድና በቁ በሆነ ምክንያት መሆኑን ፍርድ
በቱ ከተረዳ ሲለ ከርከራ አውሳኔንና ማስረጃ ያለመቅረብ ሲለስተላው ከሳራ
ተገበ መስለው የታየውን ትብዛዣ በመስጠት ነገር የሚሰማበትን ቁን ቅጠረ
ይመለናል (ቁ. 256 (1):: (ማስረጃው እንዲቀርብ ማዘዣ ይችላል)::
 - አስፈላጊ መስለው ከታየው ፍርድ በቱ የክርከራን ምግባጥ ከመያወገት በፈት
በተከራከራዎች ይልቀሬበት የፊተና ማስረጃ በትብዛዣ አስቀርብ መመርመር
ይችላል (ቁ. 149 (1)::
 - ከርከራ በሚሰማበት በማናቸውም ገዢ ፍርድ በቱ በተከራከራዎች ይልቀሬ
ነገር ገን ለክርከራ በቁማ የሆነ የፊተና ማስረጃ እንዲቀርብ ለማዘዣ
ይችላል (ቁ.164)::
 - የሚከርቻትን መስቀልና ጥያቄ ለመጠየቅ ወይም ምስክር ነገራን ለማስታወሻ
እንዲችል የሚቀርብ የፊተና ማስረጃ በመጀመሪያ በይቀርቦም ከርከራ
በሚሰማበት ገዢ መቅረብ ይችላል (137 (4)::

2.1.6 የዕስና ክርክር የማቀበል ሥራን ማጠናቸው

- ሀ. ይኸው የማቀበል ሥራ የሚጠናቸው ካስሸ ባቀረበው የከለ አበቱታና የዕስና ማሰራጃ ሌይ ተከሳሽ የመከላከያ መልሰንና የዕስና ማሰራጃውን ስያዊርብ ነው::
- ለ. ተከሳሽ ባቀረበው የመከላከያ መልሰ ሌይ ካስሸ የመልሰ መልሰ እንዲሰጥ ለፈቻቸለት አይገባም::
- ሐ. ይኸው የማቀበል ሥራ ከተጠናቸው በጀት በቁ. 241 እና በተከታታቸው መሠረት ተከራካሪውን መመርመርና የክርክሩን ቅጂዎች የመግለጫ ልማት ይቀጥላል::

የዕስና ማሰራጃን አጠቃላው ለመቀበል እና የዕስና ክርክርን ለማቀበል የሚያስፈልገው የሆነ ስታንድርድ

- ✓ ማሰራጃ እና ክርክርን ለማቀበል የሚያስፈልገው ገዢታና ገዢ፡- አስፈላጊ አዋጅ ተሰጥቶ ተስተካክል፡-
- ✓ ማሰራጃ እና ክርክርን ለማቀበል የሚያስፈልገው ከፍታና ገዢ፡- አንድ ወር ከ10 ቀናት፡-

2.2. ክስን ስለመከማት (Trial)

2.2.1 ስለተከራካሪ ወገኖች አለመቁረጥ

- ሀ. ክርክሩን ለመከማት በተቀጠረበት ቅን ጉራቀኑ ወገኖች ካልቀረቡ ይችው ቅረበበትና ሌሎች መግለጫ ካስተናገደ በጀት የከለ መግለጫ ይዘዋል (69(2))::
- ለ. በቁ.69 (2) መሠረት የከለ መግለጫ ከተዘረዘሩ ካስሸ በቁ.71 መሠረት ተገቢውን ይችናት፡ (በጽርማ) እና ከሳራ ከፍለው መግለጫን ለማስከፈት ይችላል፡፡ ካስሸ የቀረው በቁ በሆነ ምክንያት መሆኑን ካስፈልጊ ይጠማ ይችናት፡ ወይም ከሳራ ለይከናል ይችላል፡፡
- ሐ. ካስሸ ቅርቡ ተከሳሽ ካልቀረቡ በቁ.70 መሠረት እንደ ሁኔታው ተከሳሽ በሌሎች እንዲቀጥል ወይም ሁሉታዊ መጥረም እንዲሰነ ማዘዣ ወይም ክርክሩን ለሌላ ቅጂው ማስተላለፍ ይችላል፡፡
- መ. መጥረም ለተከሳሽ (ሽያጭ) ያልደረሰው በካስሸ ጥሩት ከሆነ ባልደረሰም ተከሳሽ ሌይ የከለ መግለጫ ይዘዋል (70(መ))::

2.2.2 ስሌ ተከራካሪ ወገኖች መቅረብ

- ሀ/ በለንዳየ እራት የመቅረብ ገዢታ አይደለም:: ስለዚህ በለንዳየ እራት
መቅረብ ካልፈለገ ወይም ካልቻለ እንዲሆኑታው ካቀጥር 57-64 በተደነገገው
መስረት ነገሬ ፍቃድ የወጪ መሰቻቸው ቁርጥር መከራከር ይቻል::

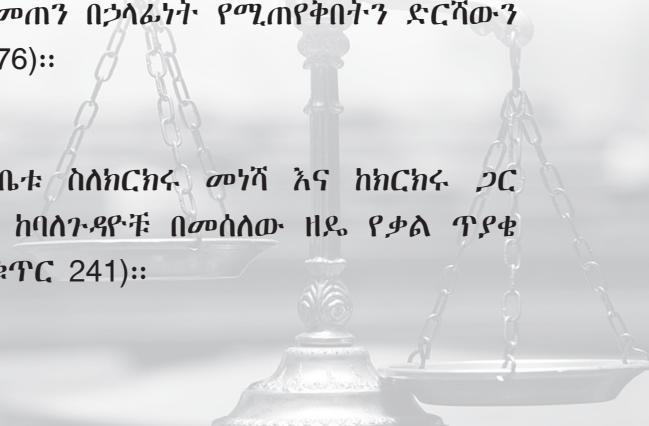
- አነስተኛ በኋላ ወይም በውል የተከማችው የውክልና ማስረጃ ለኋሻችው ይገባል:: የለ ጉዳያ በጠበቀ የሚወካል ከሆነ መብቻው ከውክልና ማስረጃው በተጨማሪ የጥብቅና አገልግሎት ውል ካለ እያደሃ ማቅረብ አለበት::
- አ/ ሆኖም ጥን ውልን በሆነና አሰራራን በሆነ ሁኔታዎች ባለቤቶም እና አገልግሎት የሚገኘ ይችላል (ቀጥር 65፣ 68ና 241(3))::
- ሐ/ ባለቤቶም እና አገልግሎት የሚገኘ ይችላል (ቀጥር 77)::
- መ/ ከርክናን ለመስማት በተቀጠረው ቅን ባለቤቶም እና አገልግሎት ከቀረቡ ማንኛታችው ከተረጋገጧ ወከለም ችግር ተከሳሽ ያለማቅረብ የተነገሩት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናል (ቀጥር 69(1)ና 241(1)) ::

2.2.3 የሚከተሉት ወገኖች ጥልቻ ጉባኤ ወይም ካለ ውልጥ መግባት

- አ. ምስተኛ ወገኖች በገዢ ያገባቸል የሚል ማመልከቶ አቅርቦው ፍርድ በቱ ማመልከቶችን ከተቀበለ ከፍርድ ውልና በረት ባለቤት ጥልቻ መግባት ይችላል (ቀጥር 41)::
- ለ. በተከሳሽ በይችል ጉዳያ በእኔነት የሚመለከተው ለለ ምስተኛ ወገን በከሰ ውልጥ እና አገልግሎት ፍርድ በረት ማግኘት ይችላል (ቀጥር 43)::
- ሐ. እንዲ ተከሳሽ በከሰ ውልጥ ያለ ለለ ተከሳሽ ድርሻውን መከራል ይገባዋል በለው ለመለከተው ቀጥር 43 በተመሳሳይ ሁኔታ ተፈጻሚ ይሆናል (ቀጥር 43(4)) ::
- መ. በእንቀዱ 43 መሰረት በከሰ ውልጥ እና አገልግሎት የታዘዘዴ ምስተኛ ወገን መጥረቶው ከይፈለው በረት ቁርቦ መልስ ስይሰጣ ወይም ቤሌል የሚይሆንበትን ምክንያት ስይከራከር የፋል እና የጥብቅና የተፈረደበትን ካለ እንደተቀበለ ተቆጥር ከስሽ ባመለከተው መጠን በጽላፍነት የሚጠየቅበትን ድርሻውን እና አገልግሎት ይገልጻል (ቀጥር 76)::

2.2.4 ተከራካሪዎችን ለለመመርመር

- ሀ/ ባለቤቶም ለቀርቦ ፍርድ በቱ ለለከርክሩ መነሻ እና ከከርክሩ ወር አግባብነት ያለችውን ጉዳያች ከባለቤቶም በመሰለው በዚ የፋል ጥያቄ በማቅረብ ይመረምሸችዋል (ቀጥር 241)::

- አ/ ከሳሽ ቅርብ ተከሳሽ በቅርቡ ይህ የማመራ በከሳሽ ላይ በቻ መካሂድ አለበት::
- ብ/ በዚህ ደረጃ ባለንዳሪቶን በመሰላው የሚመለምረው ፍርድ በቱ ነው እንዲ ባለንዳሪቶ መግት አይችምናም (ቀጥር 241(2)) :: የባለንዳሪቶ የቃል መግት የሚችምረው በእንቀፅ 258 ነው:: ሆኖም ከስ በሚከፈትበት ገዢው በሆነ ከተከሬከሮች ማንኛውም ወገን እንዲብረራለት የሚፈልገውን ጉዳይ ፍርድ በቱ እንዲጠይቷልት ለማመልከት ይችላል (241(2)::)
- ሱ/ ተከሳሽ በመከላከል መልስ ወይም በምርመራው ወቅት በሚሰጠው ቅል የተከለከበትን ነገር መለያ በመለያ ወይም በከፈል ያሙ እንደሆነ በታመነው መጠን ለከሳሽ ይፈረሰል (ቀጥር 242):: ሆኖም ተከሳሽ ስላመነ በቻ ለከሳሽ የሚውሰን ስይሆን ተከሳሽ በቅርቡንም ከሳሽ ያቀረበው ከስ ሁርሞ መሆኑንና ከሳሽ ያቀረበው ዓይነት በአገልግሎት የሚገባው መሆኑን ፍርድ በቱ ማጣራት አለበት::
- ሸ/ ክርክሩ በሚቀጥልበት ሂደት ወሰኑ ተከሳሽ ያመነው ጉዳይ ከለም ቅጥር 242 ተፈጥሯል ሲሆን ይችላል:: በቅጥር 241 የተደነገገው የማመራም በከርክሩ ሂደት ሁሉ ለቅጥል ይችላል (ቀጥር 243)::
- ሶ/ ፍርድ በቱ ለማያቀርብበት ጥያቄ ስብጥና ቅል የሰጠን ተከሬከሮ በውጭዎች መቅጫ አገልግሎት ቅጥር 446 መሰረት ፍርድ በቱ ወደፊዥ በየዘዴው መዘገበ ላይ ለቀጥ ይችላል:: ለተጠየቀው ጥያቄ መልስ ለመሰጠት ፍቃድና ካልሆነም በታመሰሳይ ሁኔታ በውጭዎች መቅጫ ሆኖ ቅጥር 442 መሠረት መቅጫ ይችላል (ቀጥር 481)::
- ሷ/ ፍርድ በቱ ቅጥቱን ከመውሰነት በፈት ባለንዳሪን መምክርና በቅጥር 480 መሠረት አስፈላጊ የሆነውን እርምጃ መውሰድ አለበት:: የውጭዎች ቅጥቱ የሚውሰነው በመጨረሻ ምርመራ መሆኑ አለበት::
- ቁ/ ተከሬከሮ ወገኖች ወይም እንዲ ችሎቱ የሚከሂድበትን ቅንቃ የሚያውቀ ከሆነ ፍርድ በቱ አስተርጓሚ መመሪያ አለበት:: አስተርጓሚው የመተርጋግዙ ሲሆዎን ከመጀመሩ በፈት የመከላ ወይም የማገጋጭ ቅልን መሰጠት አለበት:: የመጀለ ቅልም በፌ/ሥ/ሥ/ሕት የይርግም ማንጠረሻ ላይ በተገለዥው መሠረት በዚህ ፍርድ በት የቀረበውን ክርክር በእውነትና የችሎታዊን የህል ለተረጋገጧ እምለሁ” የሚል መሆኑ አለበት:: አስተርጓሚው እምለሁ ማለትን ቤይማጥቱ የሚያፈልጊልት ከሆነ እምለሁ በማለት ፍንታ አረጋግጣለሁ ማለት ይችላል:: መቆኗና ቅጽና ወይም ቅጽና ይዘ

አንዳጋዥል ማስተዳደር ተገቢ አይደለም::

- ሀ/ ክስ የሚሰማው በግልጽ ቅሉት መሆኑ አለበት:: ሆኖም የተከራከረዋቸን የግል ሁይወት፣ የእነዚህን ፖርድና የሆነዎችን ይህንት ለመጠበቅ ስላል በታች ጉዳዮን ቅሉት ማያሳት ይችላል::

2.2.5 በመጀመሪያ ያረጋ ክርክር ላይ የሚቀርብ መቋወጣያዎች

- ሀ/ ማስረጃ ተቀባዩ ክመመራመና ወይም ምስክርቶን ክመስማቅ በፊት ፍርድ በቱ አሳቀድዋው ማናቶወጥ ተከራካሪ ወገን ለቀረበው መቋወጣያ ወሰኑ መሰጠት አለበት (ቀጥር 244(1)::)
- ለ/ መቋወጣያዎች ከእናደ በላይ ክሆነ ሁሉም እናደ ላይ መቋረብ አለባቸው:: ትክክለኛ ፍርድ ለመሰጠት የሚያሳኔበት ክልሆነ በቀር መጀመሪያ ያልቀረብ መቋወጣያዎች በኋላ መቋረብ አይችሉም:: (ቀጥር 244(3))
- ሐ/ መቋወጣያ መቋረብ ያለበት ክመከላከል መልስ ወር ነው እናደ መጀመሪያ መቋወጣያ በታች ቁርብ መለያ መልስ በኋላ የሚቀርብበትን አመራር ፍርድ በቱ መኖቂያ የለበትም:: ስለዚህ መለያ መልስ ተማሪዎች ስራቀርብ መቋወጣያዎች በታች የቀረበበት ፍርድ በት በቀጥር 338 መሠረት የመከላከል መልስን ስመራምር እናዲህ አይነቱን ያልተማረለ መልስ አለመቀበል ወይም ተስተካክለው እናዲቀርብ ማዘዝነ አለበት::
- መ/ ክስ ትክክለኛውን ደርሞ አልተከተለም የሚል ክርክር እናደመጀመሪያ ያረጋ መቋወጣያ መቋረብ አይችልም (ቀጥር 24(4)::)
- መ/ ፍርድ በቱ የቀረበውን መቋወጣያ እናዲሁም የገራቀቶን ክርክርና ማስረጃ ክመራመና በኋላ በቀጥር 245 መሠረት ተገበዎን ወሰኑ ይሰጣል::
- ፳/ የቀረበው መቋወጣያ ክስ የተነሳበት ጉዳይ በይርጉ የታገድ መሆኑን፣ ወይም አሳቀድዋው በፍርድ የተወሰነ መሆኑን፣ ወይም በሽምግልና ታይቶ በላምምነት የተፈጸመ መሆኑን፣ ወይም ለዕርቅ የተቀጠረ መሆኑን የሚገልጽ ክሆነና ይህም በማስረጃ ከተረጋገጧ ፍርድ በቱ ክስን በግል ባለጥያቻቸን ያሳኔበታል (ቀጥር 245(2)::)
- ኤ/ ካለይ በቀጥር 7 ስር ከተገለበው ወጪ ያለ መቋወጣያ ስቀርቦና በማስረጃ ሲረጋገጥ ጥን ፍርድ በቱ መዘገበበት በግል ተገቢ መሰላለው እና ተያወቃን ተፈጻሚ ይሰጣል::
- ሻ/ ካለይ በቀ. 8 ስር በተመቀሰው ሁኔታ መዘገበበት ስዘም ክስን ክስን አስቀል

በዚህው ወይም በላላ ፍርድ በት ክስን እንደገኘ ለማቅረብ ይችላል:: ከላይ በፌዴራል 7 ሥር በተጠቀሰው ሆኖታ ክስ ስለው ጥን ክሳሽ በዚህው ጉዳይ ሌላ ክስ ለማቅረብ እያችልም (ፌዴራል 245 (3)::

- ቁ/ መዝግበ የተዘጋጀው ፍርድ በቱ ሥልጣን በማግኘቱ ከሆነ ክሳሽ ከከራለው የቆኝነት ገንዘብ ላይ በደንብ መሠረት ከሚከራለው ሂሳብ የቀረው ይመለስለታል (ፌዴራል 245(4)::

2.2.6 የክርክሩን ምብጥ መያዝ

- ሀ/ በፌዴራል 241 መሠረት ፍርድ በቱ ተከራካሪውን በአግባቡ በቁል ከመረመራ በጀት የመጀመራው ያረጋግጣ መቁወማማሪ ተነስቶ እንዲሆነም በመቁወማማሪው ላይ አስፈላጊው በይን ከተሰጠ በጀት (በቀረበው መቁወማማሪ መሰረት ክስ ወይም መዝግበ ካልተዘጋጀ በፌዴራል) ባለ ጉዳዮች የሚከራከሩበት ወይም የተለያዩበት ምብጥ ይመለስታል::
- ለ/ ምብጥ የሚመስረተው እንደኛው ወገን የመነውን ወይም አሉ በሉ የሚከራከሩበትና ከክርክሩ ወር አግባብነት ያለውን የአገግ ወይም የፌርድ ጉዳይ ለለቸው ወገን ስለድ ነው (ፌዴራል 247(1)::
- ሐ/ የሚመሠረተው ምብጥ እንደነገሩ ሆኖታ
- የአገግ በቁ::
 - የፌርድ ጉዳር በቁ ወይም
 - የፌርድ ጉዳር እና የህግ ለሆን ይችላል::
- መ/ በእኔና ክስ ላይ ከእኔና በላይ የሆነ የፌርድ ጉዳር ወይም የህግ ወይም የሁለተኛም

ቈብዕችን መያዝ አስፈላጊ ለሆን ይችላል (ፌዴራል 247(3)(4)) ::

- መ/ የአገግ የፌርድ ጉዳር ምብዕች እንደ ላይ ከተያዘ መጀመራው የአገግ ጉዳይ ላይ በተያዘው ምብጥ ላይ ወሰኑ መሰጠት አለበት:: ተጠሪ ሆኖ ለያገኅው ፍርድ በቱ በአገግ ልንም የተያዘውን ምብጥ እስከመስን ያረሳ በፌርድ ጉዳር የተያዘውን ምብጥ በቀመጥ ለያቀየው ይችላል (ፌዴራል 247 (4)) ::
- ኤ/ የተያዘው ምብጥ የአገግ ጉዳይ በቁ ከሆነ (የፌርድ ጉዳር ከክርክሩ ወይም ምብጥ ከለለ) ወይም አስፈላጊው ወሰኑ መሰጠት አለበት::
- ወ/ ምብጥ የሚመስረተው የግራፍና ማስረጃ ከመለማቸ በፊት መሆን አለበት::

- ՄՐԳՄ ՀՈՏԱՂԻ ՄՐԳ ԻԺԴՎԸ ԳԸԸ ՈՒ Ք ՔԻՉԻԿՆ ՊԵՐԴ ԻՄՄՈԽՆԿ ՈՒՃՆ ԹԱՀԻԾԵՇՆԴ ՅՑՍՎԿ ՊՂԱՀՁՄՓԴՆ ՀՈՓԸԸ ՄՄԸԸԸ ՅՇՆԼԱ (ՔՄԸ 249):: ՈՒՃԱՊՎԸ ԳԸԸ ՈՒ ԳԸԸ ԻՄԽՈԽԿ ՈՒՃՆ ՈՄԳԴՖՄՎՄ ԱԽ ՄՊԾՄԸԸ ՔՅԱՄ ՔՆՈՒԿՆ ՊԵՐՈՒՇ ԼՄՊԴՌԸ ԼՄՓՔԸ ՎԲՐՄ ԴՆՈՒՄ ԴՓՈՂԸ ՔՆՈւՄՆ ՊԵՐԴ ԼՄԽՈԽՆ ՅՇՆԼԱ (Ք. 251) ::
- Շ/ ՈՄԽՈԽԿ ՊԵՐԴ ՔՄԱՅԻՄ ԳԸԸ ՈՒ Կ ԿՎ:: ՄՐԳՄ ԳԸԸ ՈՒ ՊԵՐՈՒՄ Ո.ՅԱ ՊԵՐՈՒ ԹՄ ՀՆՁՄՆ ԼՊԼԴ.ՔԲ.Ք ՄՊՂԸԸ ԺՈՐԴՎՈՒ ՔՄԽՈԽՆ ՇՆԱԼՆ ՀԼՈՒ::
- Փ/ ՈԼԵ ՈՒ.ՅԱ ԴԻՇԿԸ ՄՈՒԴԴ ՀՆՇԴՎՈՒ ՊԵՐՈՒ Ո.Յ ՈՄԽՈԽԿ ԳԸԸ ՈՒ ՊԵՐՈՒ ՀՆՁԱ.ՅԱԼՎՈՒ ԼՄՊՄԸԸ ԺՈՐԴՎՈՒ (ՔՄԸ 251):: ԳԸԸ ՈՒ.Յ ՈՒՄԸ 253 ՄՊԱԼՆ ԴՔՎՈՒ ՄԸԸԸԸ ՊԵՐՈՒ ՈՄՓՈԸ ՈՒ.ՅՎ ՄՊԱԼՆ Վ.ԸՆ ԼՄԽՈԽՆ ՅՇՆԼԱ::
- Ո/ ԻՆ ՈՄԽՈԽԿ ՓՆ ԴԻՇԿԸ ՔՄԽՈԽԿ ՄՊԸԸՆ ՀՆՖԸԸ ԻՓՀ ԳԸԸ ՈՒ ՔՆԴՐ ՊԵՐԴ ԼՄԸԸ ՀԵՋԵՋԸ (ՔՄԸ 246(2)) :: ՄՐԳՄ ԴՆ ԻՆՇ ԻՓՀՈԽ ԻՆ ՀՆ ՔՃՀԿ ՊՂԱՀՁ ՀՆՁՄՆ ՈՒՄԸ 241 ՄՊԱԼՆ ՈՒՋՀԱՄ ՔՖԸ ԹԱԸ ՄՊԸԸ ԻՒՐԴՎՈՒ ՄԸԸ ՈՄՆԴՆ ՀԼՈՒՂԻ ՄՊԸԸ ԻԺԴՎԸ ԳԸԸ ՈՒ ՄԳԴԴԿ ՔՄԱՅԻՄ ՊԵՐԴ ԼՄԸԸ ՅՇՆԼԱ::
- Դ/ ՔԻՉԻԿ ՊԵՐԴ ՔՄԱՅԻՄ (ՔՄԸ 248):
- Ա. ՈՒՆԴ ՈՄԽՈԽԿ ՄՊԸԸ Վ.ԸՆ ՔԻԱՀԱԽՆ ՆՇԸ:
 - Բ. ԴԻՇԿԸ ՔՖՀՈՒ ՔՖԸ ՊՂԱՀՁ:
 - Ծ. ՈՒՄԸ 241 ՄՊԱԼՆ ՈՒՋՀԱՄ ԹԱԸ ԻՒՐԴՎՈՒ ՄԸԸ ՄՊԸԸ ՈՄԳՀԱՄ (ՀՆՁՄՆ ՄՎ ՄՆԴԿ ՎԲՐՄ ՀՆՁՆ ՄՊԱԼՆ ՈՄԳՀԱՄ) ԿՎ::
- Ե/ ԻՆՅ ՈՒՄԸ “11” ԻՒԱՀԱԽՆ Վ.ԸՆ ԼՈ ՊՂԱՀՁ ՄՊԸԸ ՀԼՈՒՂԻ ՄՊԸԸ ԻԺԴՎԸ ՈՒ Ք ՔԻՉԻԿՆ ՊԵՐԴ ԼՄՄՄԽԱԼՆ ՀԼՈՒՂԻ ՔՆԴԻԾԵՇՆԴ ՅԸ ՊՂԱՀՁ ՊՂԱՀՁՄՓԴՆ ՀՈՓԸԸ ՄՄԸԸ ՅՇՆԼԱ (ՔՄԸ 249) ::
- Զ/ ԻՆ ՈՒԳԱՈՒ ՍՈՒ ՊԴՆ ԱՅ ԻՉԻԸ ԻՒՆԴ ԳԸԸ ՈՒ ՊԵՐԴ ԻՄՄՄԽԱԼԿ ՈՒՃՆ ՔՄԱԿՆ ՊՂԱՀՁ ՊՂԱՀՁՄՓԴՆ ՊՂԱՀՁՄՓԴՆ ՀԼՈՒ:: (ՔՄԸ 250) ::

- ၇/ ተከራካሪዎችን የሚያከራከሩትው ነጥበ አለመኖሩን ፍርድ በቱ ከተረዳው
ማስረጃ መሰማት አስፈላጊ ስይሆን ወደፊዥ ተገቢውን ፍርድ መሰጠት
አለበት (Φጥር 254)::

၈/ ተከራካሪዎችን የሚለያየቶችው ነጥበ መኖሩ ከታወቀ ገን ፍርድ በቱ
ፖ.ብጠኑ ከመሠረት በኋላ ተከራካሪዎች ወገኖች በመጀመሪያ ካርከር ላይ
ያቀረቡት ማስረጃና (በተጨማሪም በቀጥር 249 መሠረት በፍረድ በት
ትልባን የቀረበው ማስረጃ) ካርከር በቻ ቅትልዋ ፍርድ ለመሰጠት በቁ
ከሆነ ወደፊዥ ፍርድ ይሰጣል (Φጥር 255) ::

၉/ በመጀመሪያ ካርከር የቀረበው ካርከርና ማስረጃ በቻ (በ223፣ በ237
ና 256(1) መሠረት በተከራከሪዎች የቀረበ ወይም በቀጥር 249 እና
145 መሠረት በፍርድ በቱ ትልባን የቀረበ ማስረጃ) ምብጠ ላይ ወሳኔ
ለመሰጠትና አስፈላጊውን ፍርድ ለመሰጠት በቁ ሆኖ ካልተገኘ በቀጥር
257 እና በተከተሮች መሠረት ምስክርችን መመርመር ይቀጥል::

2.3 ከርክናን ስለመስማት እና የሚከተሉትን ስለመመርመር

2.3.1 አሌ የሰነድ

- v/ ተከራካሪዎች የቀረበት የዕስና ወይም የቃል ክርክርና ካብተታዥቻቸው
ሱር ወይም በመሆኑ መረዳው ቅን ፍጥር የቀረበት የዕስና ማስረጃ እንዲሆኑ
ፍ/ቤቱ ቅብጠና ከመመሰረቱ በራት አስቀርብ የመረመራቸው የለውና
የዕስና ማስረጃዎች በክርክሩ ላይ ወሳኔ ለመስጠት በቁ ካልሆነ ፍ/
ብቱ በቁ. 223 መሠረት ተከራካሪዎች የዘረዘሩቸው ጥወካይ ቅረቡ
እንዲሰሙ የሚል::

l/ ሁሉታዊ ወገኖች የምስክርቸው ነገርና አቅርቦው ካሆነ የሁሉታዊ ወገን
ምስክርቸው በእንደ ቅን እንዲቀርብ መታዘዝ አለበት::

d/ መቅረብ ያለባቸው ተከራካሪዎች በአብተታቸው ላይ የገለጽቸው ጥወካይ
ሁሉ ላይምን በዕስና ማስረጃ ያልተረጋገጠና በቁ. 241 መሠረት
በተደረገው ጥርጋመራ ተከራካሪዎች ያልተማማነባቸውን የኩራ ነገር
ሆብጥ ለማስረዳት የሚችሉ ጥወካይ በቁ ያቸው::

m/ እንደኛው ወገን የሌላውን ወገን የምስክር መሰቀልና ጥያቄ በማቅረብ
የመመርመር መብት ስላለው በመሠረቱ የምስክርቸው በተቋለ መጠን በአካል
ፍ/ቤት ፍርጓዢ ቅለቸውን መስጠት አለበቸው (ቁ. 261(3)) ::

w/ ከላይ በቁ.4 የተመለከተው እንዲታወቂው ሆኖ በውጭን ሁኔታዎች ፍ/ቤቱ

ተጋቢ. መሰለው ሲታየው የፍርድ በት እንደራኑ ሆኖ በመወከል ማንኛውንም ማስረጃ የሚሰበባበ ወይም ጥስካር የሚመረምር ጥንትኩ ይኖ መሰላም ይቻላል (፩. 122-135):: እንዲሆም ለየ አዋጅ (አክስቴር) አስፈላጊውን የሚመራ አድርት የሚመራውን ውጤት በተወስነ ጊዜ ውስጥ እንዲያቀርብ ለማዘገበ ይቻላል (፩. 136)::

- ሪ/ በተጨማሪም ወሰን በሆነ ሁኔታዎች የሚከናወል ቅ/ቤት ስራዊሮ የመስክል ቅል እንዲሰጥና ቅል በቻለሁት በንብብ እንዲሰማ ማድረግ ይቻላል (፩. 203-206)::

2.3.2 ለምሳሌዎች መጥረም መለከ

- ሀ/ ካለው በ(ለ) (5) እና (6) ሥር ከተመለከተው ውጤት የሚከናወል ቅ/ቤት ቅርቡ መመስከር አለበት::
- ሐ/ የመቅረብዎ አስፈላጊት የታማነበጥዎ የህሳቱም ወገን የሚከናወች በእኔና ላይ እንዲቀርቡ መጥረም ለደርሻዎ ይገባል:: የመጥረምዎ አላለሁ ከ፩.111 እስከ 121 በተደነገገው መሠረት ይፈጸማል::
- ሐ/ አመልካቸ ሲሄ (መጥረም ስራዊሮ) የሚከናወችን ለማቅረብ ይቻላል (፩. 111)::
- መ/ መጥረም የሚጠይቀው ወገን መጥረሙ ከመቀበሉ በፊት ቅ/ቤቱ በወሰንው ልዩ ለምሳሌዎች ማንኛነገር ለለ የቀን ውጤት ወይም አበል የሚሆን ገንዘብ እንዲያስቀምጥ ይገዳደል:: ይህን ቅጽታ ካልፈጥሙ የመጥረም ተብቃዎ ለሰጠው አይገባም (፩. 212 እና 213)::
- ወ/ የምሳሌኑት ቅል እንዲሰጥ ወይም የዕቅና ማስረጃ እንዲያቀርብ ለማጠራ ሲው በማግለው የመጥረም ተብቃዎ ለይ የተጠራበትን የሚከናወት:: የሚቀርበበትን ቅናና ለቀት:: ሥርዓው:: የተጠራው ለምሳሌኑት ወይም የዕቅና ማስረጃ ለማቅረብ ወይም ሲለ ሁሳቱም ተዳደሪ መሆኑ ተለይቶ መግለፅ አለበት (114)::
- ሪ/ የምሳሌኑት ቅል ለመስጠት ስራዊሮ የዕቅና ማስረጃ እንዲያቀርብ ባቻ የታዘዴ ሲው ማስረጃው ለይ/ቤቱ እንዲደርሰ ክደረገ ሲሄ ለመቅረብ አይገዳደም (፩. 115)::
- ወ/ ለሰተካሳሽ መጥረም የተደነገገት ይንገዱዎች (ከ፩. 103-105 ከተደነገገው በቀር) ለምሳሌ በማሳጥ መጥረም ለይ ተፈጥሯል ይሆናል (፩. 116)::

- አ/ መተረምው ስለኩ ተጠሪው በተወስኑው ቅን ቁጥር ለመድረሰስ እንዲቻል
ለመንግሥት አሳይቷልውን መሰናደት ለማድረግ በቁ ሆኖ በማገመት ገዢ
ወስኑ ለእርስዎ እንዲቻል መደረግ አለበት::

ሻ/ መተረምው የተሳከለት ስው መተረምው ስላልፈራሰው ለይቀርብ የቀረ
ውያም የዕስኑና ማሳረጃውን ለይቀርብ ከዚኖ ምስክር ወያም የዕስኑና
ማሳረጃው መቅረቢ በቁም ካሁን ባለ ጉዳይ ተጠወቅን ከሚሸ ከፍለው ለለ
መተረም እንዲቻልዎ ይታዘዘለቻል (118(2) (ሀ)::

ቁ/ የተጠሪው ስው መተረምው ይርሱት ለይቀርብ የቀረው በቁ ባልሆነ
ምክንያት ካሁን ወያም እንዲቻልዎ ሆነ በለው ከተሰወረ ተጠሪው ተገል
ውያም ተስር እንዲቀርብ ፍ/ቤቱ የሚል (ቁ. 118 (2) (ለ):: በተጨማሪም
በው/ሙ/እኔ/ቁ 442 መሠረት በዚህም ለቀጣው ይችላል (ቁ. 118 (3) እና
481)::

በ/ ክርክሩን ለመስማት በተቀጠሪው ቅን የሆነውን ወገን ምስክርቻል በአንድ
ገይ ተማሪልተው መቅረቢ አለባቸው::

2.3.3 የምስክር ተማሪዎች እስመቅረብ

- ✓ հՍ.Ճ.Ք. ՓՂՆ ԹԱՂԹԱ ԹԱՂԻԾ ԿԱՓՀԱ ՈՅԵՐ ԹԱՂԻԾԻ ՈՒԽԱ ՈՒ
ԿԱՓՀԱ. (ՄԹԴՀՄ.Ն ՀՆԳ.Ք.ՔԸՆ ՔԺԱԼՈՒ. Փ. 95 (1) ՈՄՂ.Ք.ԽՈ-
ՄԱՎԵԼ ՄԹԴՀՄ ՀԱՅ ՀԵՄՆ ՊԼԴ.Ք.Ք. ՀԱԴ.Դ. ՀՆԳ.Ք.ՔԸՆ ՈՒԺԱԼ-
ՇԱԲ ՀԿՀԿ.Ն ՔՄՖ.ՄԿՀ ՄՊՀԱՀ ՈՒՋ.ՄՂ.Ք ՔՊՀԱՊԵԼ ՄՊԵԼ ՔԻՂԱ-
ՈՄՂՈՒ. ՄԿ.Ք

✓ ՔՍ.Ճ.Ք. ՓՂՆ ԹԱՂԻԾԻ ԿԱՓՀԱ.:

 - ՈՍ.Ճ.Ք. ՊԼԴ.Ք.Ք. ԴԿ.Դ. ԿՄՆ ՄՊԱՂՈ. ԱՅ ՊԼՈ. ՄՊՀԱՀ ՀՈՎԱՂԱ.Վ.Ն
Վ.Դ.Ն ՄՊՈՒ. ՈՅԵՐ ԿՈՎ.Ն ՄՊԱՂ.Ն ՀՆԳ. ԹԱՂԻԾԻ ՀՆԳ.Ք.ՔԸՆ ԱԼ
ՔՄԸ ՄՊՈՒ. ՔԼՈՒ.Դ. (Փ. 196 և 199)::
 - ՔԻՂԱ ՔՓԿ.Դ. ՈՒԽԱ ԴԿ.Դ. ՄԳ ՔԴԿ.Դ. ՔՓԿ.Դ. ՊՆ ՈԴԿ.Դ ԱՅՄՆ
ԿԴՔՄ ՈՂԵ ՈՄՆ ՇՊԸ ԿՄՆ ՔԻՂԱ.Ն ԹԱՂԻԾ ԼՄՊԱՊԵԼ ԱԼ ՔՄԸ
ՀԵԼԴԹՄ:: ԽՈՎ.Ն ՄՊԱՂ.Ն ՈՅԵՐ ԿՈՎ.Ն ՀՈՎԱՂԱ.Վ.Ն Վ.Դ.Ն
ՔԻՂԱ ԹԱՂԻԾԻ ՊԵՀԱՄ.Դ. ՈԴԿ.Դ ԹԱՂԻԾ ՄՊԱՂ.Ն ՔԼՈՒ.Վ. ՆԴՈՒ
ԿՈ. ՔԴԿ.Դ ԹԱՂԻԾԻ ՈՒ ՈՄԳ ՀՈՎԱՂԱ.Վ.Ն Վ.Դ.Ն ՄՊՈՒ.::
 - ՔԻՂԱ ՔԼԱՓՀԱ.Դ. ԿՈՒՔՄ ՈՂԵ ՈՄՆ ՇՊԸ ՄԳ ՔԴԿ.Դ. ՔՓԿ.Դ.
ՈԴԿ.Դ ԴԿ.Դ. ԿՄՆ ՔԻՂԱ.Ն ԹԱՂԻԾ ԱԼ ՔՄԸ ՀԵԼԴԹՄ:: ԽՈՎ.Ն

ወይም ውሳኔ መሰጠት:: የተከሳሽ ምስክርች እንዳቀርብ ሌላ ቁጥር አይለጥም::

- ✓ የከሳሽ ምስክር ምንም ስራቅርብ የተከሳሽ የተወሰነ ወይም በሙሉ በቀርቡ::
- የከሳሽ ምስክር ያልቀረቡት ከቅምመ በላይ በሆነ ቅጽ ከሆነ ምስክርች እንዳቀርብ ሌላ ቁጥር መሰጠትና እንዳሁም የተከሳሽና ምስክርች መመለሰና በሚቀጥለው ቅነ ቁጥር እንዳቀርብ ማዘዝ:: በተከሳሽና በምስክርች ለይ ለደረሰው መገለግት በቁ ከሚራ መቆኑ::
- በከሳሽ ጥሩት ከሆነ ሌላ ቁጥር አይለጥም:: ክስና መገቢት ወይም አስፈላጊውን ውሳኔ መሰጠት:: የከሳሽ ምስክር ባይሰሙም በተከሳሽ ምስክር መጣራት ያለባቸው ነጥበቸ ካለ የተከሳሽ ምስክርችን በቁ ለማቶ አስፈላጊውን ውሳኔ መሰጠት::
- ✓ የከሳሽ የተወሰነ በቁ ቁርቦው የተከሳሽ በሙሉ ወይም በከልል በቀርቡ::
- ከቅም በላይ በሆነ ቅጽ ከሆነ የቀረቡትና የከሳሽ ምስክር መሰማት:: ያልቀረቡት መቅረብቸው የግድ አስፈላጊ ከሆነ እንዳቀርብ ሌላ ቁጥር መሰጠት:: የተከሳሽ ምስክርች እንዳመለሰና በሚቀጥለው ቅነ-ቅጥር እንዳቀርብ ማዘዝ:: በተከሳሽና በከሚሽ ምስክርች ለይ ለደረሰው መገለግት ተጠውን ከሚራ መቆኑ::
- በከሳሽ ጥሩት ከሆነ የቀረቡትና ምስክርች በቁ መሰማት:: የቀሩት እንዳቀርብ ሌላ ቁጥር አይለጥም:: የተሰመት የከሳሽ ምስክርች በቁ እንዲከሰ ካለፈረው ክስና መገቢት ወይም አስፈላጊውን ውሳኔ መሰጠት:: የተሰመት በቁ ክስና በማስረዳታቸው ወይም ባይሰረዳም እንዲገኘ ነጥበቸ ለማጣራት የተከሳሽ ምስክር መሰማት አስፈላጊ ከሆነ መሰማት::
- ✓ የከሳሽ በሙሉ ቁርቦው የተከሳሽ ምንም ካልቀረቡ::
- በተከሳሽ ጥሩት ከሆነ የከሳሽ በቁ ተሰምተው አስፈላጊው ውሳኔ ይሰጣል:: የተከሳሽና ምስክር ለመሰማት ሌላ ቁጥር አይለጥም::
- በተከሳሽ ጥሩት ማይሁን ከቅም በላይ በሆነ ቅጽ ከሆነ የከሳሽና ለማቶ የተከሳሽ እንዳቀርብ ሌላ ቁጥር መሰጠት:: በከሳሽ ለይ ለደረሰው መገለግት ተጠውን ከሚራ ተከሳሽ እንዳከፍል ማዘዝ::
- ✓ የከሳሽ በሙሉ ቁርቦው የተከሳሽ በከልል በቁ በቀርቡ::
- በተከሳሽ ጥሩት ከሆነ የከሳሽ ከተሰመ በቻላ እንደ ካለ ከፈረው የቀረቡትና

የተከናሽ የሚከርስ ቀን፡ መሰማቸው፡ የቀረበ እንዳቀርበ ሌላ ቅነው አይደለም፡፡

- ከእቅዱ በላይ በሆነ ትግር ወይም ባክኑያት ካሆነ የከናሽ የሚከርሱ ከተሰጠ በታላ እንደ ክስ አሳይቷው ካሆነ የቀረበ ቀን የተከናሽ የሚከርሱ መሰማቸው፡ የቀረበ የተከናሽ የሚከርሱ መቆረብ ለትክክለኛ ፍትሬ አሳጣ አሳይቷው ከታመነበት የቀረበ ቀን ለምቶ የቀረበ እንዳቀርበ ሌላ ቅነው መሰጠት፡ ቅነው ከተሰጠ በከናሽ ሌላ ለደረሰው መግለጫ ተከናሽ በፁ የሆነ ከሚራ እንዲከፍል ማዘዣ፡፡
- አ/ ከላይ በፁ. 1 የተመለከተው ሁኔታ ፍ/ቤቱ ለትክክለኛ ፍትሬ የግድ አሳይቷው መሰሳው ከታዋው ያልቀረበው የሚከርስ እንዳተጨማሪ ማስረጃ እንዳቀርበ ከማዘዣ አይገኘውም፡፡
- ብ/ የሚከርሱ የቀረው በባለንያዙት ተፈጥሮ ስይሆን መጥረቶ በትክክል ከደረሰው በታላ በአምስትነት የቀረ እንደሆነ በፁ. 118 (2) (ለ) የተደነገገው ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
- ሆ/ የሚከርሱ ተማሪልተው ከቀረበ ወይም በከናሽ በቀርቡም የቀረበ እንዳሰጠ ፍ/ቤት የወሰን እንደሆነ የሚከርሱን መመርመር ይቀጥላል፡፡
- ህ/ የቀረበ ቀን የሚከርሱ በከናሽ ቅን ለምቶ መጨረሻ ካልቻለ ፍ/ቤቱ የሚከርሱን ሁሉ ለምቶ አሳይቷው ይረዳ በየዕለቱ እና የሚሆን ቅነው እያሳው ለመዘመር እንዲ ማስረጃ የሚሆን ቅነው እንደ ለምቶ ቅነው መሰጠት የለበትም (ፁ. 197 (3))፡፡

2.4. የተከሬከሬምና መግት መጀመርና የሚከርሱን መመርመር

2.4.1. ሌላ ከነ መከራከርና መግትን የመጀመር መብት

- ሀ/ ከነን መከራከርና መግትን የመጀመር መብት የከናሽ ነው፡፡ ነገር ገን ተከናሽ ከኩሽ ያቀረበውን ከነ አምኖ ለገኘ ተካው ወይም ሌላ ፍጻ ለገኘ በመተቀበ የቀረበበኝ ከነ ወጪ የለውም በለው የሚከራከር ካሆነ መግቱን የሚሆኝ ይሆናል (258(1))፡፡
- ለ/ ከነን የሚሆኝ ይሆናል ወገን የመከራከር ቅጽን ከሰጠና የሚከርሱ የሚመለከሩትን ነጥቦ በአጭሩ ከሰረዳ በታላ የሚደግኝውን ማስረጃ እቅርቦ ይሆናል (259(1))፡፡
- ሐ/ ከነን የሚሆኝ ይሆናል ወገን ማስረጃውን አሰጣጥ ከመረዳ በታላ ለለኝው

ወገን የራሳኔ የመከላከል መከራቸ ቅል ካስማና የመከላከል ጥስትኬዊ የሚመለከረለትን ነጥበ በአጭሩ ካስረዳ በኋላ የመከላከል ጥስተኞን አቅርብ ያለማል (፩. 259(2))::

2.4.2. የሚሰረቸ አቅራቢ

- አ/ ጥስትኬ የጥስትኬነት ቅልን ካመሰጠቱ በፊት የመሬለ ቅል ወይም የሚሰጠው ቅል እውነተኛ መሆኑን የሚያረጋግጣ ቅል መሰጠት አለበት (261(1))::
- ብ/ የሚሰጠው የመሬለ ቅል በፌ/ሥ/ሥ/ሕን የድርጅም ማንጠረሻ ላይ በተገለዥው መሠረት “በዚህ ፍርድ በት ፍት የሚሰጠው ቅል እውነት፡፡ በሙሉ እውነት፡፡ እውነት እንዲ ሌላ ማንኛም እንደማይረሱን እጥልለሁ፡፡” የሚል መሆን አለበት፡፡ ጥስተኞን “እጥልለሁ” ማለትን ተደማኝቱ የሚይፈልጊልት ካሆነ “እጥልለሁ” በማለት ፍንታ ስለመስጠት “እረጋግጣለሁ” ማለቱ በቀ ነው፡፡ ጥስተኞን መጽሐፍ ቅዱስ ወይም ቁራን ይዘ እንዲሞል ማስገዙድ አስፈላጊ አይደለም፡፡
- ሐ/ ስለሆነ ጉዳይ የጥስትኬነት ቅል መሰጠት የሚፈልግ ተከራካሪ ወገን መመለከር ይችላል፡፡ የሚመለከረውም እውነት እንዲማናገር ካማለ ወይም ካረጋገጫ በቻለ መሆን አለበት፡፡
- መ/ ጥስተኞን ያቀረቡው ወገን ለራሳኔ ጥስትኬቸ ቅና ጥያቄ (examination-in-chief) በማቅረብ ይመረምሸቸዋል፡፡ በዋና ጥያቄ ወቂት መሬ ጥያቄ አይፈልጊም፡፡ ሆኖም ፍ/ቤቱን በማስፈልግ መሬ ጥያቄ መጠየቅ ይችላል (፩. 263 (1) (2))::
- ወ/ በዋና ጥያቄ ገዢ የሚቀርቦው ጥያቄ ቅዱስን የሚመለከትና ጥስተኞን በቀጥታ ወይም በሌላ መንገዶች በማያወቃው ወይም ለያወቃው በማችላውነት ላይ በቻ ነው (263(1)) ::
- ሂ/ ጥስተኞን ያቀረቡው ወገን ቅና ጥያቄ አቅርብ ካመረዳለ በቻለ ተቋራኑው ወገን መሰቀልኝ ጥያቄ በማቅረብ ጥስተኞን ይመረምሸዋል፡፡ በመሰቀልኝ የሚቀርቦው ጥያቄ ጥስተኞን በዋና ጥያቄ የሰጠው የጥስትኬነት ቅል የተሳሳተበትን፡፡ ሁሉት ነው የሚባለበትን ወይም አጠራጭ መሰለው የተገመተበትን ነጥበ ፍ/ቤቱ እንዲረዳ ለማድረግ የሚቀርብ ነው፡፡ ስለዚህ በመሰቀልኝ ጥያቄ ወቂት በዋና ጥያቄ ላይ ከተነሳው ነጥበ ይርሱ የሚይገናኝ ወይም ወደዚያ የሚያመራ እኩስ ጥያቄ መጠየቅ አይችልም፡፡ ሆኖም

በመስቀልና ጥያቄ ወቅት ምስክርን መምራት ይችላል (፩. 263 (3))::

- ሽ/ የመስቀልና ጥያቄ ካለው በኋላ የመጀመሪያው ጥያቄ የሚጣረው ጥያቄ የቀርብል:: በማጣረው ጥያቄ ወቅት በመስቀልና ጥያቄ ላይ ከተነሰው ነጥበት የሚደገኝ ወይም ወደዘመኑ የሚያመሩ እኩሉ ጥያቄ መጠየቁ አይችልም:: ጥያቄው የሚጠየቁው ምስክር በመስቀልና ጥያቄ ወቅት የተሰጠውን ቅል ለማብራሪት በቃ ነው (፩. 263 (4))::
- ቍ/ ምስክርን የመመርመር ለሂሳ በዋናነት የባለንዳያዊ በመንግሥት ስለ ጉዳይ መብራሪቱና ስለክርክሩ አውሳሰን ተቋሙ መሰለው የታየው እንዲሆነ ፍ/ቤቱ በማናቸውም ገዢ ምስክርን ለመጠየቁ ይችላል (፩. 261(4)) ::
- ሽ/ በጥያቄ አቀራረብ ላይ መቋወሚያ ለንኩ ፍ/ቤቱ መቋወሚያውን ሲያቀበል ለጥያቄው መልስ እንዲሰጥበት የዚህ እንዲሆነ መቋወሚያው የቀረበበትን ጥያቄ፣ የተሰጠውን መልስ፣ የተቋወሙውን ስወ ስም፣ መቋወሚያው ወደቅ የሆነበት ወሳኔ በመዘገበ ላይ ማስፈርር አለበት (፩. 270)::
- ተ/ እንደ ባለንዳይ ያቀረበው ምስክር መልስ በባለንዳይ ላይ በመስክር ባለንዳይ ይህ ቅል እንዲይመዘገበ ምስክርም ቅልን መሰጠት እንዲያቀም ፍ/ቤቱን መጠየቁ አይችልም:: ጥያቄው በቀርብም ፍ/ቤቱ ጥያቄውን ሲያቀበል የምስክርን ቅል መመዘገበ አለበት:: ባለንዳይ ጥያቄውን በያቀምም ፍ/ቤቱ አስፈላጊ መሰለው ከታየው ምስክርን መመርመር መቀበል ይችላል::
- ቁ/ የምስክር ቅል የተሰጠው በቃለው ቅጽ ሲያቀበል ቅጽ ሲያቀበል ከሆነ አስተርጻሚ ይመድባል:: አስተርጻሚውም የመተርጻገም ለሂሳውን ከመጀመሩ በፊት የመሬት ቅል ወይም በተከከለ እንዲማጥረገኗም የሚያረጋግጣ ቅልን መሰጠት አለበት:: የመሬት ቅልም በፌ/ሥ/ሥ/ሕት የይርጓም ለንጂጠረኞች ላይ በተገለዥው መሠረት “በዚህ ፍ/ቤት የሚሰጠኝን ማስረጃ በአውሳሰና የቻሉታቻን የህል ልተኛነም እምላለሁ::” የሚል መሆኑ አለበት:: አስተርጻሚው “እምላለሁ” ማለትን ቤይማኖቱ የሚይፈቅድለት ከሆነ “እምላለሁ” በማለት ፍ/ቤት “እረጋግጣለሁ” ማለት ይችላል:: መጽሐፍ ቅጽና ወይም ቅጽን ይዘን እንዲሞላ ማስገደድ ተገቢ አይደለም::
- ነ/ የተሰጠው የምስክርነት ቅል በ፩. 269 የተደንገገውን ደርምና ይዘን ተከትሎ መመዘገበ ስለበት::

2.4.3. የቁጥራት ሥልጣን

- ሀ/ የሚከርድኝ አቅርብ ማስማት በዋናነት የባለጋዕዢ በ.ሆንጻም ለክርክሩ መቋሚ መሰላም ከታየው ተከራካሪዎች ካቀረቡት የሚከርድ በቀር ተጨማሪ የሚከርድ መጠና መስማት ይችላል (፩. 264):: ሆኖም ፍ/ቤቱ ተጨማሪ የሚከርድ መስማት ያለበት ለፍትሬ አስጥጥ የግድ አስፈላጊ ሌ.ሆንና በውሳኔ ሁኔታዎች በቂ እንዲሆም ንክም}~” ህተል” ሰምሮች መሆን አለበት::
- ለ/ ለፍትሬ አስጥጥ ተገቢ ሆኖ ሌ.ሆንና ከርክሩ በማናቸውም ይረዳ በሚገኘበት ገዢ ቀድሞ መሰላከው የነበሩትን የሚከርድኝ ፍ/ቤቱ እንደገና አስጠርና ማናቸውንም ተገቢ መሰላም የታየውን ጥያቄ ለጠይቃቸው ይችላል (፩. 266)::
- ሐ/ በ፩. 265 የተገለበው ሁኔታ ሌ.ሆንጻም ፍ/ቤቱ የየሚከርድን ቅል ባለቤኩ መቀበል ይችላል::
- መ/ ከርክሩ በማናቸውም ይረዳ በሚገኘበት ገዢ ሁሉ ፍ/ቤቱ ከርክር የተነስበትን ማናቸውንም ገበሩት ወይም ማናቸውንም ነገር ለመፈጸም ይረዳ ሂደ በማየት ለመመርመር ይችላል(፩. 272)::

2.4.4. የየሚከርድ ቅልን ለመሰጠት ፈቃድና ለለለመሆኑን ተስተቶ የየሚከርድን ቅል

- ሀ/ ማናቸውም በፍ/ቤት ቅሉት የቀረበ ተከራካሪ ወገን ወይም ለሌ ለው የየሚከርድን ቅልን እንዲሰጥ ወይም በእቅ የሚገኘውን ወይም በሥልጣን ለመ የሚገኘውን የዕዳደር ማስረዳ እንዲያቀርብ ፍ/ቤቱ ሌ.ሆንው በቀ ባልሆነ ወይም በአግ በማይደገፍ ምክንያት ትርጓሜን ለመፈ.ዕም ፈቃድና ያለሆነ እንደሆነ ፍ/ቤቱ ወይም ተገና ይረዳቸውታል:: ወይም ለክርክሩ አውሳስን ተገቢ መሰላም የታየውን ለሌ ትርጓሜ ይሰጣል::
- ለ/ በዘመኑ መሠረት ፍ/ቤቱ በ፩. 480 በተጠቀሰው መሠረት አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ ይችላል::
- ሐ/ በተጨማሪም እምበትናውን በው/ሙ/አ/፩. 442 መሠረት ወዲያው መቀበት ይችላል (፩. 481):: ሆኖም ይህን ቅዱት ከመውሰን በፊት የሚከርድ ቅልን ለመሰጠት ያልፈለጋበትን የሚከርድ ቅዱት (ለምሳሌ ጥያቄውን በመሰሰ የውጭዎች ከስ ሌ.ሆንከትልባሽ ይችላል በለ በመፍጻት እንዲሆነ) ማማራትና የሚከርድ ቅልን መሰጠቱ አስፈላጊ መሆኑን፣ ቅልን መሰጠቱም ግዴታው መሆኑን፣ በእምበትናውን ከቀጠል ጥን የውጭዎች ቅዱት ለመሰጠት እንደማቻል ማስረዳትና አስፈላጊውን የሚከርድ ሁሉ መሰጠት አለበት:: ፍ/

በፋ አስፈላጊውን ማማርያ ካደረገና ተጠቃሚነት ምክር ካለው በንግድ ምስክር
በአምስትና ከቅጠልና ሌላ አማራጭ የለለ መሰላም ከታወች የወንጀል
ቅጣቱን መውሰን ይችላል::

- መ/ ምስክር ስሳቢነት ቁጥር ፧፻፭ከርቡት ቁልን ለመሰጠት ፈቃድናነቱን ከገለዥና
ቁልን ካለው ቅ/ቤቱ የወሰንበትን ቁጥት ለይቀልለት ወይም ቁጣቱን መል
ቦመል እንዲቆሉት በተግባራ በቋ ለይፈጸመ ይችላል::
- ወ/ ምስክር ጉልዕ የሆነ የአሰጣጥ ምስክርበት ቁል ካለው ቁልን ያስተካክል
እንደሆነ ቅ/ቤቱ ተጠቃሚነት ጥሩት ካደረገና አስፈላጊውን ምክር ካለው
እንዳሁም በፊሳት መመስክር ወዳደው በወንጀል እንደሚያስቀጣው
ካልፈው በንግድ ምስክር በአምስትና ከቅጠል በው/መ/አ/ቁ.447 መሠረት
ምስክርን ወዳደው መቀጥት ይችላል (ቁ. 481)::
- አ/ ከላይ በፈጸል (ሙ እና ወ) በተገለዥው መሠረት ቁጥት የተመሰነበት
ምስክር በፈጸል ፈቃድ ቁልን ወዳደው ካነሳው ወይም ካስተካክል ቅ/ቤቱ
ቅጣቱን ለይቀልለት ወይም ቁጣቱን መል በመል በማስቀረት በተግባራ
በቋ ለይፈጸመ ይችላል (ው/መ/አ/ቁ. 448)::
- ቢ/ የአሰቢት ቁል የሰው ተከራካሪ ወገን ከሆነ በው/መ/አ/ቁ. 446 መሠረት
ውዳደው ቁጥት ለበደጋበት ይችላል:: በዘመኑ ገዢ ከላይ በፈጸል (ሙ እና
ሪ) እና (ሙ እና ወ) የተመለከተት ሆኖታወች እና ተንቃቁወች በተመሳሳይ
ሆኖታወች ተፈጻሚ መሆኑን አለባቸው::
- ሙ.ግት.ን ለምቶ እና ምስክርችን መርምጃ ለማጠናቀቁ የሚያስፈልገው የጊዜ
በታንካሪ:
- ✓ መ.ግት.ን ለምቶ እና ምስክርችን መርምጃ ለማጠናቀቁ የሚያስፈልገው
በቋቋቂዎች ገዢ:- አስፈላጊውን ቁጥት
- ✓ መ.ግት.ን ለምቶ እና ምስክርችን መርምጃ ለማጠናቀቁ የሚያስፈልገው
ከናተቂዎች ገዢ:- እንደ ወር

2.4.5. ፍርድ

የማስረጃ መስማት ሥርዓት ተጠቃሚ ካለው በንግድ ተከራካሪ ወገኖች የመዝገብ
(የማጠቃለያ) ቁልቻዎችን ይሰጣል:: መ.ግቱን የጀመራው ወገን መጀመራያ ለለ
ክርክሩ አጠቃላይ የመዝገብ ቁልን ይሰጣል:: ከዚያ ለለቻዎች ወገን ለለ ክርክሩ
የለውን አስተያየት በመዝገብ ቁል ያቀርባል:: በመጨረሻም ክርክሩን የጀመራው
ውገን ለክርክሩ ያለውን ተቀሳሳ የመዝገብ አሳቢ ያቀርባል (ቁ. 259 እና 273)::

- ሀ/ የሚሰረቷ መሰማት ሥርዓቱ ተጥሬኝ ካለቀና ካለይ የተመቀበው የመዘንያ
ቁል ከተሰጠ በጀት ፍ/ቤቱ የፍርድ ወሳኔ ይሰጣል (፩. 273)::**
- ለ/ ለፍርድ ወሳኔው መሠረት ለሆነ የሚታሉት ማስረጃዎች፡**
- የምስክርች ቁል (ባለገዳዕስት አቅራቢነት ወይም በፍ/ቤቱ ትዕዛዝ ቅርቡው ቅለታውን የሰጠው የተሰጠ በምትኩ ይኖ የተሰበሰበ የምስክርች ቁል ወይም ካና/ቤቱ ወጪ በመሠረለ የተሰጠ የምስክርች ቁል)፣
 - በእክስቴርች የተሰጠ ማረጋገጫዎች፣
 - በበለገዳዕስት ወይም በፍ/ቤት ትዕዛዝ የቀረበ የዕዳዊ ማስረጃዎችና
ለንደታ፣
 - በምትኩ ይኖ የተሰበሰበ ለለቻ ማስረጃዎች፣
 - ባለገዳዕስት በዕዳዊ ወይም ፍርድ በቱ በሚመራምሩትው ገዢ
የሚሰጠው የእምነት ቅለት፣
 - ፍ/ቤቱ በ፩. 272 መሠረት ባደረገው ምርመራ የተገኘ መረጃዎች፣
 - የታወቂ ጉዳዮች (judicial notice)፣
 - በአገግ የተወስደ የህልና ግምት (legal presumption)፣
 - የንድን ነገር አፈጻጸምና ሂደት ማሳያ (demonstration)፣
 - ፍ/ቤቱ በቀረበት እንዲመለከታቸው የሚቀርብለት ነገሮች (exhib-
its) ለምጣቹል ይችላል::
- ሐ/ የእነዚህን ማስረጃዎች ተቀብረነት (admissibility) እና አውጣታናነት
(credibility) ፍ/ቤቱ ይወስናል::**
- መ/ ባለገዳዕስት ወይም ወከሌታቸው የመከራጅና የመዘንያ ገዢ ለያደርግ
ውይም የምስክርችን በሚመራምሩበት ገዢ የሚናገሩትው ቅለት እንደማስረጃ
መወሰድ የለዋቸውም::**
- ወ/ ካለይ በከናወል (ወ) (3) ከተመቀበው ወጪ ይኖው ከታለሁት ወጪ ያያችው
ውይም የሰማቸው ነገሮች ወይም ያገኙቸው ማስረጃዎች ለውሳኔው
መሠረት መሆኑ የለዋቸውም::**
- ሪ/ የቀረበው ከርከር ከተሰማ በጀት ፍ/ቤቱ ነገሮ እንዲለቀ ወዲያወነት ወይም
በኢትዮጵያ ቁነ ቅጂው በሚመለከት ገዢ በግልጽ ትለሁት ፍርድ መሰጠት
አለበት (፩. 180)::**

- አ/ የፍርድ አስጥጥ፣ የወሳኑው አግባብና መጋገጧ በቁ. 181 እና 183 በተደነገገው መሠረት መሆን አለበት::

ሻ/ በአንድ የፍርድ ሲተታ ላይ የተያዘው ጥብጥ፣ ጥብበው እንዲትወስና የተወሰነበት ምክንያት መገለሰ አለበት:: በመሸመራዊ ደረጃ የሚሰጥ ፍርድ ለከርክሩ መነሻ የሆነውን ቅናቶች ጉዳይ ባቻር የሚገልሰ መሆን አለበት:: (ቁ. 182(1)::)

ቁ/ የመሸመራዊ ደረጃ ቅ/ቤት ተከራካሪውኩ ወገኖች በዘርዝር ባለቀረበት ወይም በግልጽ ባለመለከቱት ጉዳይ ላይ ፍርድ ለመሰጣት አይችልም (ቁ. 182(2)::)

በ/ በከርክሩ ላይ ከቀረበት በተ ጥብበዋ እንዲ ጥብጥ በቁ በመሆን ለለምንም ጥብበዋ የሚያጠቃል ከሆነ ክርክሩ ባንዲ ጥብጥ በቁ ለመሰንድ ይችላል:: ከልሆነ ግን እያንዳንዱ ጥብጥ ለየበቃው ወሳኑ ማማኑት አለበት (ቁ. 182(4)::)

ԳԵԼ ԱՄՆՈՒԴ ՔՊՀ ՔՆԱԾԱԿԱՎ ՔՆԻ ՌԴՅԱՆ

- ✓ ገዳያን መርጋምር ፍርድ ለመሰጣት እና ለተከራካሪ ወገኖች የውሳኔ ተስፋዋል
የሚያስፈልጉթ ነው፡፡ 20 ቁጥር
 - ✓ ገዳያን መርጋምር ፍርድ ለመሰጣት እና ለተከራካሪ ወገኖች የውሳኔ ተስፋዋል
የሚያስፈልጉթ ነው፡፡ አንድ ወር h10 ቁጥር

2.5. ልብ ሥነ-ሥርዓት

2.5.1. በአጭር ሁኔታ ስለሚውሉት ክርክሮች (summary Procedures)

- ሀ/ ከፌ. 284 እስከ 292 በተደነገገው መሠረት ይፈጥማል::

ለ/ በዚህ ሆኖም መሠረት ከስ ል.ዋርድ የሚችሉው በፌ. 284 ሆኖ በተዘረዘሩ
ገዢያች በታች ነው::

ሐ/ ማመልከቶችው በመሬት ቅል ተደግኝ መቅረብ አለበት (284(ሐ)):: የመሬት
ቅል ተከሳሽ ለነገሩ ምንም ፍይይት መከላከል እንደለለው ካሳ የሚያያዝ
መሆኑን መግለጻ አለበት::

 - ሙ/ ፍ/ቤቱ ማመልከቶችውን ከተቀበለ በታላ ለተከሳሽ መጥረያ
እንዲያደርሰው ይህል (ፌ. 285(1)) ::

ወ/ ተከሳሽ ቅርቡ ለመከላከል እንዳቁቁድለት ፍ/ቤቱን ወይም ካሰራቁድ በፌር

መከላከል ሌ.ቁርር አይታልም (፩. 285(1))::

- ፲/ ታክሳስ ቁርር ለመከላከል እንዳረቀድለት ለፋ/ቤቱ ካለመለከተ ወዲያው ፍርድ ይሰጣል(፩. 285(2))::
- ፩/ ለመከላከል ፍቃድ እንዳሰጥ የሚቀርበው ማመልከቶ በ፩. 286 መሠረት በመሬት ቅል ተያጋጋ መቅረብ አለበት::
- ፪/ ታክሳስ ለመከላከል እንዳረቀድለት ያቀረበው ማመልከቶ ተቀባይነት ካማ ወዲያው ለከሳሽ ይፈጸማል (፩. 287)::
- ፲/ ማመልከቶው ተቀባይነት ካገኘ ጥን ታክሳስ መከላከል እንዳቁርር ይፈጸማል:: ከርከራም የሚመራው ፍ/ቤቱ በማስተወሻ ትብዛዝ መሠረት ወይም እንደመደበኛው ካስ በቀጥታ ሌ.ሆን ይችላል(፩. 290 እና 291)::
- ፪/ ፍርድ ከተሰጠ በሂሳ ለተከሳሽ የተከከው መጥረም በአግባቡ ያልፈጸሰው ከሆነ ፍ/ቤቱ ፍርድ ከመፈ.ዕም እንዳቀይ በማድረግ ታክሳስ ቁርር እንዳከላከልና ስለ ጉዳያዣ እሌ.ፎዣ ተጠሪ መሰለው የታየውን ትብዛዘ ለመከተሉት ይችላል(፩.292)::

2.5.2. የተፈጻሚ ሥነ ለመዓት (Accelerated Procedure)

- ፩/ ከ፩. 300 እስከ 314 በተደንገገው መሠረት ይፈጸማል::
- ፪/ በመሠረቱ ይህ ሥመዓት የሚፈቀዱ ማመልከቶው በ፩. 305 እና 307-314 በተዘረዘሩት ጉዳዮች ነው (፩. 300(1))::
- ፫/ ሆኖም ጥን ጉዳይ በዚህ ሥመዓት መታየት የለበትም በለው ፍ/ቤቱ መከላከል የሚችል ሆኖ ከለይ በተጠቀሰት ቁጥር ከተደንገገት ጉዳዮች ውጤት በሆነ ለለዙ ጉዳዮች በዚህ ሥመዓት መታየት ይችላል (፩. 300 (1))::
- ፬/ ማመልከቶው የሚቀርበው በ፩. 301 የተደንገገውን ሁኔታ አማካይና በመሬት ቅል ተያጋጋ መሆን አለበት::
- ፭/ ማመልከቶው በ፩. 302 ሥር በተዘረዘሩት ምክንያቶች ውጤቱ ሌ.ሆን ይችላል::
- ፮/ ማመልከቶው ተቀባይነት ካገኘ ፍ/ቤቱ ውሳኔ የሚስጠው በማመልከቶው ለይ በተገለዥ እና አመልካቸ ከማመልከቶው ወር ያቀረበውን ስነድችና የዕስታ ማስረጃዎች መሠረት በማድረግ ነው(፩. 303(2) እና 301(3)):: ሆኖም ፍ/ቤቱ አስፈላጊ የሆነ ማስረጃ እንዳቀርብ ማዘዣ ይችላል (303 (3)) ::

- ሀ/ ከተ በፊት አካልና እንዲፈለግ የሚያገበ ካልሆነ በቀር በዚህ ማርጫት በሚሰጠው ፍርድ ላይ ይግባኝ ለማቅረብ አይችልም (ከፌ. 309-311 ከተመለከተው በቀር) (ፌ. 306 (1))::
- ሻ/ ይግባኝ የሚፈልግ ካልሆነ ይግባኝ ፍርድ በተሰጠ በ15 ቀን ወሰኑ መቅረብ አለበት (ፌ. 306 (2))::

በአዋጅ እና በተተዘገበ ሲሆ- ሰርዓት የሚመለከ ከርክርቸ ሂደትን ለማጠናቀቁ የሚያስፈልገው የንግድ ሰታንድርድ

- ✓ ገዢተኛ የሚያስፈልገው ገዢ፡- እንደ ወር
- ✓ ከፍተኛ የሚያስፈልገው ገዢ፡- ሁሉት ወር ከ15 ቀናት

2.6. የንግድ ህተኑ መሠረት ያደረገ ጉዳዮች ሂደት መቁጭ የንግድ ሰታንድርድ ወሰኑ ተጠቃቄ ወጪት በመቶና

2.6.1. የንግድ ማህበዎችን መሠረት ያደረገ ጉዳዮች

በንግድ ታስቦታ የሚታየ የንግድ ጉዳዮች ከተከራከብበት ቀን ይምር በ180 ቀናት ወይም በስድስት ወራት ወሰኑ አልባት ማግኘት ያለባቸው ሆኖ አሌሳሙ እንዲማከተለው ይሆናል::

- ከቀረበበት ጉዳዮች 90% የሚሆነበት ጉዳዮች በ150 ቀናት ወይም በአዋጁት ወራት ወሰኑ አልባት ያገኘል::
- በመጨረሻ 100% በ180 ቀናት ወይም በስድስት ወራት ወሰኑ ተጠቃለው አልባት የሚያገኟ ይሆናል::

2.6.2. ተከ: የሚተለለና የገንዘብ ሰነዶች መሠረት ያደረገ ጉዳዮች

በንግድ ታስቦታ የሚታየ ተከ እና የሚተለለና የገንዘብ ሰነዶች መሠረት ያደረገ ጉዳዮች ከተከራከብበት ቀን ይምር በ120 ቀናት ወይም በአራት ወራት ወሰኑ ተጠቃለው አልባት ማግኘት ያለባቸው ሆኖ አሌሳሙ እንዲማከተለው ተመለከቸል::

- ከቀረበበት ጉዳዮች 90% የሚሆነበት ጉዳዮች በ90 ቀናት ወይም በስድስት ወራት ወሰኑ አልባት ያገኘል::
- በመጨረሻ 100% በ120 ቀናት ወይም በአራት ወራት ወሰኑ ተጠቃለው አልባት የሚያገኟ ይሆናል::

2.6.3. የወል ባንቃነትና መሠረት ወይም ጥያቄ

በንግድ ቅሉታዊ የሚታየ የወል ባንቃነት ከተከፈተበት ቀን ይምር ፻፱፲፰ ቀናት ወይም በስድስት ወራት ውስጥ እልባት ማማገኘ ያለባቸው ሆኖ አፈጻጸም እንዲማረከተለው ይሆናል::

- ከቀረቡት ባንቃነት 90% የሚሆነት ባንቃነት ቀን ይምር ፻፱፲፰ ቀናት ወይም በአዋጅነት ወራት ውስጥ እልባት ያገኘለ::
- በመጨረሻ 100% ቀናት ወይም በስድስት ወራት ውስጥ ተጠቃለው እልባት የሚያገኘ ይሆናል::

2.6.4. በአዋጅ ሥነ-ሥርዓት መሠረት የሚቀርብ ባንቃነት

ቁጥር አን የሚተለፈ ገንዘብ ለነገሩን ከሚመለከቱ ባንቃነት ውስጥ በንግድ ቅሉታዊ የሚታየ ለለመ በአዋጅ ለነበረ ስርዓት የሚታየ ባንቃነት ከተከፈተበት ቀን ይምር ፻፱፲፰ ቀናት ወይም በሆነት ወራት ውስጥ እልባት ማማገኘ ያለባቸው ሆኖ አፈጻጸም እንዲማረከተለው ተመለከቸል::

- ከቀረቡት ባንቃነት 95% የሚሆነ ባንቃነት ቀን ይምር ፻፱፲፰ ቀናት ወይም በሆነት ወራት ውስጥ እልባት ያገኘለ::
- በመጨረሻ 100% ቀናት ወይም በሆነት ወራት ውስጥ ተጠቃለው እልባት የሚያገኘ ይሆናል::

2.7. ለጠናቀው ስለሚሰጠ ማገጃዎችና ለለቻ ተወካይ (Provisional Remedies)

2.7.1. ከፍርድ በፊት ንብረትን ማስከበር (፩ 151-153)

- ሀ/ በአንቀጽ 151(1) (ሀ) እ (ለ) ሥር የተዘረዘሩት ሁኔታዎች መኖራቸውን ከሳሽ ወይም የተከሳሽ ከሳሽ በመሬት ቅል በተደገኘ አቤቱታ ወይም በሌላ ሁኔታ ማስረዳት ይችላል::
- ሐ/ ፍ/ቤቱ አቤቱታዎን መርምር እውነት መሆኑን ካረጋግጣ ተከሳሽ ወሰንና እንዲሰጥ ወይም ለክርክሩ መነሻ የሆነው ገቢዎት ወይም ግምገቱ እንዲቀርብ በወሰንው ገቢ እንዲያመጣ ወይም ደግሞ ከሚያዘው ገንዘብ ወይም ገቢዎት ለይ ስጠረዥ ፍርድ ተወካይ የሚሆነ መጠን ያለው ገንዘብ ወይም ገቢዎት ወይም ገቢዎት በፍ/ቤቱ እንዲቀመጥ ወይም ይህን መሆኑ የሚይለጥበትን የሚከናወት ቅርቡ እንዲያስረዳ ይሆል (፩ 151(1) (ለ))::
- ሐ/ የሚያዘው ገቢዎት የግድ ከሳሽ ያመለከተው ሁሉ ለይሆን ከሳሽ ገንዘብ

- ዴር ተመጥጋኝ መሆኑን አለበት (፩ 151(3) እና (1)) :: እንዲሁም በ፩. 404 እና በላለ ስሜ እንዲይከበር የተወሰነ ጽብረት መሆኑን የለበትም::
- ሀ/ ተከሳሽ ወሰን ያልጠራበትን ማከታታይ በሚገባ ከሰራዳ ወይም የሚፈለጉትን መሆኑን ከሰው ጽብረቱ ይለቀቁልቷል:: (፩. 152 (2) እና 153(4)::
 - ሁ/ ጽብረቱ በሚከበርበት ዘመኑን ውሃናትና ወገኖች መብት መጠበቅ አለበት (፩ 153(2)(3): 428-421እና 443)::

2.7.2. ለንግድ የሚሰጥ የሚገኘ ትዕዛዝ (፩ 154-159)

- ሀ/ በ፩.154 (ሀ) እና (ለ) ሲሆን የተመለከተት ሁኔታዎች በመሬት በተደገኘ ቅል ወይም በላለ መንገድ ሰራተኞች ነገሮች በፍርድ እስከወሰኑ ይረዳ ወይም ሌላ ትዕዛዝ አስከሰጥ ይረዳ ከርክር የተነሳበት ጽብረት እንዲለ እንዲቆይ:: ከመጥፋት እንዲኖሩን እንዲይበላሽ ለላለ ለው ተላልፋ እንዲይሰጥ ወይም ሌላ ሰፍራ እንዲይዘዋወር ወይም እንዲይበላን ቅ/ቤቱ አስፈላጊውን ትዕዛዝ የመሰጣት ሂሳቦች አለበት::
- ሐ/ ወል ወይም ሌላ ጥናቸው ተደንግሞ እንዲይፈርስ ወይም ለማቅረብ የተወሰኑው እርምጃ እንዲይቀጥል የሚሰጠው የሚገኘ ትዕዛዝ በ፩ጥር 155 መሠረት ይፈጸማል::
- ሐ/ የሚገኘ ትዕዛዝ ያለማከበር የፋትሏነዎች የወንጀል ሂሳቦችን ለይሰኑት ይፈጸላል (፩ጥር 156)::
- መ/ የሚገኘ ትዕዛዝ መሰጠት ያለበት በተቋሉ መጠን ማመልከቶ ለለለቸው ወገን ከደረሰው በቋሉ ነው:: ሆኖም ጥን እግዢ መዘግየቱ ትዕት ለያደርስ የሚችል መሰለው ለታች በቋ ነው (ለምሳሌ ጽብረቱ የሚጠሩ ወይም የሚጠሩ ለሆነ) የሚገኘ ትዕዛዝ በ፩ጥር 158 በተደነገገው መሠረት ለነገራ ለመረካም ወይም ለሻሻል ይፈጸላል::

2.8. ስለ ፊርድ አፈጻጸም

2.8.1. ፊርድ እንዲፈልግ ስለሚችልበት ማመልከቶ

- ሀ/ ፊርድን ለማሳሌዎች የሚችልበት ማመልከቶ በ፩.378 የተደነገገትን ፊርድ ነገሮች መሆኑን አለበት::

- ለ/ ማመልከቻው እንደ ፍርድ በታ እንዲሸጠዋልት የሚጠይቷ እንዲ በዋናው ፍርድ ላይ ያልተገለበ እኩል ጥያቄ መጠወመር የለበትታም:: ቁ/ቤቱታም እኩል ጥያቄ ከቀረበ ማስተናገድ የለበትታም /በአዲሱም ክርክር ገዢ የደረሰውን መጠና ከሳራ በተመለከተ ካልሆነ በስተቀር /
- ሐ/ ማመልከቻው በደንብ እንደ ፍርድ ይፈለግማልኝ የሚል ላይም እንዲሸጠዋልት የሚፈልገውን ጉዳይ በዘርዝርና በግልጽ መያዝ አለበት::
- መ/ ማመልከቻው ፍርድ እንዲተፈረደ ወደፊዕዔት ለተጠሪ ይችላል:: ነገር ገን የፍርድ ባለ ስምዎ እንደ ፍርድ ለመፈለግም ልቃቃቸ ሆኖ ገዢ ቤት እንዲሰጠው ጥያቄ በፈቃድለት ማመልከቻው የሚፈርበው በተሰጠው ገዢ ወሰኑ ካልፈለሙ ነው· (፩.378(2))::
- ወ/ እንደ የተለየ ነገር እንዲሸጠዋም ቁ/ቤቱ ከሚሰጠው የሚገኘ ተሶሬነ በዋና ፍርድ ከተወስነበት ቅን ይምር አለበት ከላይ የቀረበ የአዲሱም ማመልከቻ ተቀባይነት የለውታም:: በተከተታይ የሚሸጠዋም ጉዳታ ከሆነ የአለበት ቀመት ገዢው የሚመቋሙለው ጉዳታው መፈለግም ከቆመበት ቅን ይምር ነው· /፩.384/::
- ሻ/ የአዲሱም ማመልከቻ ለተጠሪ ማመልከቻው እስፈላጊውን ለማሳት እሚልቶ የቀረበ መሆኑ መረጃነት አለበት /፩.385/::
- ሻ/ ጉዳሳት ያለበት ከሆነ ማመልከቻው ለበለ ጉዳዮ ይመለሳል ወይም ተማሳት እንዲፈርበ ቁ/ቤቱ የሚል::
- ሻ/ ማመልከቻው ተሽስሉና ተማሳቱ ከቀረበ መቻመራይ ቁርቦ በነበረበት ቅን ሲጠዋ ተቀባይነት እንዲገኘ ይችላል:: /ማመልከቻው መቻመራይ በቀረበበት እና ተሽስሉ በቀረበበት ቅን መሆኑ ያለው ገዢ ለይርጋ አቅጣጫው ከግምት ወሰኑ እያገባዋ/
- ሐ/ ማመልከቻው ተቀባይነት ከገኘ ከመጥረት ወር ተያይዞ ለፍርድ ባለዕዳው ይለል:: የፍርድ ባለዕዳው በመጥረያው ላይ በተወስነው ቅን ቁጥር ቁረቡ እንዲሸጠዋም የሚችውምበትን ምክንያት እንዲያስፈልግ ይችላል /፩.386/11/::

2.8.2. ፍርድ እንዲሸጠዋም የሚገልጻበት ሆኖታ

በመሠረቱ በእንደ ፍርድ ላይ ይግባኝ መቅረበ በታ ፍርድ እንዲሸጠዋም እያግዳዋም:: ሆኖም ይግባኝ ስማው ፍርድ በታ የፍርድ እሌላዎም ለጋዢው እንዲታገድ ማዘጋጀ ይችላል:: /፩.332/

- ሀ/ በመጀመሪያ ይረዳ ፍርድን የሰጠው ፍ/ቤትም ከርከና በይግባኝ ቁርቦ ከመታወቂ በፊት ፍርድ በፌዴራል ከርከር በተነስበት ጥብረት ላይ ከፍ ያለ ጉዳት የሚፈጸም መሆኑን ከገመተ ይግባኝ ስሜው ፍ/ቤት ተጠቀሙ ትኩዛዝ አስከላጥ ይረዳ ፍርድ እንዲይፈልጎም ለያምድ ይችላል (ቁ.333)::
- ለ/ በቁ.371 አስከ 376 በተደነገው መስረት ፍርድን እንዲያስፈልጊም ለለለ ፍ/ቤት ትኩዛዝ ተሰጥቶ ከሆነ ፍርድን የሰጠው ፍ/ቤት በቁ.333 መሠረት የሰጠው የአገኘ ትኩዛዝ ፍርድን እንዲያስፈልጊም በታዘዣው ፍ/ቤት ለይም ተፈጥሯል /ቁ.376/4::
- ሐ/ ፍርድን እንዲያስፈልጊም የታዘዣው ፍ/ቤቱ ሲሆ የፍርድ በለዕዳው በቁ ምክንያት ከቀረበ አበቱታውን ፍርድን ለሰጠው ፍ/ቤት አስከያቀርብ በቁ ለሆነ ገዢ በቁ የሚችል የእፈፀወም ዕገዳ ለሳጥ ይችላል (ቁ.376(1)::
- መ/ የይግባኝ በቁ ፍ/ቤት ወይም ፍርድን የሰጠው ፍ/ቤት ተሸሱዋንት በቁ.334 በተደነገው መሠረት ፍርድ ለገዢው እንዲይፈልጊም ለያምድ ይችላለ:: ፍ/ቤቱ ቅንጧን የሚያረጋገጥ ተጨማሪ ትኩዛዝ ከልሰጠ በቀር ዕገዳው የሚችልው ሌ15 ቅን በቁ ነው::
- ወ/ በቁ.332 አስከ 334 በተደነገው መሠረት ዕገዳ ለሳጥ የሚችልው በቁ.335 የተመለከተት ሁኔታዎች መኖራቸው ለረጋገጥ በቁ ነው::
- ሂ/ ፍርድ የሚገል ትኩዛዝ የሚሰጠው ማመልከቶ ተከራካሪ ወገኖች በለብት ከተሰጠው በቁ ነው:: ሆኖም በመሆነ የተደገኘ ማመልከቶ ከቀረበ ተከራካሪዎች በለብት ነገሩ አስከላማ ይረዳ ያማገል ትኩዛዝ ለሳጥ ይችላል /ቁ.335/4::
- ሆ/ ከላይ ከተጠቀሰት በተጨማሪ በፍርድ በለንዘዣው ላይ የፍርድ በለ ዕዳው ሌላ ከስ ያቀረበበት እንደሆነ ፍርድን የሚያስፈልጊው ፍ/ቤት ሲሆ የፍርድ በለዕዳው በቁ ወቅትና ወይም መያዝ እንዲሰጥ ክፍልን በቁ ለከተከና ወሳኔ አስከላጥ ይረዳ ፍርድ ከመፈለመ አገል እንዲችል ለማዘዣ ይችላል /ቁ.377/::
- ቁ/ ከላይ በተጠቀሰት ሁኔታዎች በማኅኅውም መንገድ የፍርድ እሸትኩመ ከልተገኘ /እነዚህ ወምድ ከታዘዣ/ ይግባኝ በቁ ለይግባኝ ስሜው ፍ/ቤት በቁ ምክንያት ለያቀርብበት በፍርድ እሸትኩመ ምክንያት የተመለከው ነገር እንዲመለከ ወቅትና እንዲሰጥ ወይም የተመለከውን ጥብረት ለመስራት የሚችል ግምት ያለው መያዝ እንዲያቀምጥ ፍ/ቤቱ ለማዘዣ ይችላል

(Φ.336)::

2.8.3 የፍርድ በለዕዳዎች ስለመመርመር

- v/ የፍርድ በለዕዳዎች በቀረበበት ቅን ፍ/ቤቱና የፍርድ በለ ገንዘብ ጥያቄ ያቀርበለታል::
ጥያቄው የሚፈጸመውም እንደፍርድ የሚይፈልጉምበትን የሚከተሉት ሰነዶች::
/Φ.386/2/::
- vi/ የፍርድ በለዕዳዎች ሲሆን የሚጠቀው ጥያቄ መልስ የሚሰጠው በዚሁና ስራውን
በቅል ነው:: የሚሰጠው መልስ ወይም መግለጫ እውነት መሆኑን በሙሉ
ማረጋገጥ አለበት::
- vii/ የፍርድ በለዕዳዎች የሚፈጸመው ክርክር ፍርድ እንዲይፈልጉም የሚችውምበትን
የሚከተሉት የሚያሳይ /ለምሳሌ በፍርድ የተወስኑው ዕዳ በሚገባ ተከናጅል
ወይም ክፍርድ በለዕዳዎች ነፃ ሆኖስለሁ ወይም የፍርድ በለዕዳዎችና
ፈልማዊለሁ ወይም ፍርድ በፍርድ ተግኝል እና የመሰሳለት / በቁ መሆኑ
አለበት:: በፍርድ ለላለቁው ወኩው ገዢ እንደገኘ መከራከር አይቻልም::
በፍርድ የተወስኑው ዕዳ በሚገባ ተከናጅል የሚለው መቋወጣዊ ክፍርድ
በኢትዮጵያን እንዲ በፈትሮ ተከናይ እያለ በስተት ተፈርሱበት የሚለውን
ክርክር አይቻልም::
- viii/ የፍርድ በለዕዳዎች ካልቀረበ ወይም ቁርቦ በቁ የሚከተሉት ካልሰጠ ፍርድ
እንዲይፈልጉም ወይም ተብሃን ይሰጣል:: ፍ/ቤቱም ፍርድ የሚፈልጉምበትን
ተስማማት መገኘድ መሰኔ የፍርድ ማሳይቷም ተብሃን ለአሳይ የሚለው
የሰተላፊል /Φ. 386/3/፣ 392/1/፣ 392/3/::
- ix/ የፍርድ በለዕዳዎች ፍርድን በከፈልግም ሆነ በሙሉ ለመፈልግም የሚያችል
ከሆነ ፍርድ እንዲይፈልጉም ተብሃን አይቻልም:: በዚህ ተወስኑ በቁ.387 እና 389
የተደነገገት የሚሰርና በማረጋገጫ በት የሚቆየት ተብሃነዋጥም ተፈጥሞ
አይሆኑም:: ሆኖም ለመፈልግም ተሰጠ በሚያገኘበት በማናቸውም ተወስኑ
እንዲይፈልጉም ማዘዣ ይቻል:: በዚህ ተወስኑ በቁ.384 የተደነገገው የፍርድ
ቻወም አይቻልም::
- x/ የፍርድ በለዕዳዎች እንዲቀርብ በታዘዘበበት ቅን ካልቀረበ የፍርድን አልቀበም
በተመለከተ አሳይፈንዎች ተብሃን መሰጠት እንዲ በለዕዳዎች ተሰር እንዲቀርብ
ተብሃን መሰጠት ግዢታ አይቻልም:: የሚሰር ተብሃን የሚሰጠው በቁ.386/4/
እና በቁ.387 በተመለከተ ሁኔታዎች በቁ ነው::

መታወቂ የለበትም /፩.390/2/::

- ሀ/ ባለቤቶው መያዥ ወይም ተያዘ መልቀች በኋርዳ መሠረት በሙሉ ወይም
በከራል ከሚጠጥቀው ዕዲ ነገ አያደርግነውም /፩.391/::

2.9. የኋርድ አፈጻጸም ለመቀት

2.9.1 ገበረታዊ ሌሎችበር

- ሀ/ ገበረታዊ አንዳካቢው የሚቀርብ ማመልከቶ በ፩.379 ለመ የተመለከተትን
ነገርች ከሚልቶ መቅረብ አለበት::
- ለ/ መከበር የሚችሉና የሚያችሉ አንዳህሆም የሚከበሩበት ለመቀት ክፍ.404
እስከ 417 በተደነገዱ መሠረት ይመራል::
- ሐ/ በ፩.404 ወይም በለላ አገልግሎት እና የኋርድ አፈጻጸም ምክንያት
አንዳይወሰኑ የተከለከለ ገበረታዊ መከበር የለባቸውም::
- መ/ የሚከበው ወይም የሚሰጠው ገበረታዊ ምክንያት በተቻለ መጠን በኋርዳ
የይ ከተገለዥ የገንዘብ ለኋል የሆነ ተመጣዎች መሆኑ አለበት /፩.394/2/::
ተመጣዎች ያልሆነ ገበረታዊ ካልተገኘ ግን ማንኛውም ገበረታዊ ተከበር
ይሰጣል እንዲ በዘመኑ ምክንያት የባለሙያቱ መብት መነካት የለበትም::
- ወ/ ገበረታዊ ከተከበረ በጀት ለገበረታዊ መያዝ ምክንያት የሆነው ፍርድ
ከተፈወመ ወይም ፍርድ የተሻረ ከሆነ ገበረታዊ እንዳያገኘ የተሰጠው
ትሔዛዊ ወዳደወ እንደተሻረ ይቆጠረልም /፩.415/

2.9.2 በተከበረ ወይም በተያዘ ገበረታዊ ምክንያት የሚያቀርቡት መቋወሚያ

- ሀ/ በገበረታዊ ምክንያት መብት አለኝ የሚለ ምስተኛ ወገኖች የገበረታዊ
መከበር ወይም መያዝ በመቋወም ፍርድን ለሚያሳሌወመው ፍ/ቤት
ማመልከቶ ማቅረብ ይችላለ /፩.418
- ለ/ በ፩.418 መሰረት የሚቀርቦው ማመልከቶ በኢትል የተያዘው ገበረታዊ ምክንያት
መብት አለኝ የሚል ነው እንዲ ለገበረታዊ መያዝ ምክንያት የሆነው ወሰኑ
የለካግባብ የተሰጠ ስለሆነ ይሠራጊልኝ የሚል መሆኑ የለበትም ጥያቄው
ዋናውን ወሰኑ የሚመለከት ከሆነ ተቋወቁ የሚቀርቦውና የሚታየው
በ፩.358 እና በተከተሮች መሠረት ነው እንዲ በ፩.418 አይደለም
- ሐ/ በ፩.418 መሠረት የሚቀርቦው ማመልከቶ በቁ ማልሆነ ምክንያት ከዘገብ
ተቀባይነት አይደረሰውም፡፡መዘገበ፡፡ የሚውሉው እንደ ነገሮ አካባቢ
ሁኔታ ነው፡፡ ሆኖም ገበረታዊ ከተሻረ በጀት መቅረብ አይችልም /፩.445
የተደነገዱ እንደተጠበቀ ነው/::

- መ/ ፎ/ቤቱ ማመልከቶችውንና ማሰራጃዎችን ካመራመረ በታላ አበቃቻዎችን መቀበለ ወይም ወደቅ ማድረግ ይችላል /ቀ.419/::
- መ/ ፎ/ቤቱ ማመልከቶችውን ወደቅ ካደረገው እመልከቶ ለክርክሩ መነሻ በሆነው ገብረት ላይ አዲስ ከስ ማቅረብ ይችላል /ቀ401/::ሁነታው የሚፈጸም ከሆነም በቀ.358 መሠረት መቋወጣዊ ማቅረብ ይችላል::
- ረ/ የተያዘው ወይም የተከበረው ገብረት የሚከተሉ ወገን የመሆኑ መብት ያለበት ከሆነ የሚተና ወገኖች መብት ተጠባቀ አፈጻሚ ይቀጥላል እንዲ በዚህ ምክንያት ገብረቱን ሁሉት ለገም ከሆነት በላይ የሆነ ስምምነት በአገልግሎት ከሆነ ከተከተለው እንዲ ለመግባት በጨረቤታ ተመዳሪ ሆኖ መቅረብ ይችላል /ቀ.420 እና 443/

ለፍርድ አፈጻሚ ለገብረትን የመሽጥ ሥ/ሥርዓት

- ሀ/ የመሽጥ ሥ/ሥርዓት ከቀ.442 እስከ ቁ.449 በተደነገገው መሠረት ይፈጸማል::
- ለ/ ከቀ.422 እስከ 431 የተነገገት በሆነው የሽያጭ ዓይነቶች ላይ ተፈጻሚ የሚሆነ ዓይነው::
- ሐ/ ከቀ.432 እስከ 438 ያለት በተለይ የሚንቀሳቀስ ገብረቶችን በቋ የሚመልከቱ ዓይነው::
- መ/ ከቀ.439 እስከ 449 ያለት በተለይ የሚንቀሳቀስ ገብረቶችን የሚመልከቱ ዓይነው::
- መ/ ማንኛውም ለገብረት በአፈጻሚ የሚሰጠው በአራዳ ሽያጭ ነው:: ሆኖም በፍርድ ባለቤዳውና ባለገንዘብ ባለምግባት እንዲሸጥ ፎ/ቤቱ ለማዘዝ ይችላል::
- ረ/ ለገብረቱ ተከራክ እንዲሸጥ ከተወሰነ የሽያጭ ማስታወሻ ለሆነበት መግለፅ አለበት፡፡ ማስታወሻውቋቻውም ለገብረቱ በሚገኘበት አቅራቢያ ወይም ጉልዕ ሆኖ ለታወቂና ለሰማ በሚችልበት ዘዴና በማናቸውም ለማቆም ዓይነት ባደባጭ በመንገር ወይም በመለጠና ለፈጻሚ ይችላል(ቀ425(1)እና(414(2)) አስፈላጊ ሆኖ ለገቡ ማስታወሻው በጊዜጣ መወጣት አለበት/ቀ425/2)::
- ሐ/ ማስታወሻው በቀ423 ሥር የተዘረዘሩትን መግለጫዎች አማካይ መሆኑ አለበት::
- ነ/ የፍርድ ባለቤዳው ከዚህ አስቀጽው እንዲሸጥ ካልተስማማ በቀር የሚንቀሳቀስ

- ንብረት ማስታወሻው ከወጪበት ቅን አንድቆ 15 ቅን የሚይዝቀኑ ገዢ
ንብረት ከሆነ ደንም 30 ቅን ስያቄው በአራዳ ለሽጥ እየተልማ(ፁ426)::
- ፩/ ካር ግን ገብረቱ ቅለ የሚሰላሽ ከሆነ ወይም ለጥበቃው የሚያሳልባቸው
መሠ ከዕቃው ወጪ የሚሰላጥ ገብረት ከሆነ ካለው የተመቀበውን ገብ
መጠበቅ ስያሳልባቸው ለሽጥ የሚያሳልባቸው የሚይዝበል/ፁ426:406/2::
- ፪/ የአራዳ ማስታወሻው ከመውጥቱ በፈት የፍርድ ባለቤቶው የሚፈለግበትን
ዶክ በሙሉ ከከፈል የአራዳ ስያቄ ይቀማል/ፁ427/
- ፫/ በመጀመሪያው መሬታ ማስታወሻው ለይ በተገለዥው የዋጋ ግምት ገብረቱን
የሚገባ ጽሑፍ ካለተኛ ሁሉተኛ መሬታ እንዲደረግ ይታዘዘል(ፁ428)::
- ፬/ ሁሉተኛው የስያቄ ሥነ-ሥርዓት የሚፈለጎቸው ለመጀመሪያው መሬታ
በተደነገገው ሥርዓት መሬታት ነው(ፁ.428(1)::)ምናም ግን የመሬታ መነሻ
ዋጋ የሚሆነው የመጀመሪያው መሬታ ግምት ስያቄ ከዚያ በታችም
በሆነ በሁሉተኛው መሬታ ለብረቱ የሚሰጠው ከቀረበት ተጨሸቸት
ከፍተኛ ወጪ ለማያቀርቡው ተጨሸቸት ነው::
- ፭/ የሚይዝቀኑ ገብረት በአራዳ ለሽጥ ስያቄ ከሥርዓት ወጪ መ&ወመ
ስያቄ እያራርሰውም::)ምናም ጽሑፍ የደረሰበት ወገን ጽሑፍ እድራሻ ካሳ
እንዲከፍለው መጠየቅ ይታዘዘል/ፁ435/::
- ፮/ የሚይዝቀኑ ገብረት በአራዳ ለሽጥ ከሥርዓት ወጪ የተፈወመ
ከሆነ ግን የፍርድ ባለገዢበት ወይም መብቱ የሚገባው ለለ ለው ስያቄ
እንዲፈርሰ ወይም እንዲታገድ መጠየቅ ይታዘዘል::)ስያቄ የሚፈረሰው
ከሥርዓት ወጪ ስለተፈወመ በቻ ስያቄ ከዚያ የሆነ ጽሑፍ ወይም
የሚታለና የሚጠበርበር ሥራ ተፈወመ ሲገኘና ይህም በአመልካቹ ለይ
ቀጥተኛ ጽሑፍ የደረሰበት መሆኑ ሲፈጻሚ በቻ ነው/ፁ.445/::
- ፯/ እናሻጥ የተመሰነው የሚይዝቀኑ ገብረት ከመሰጠ በፈት በዘመ
ንብረት ለይ መብት የገኘ ለው ስያቄ እንዲፈርሰ ወይም እንዲታገድ
ማመለከት ይታዘዘል/ፁ.444/::
- ፱/ የሚይዝቀኑ ገብረት እንዲሰጥ ከታዘዣ በዛላ የፍርድ ባለቤቶው የገኘ
ንብረት በማከራየት ወይም በሌላ መንገድ ዕቅዥን ለመከራል እንዲማቸል
ማጠቃሚ ከቀረበ ቅ/ቤቱ በቻ ገብረት ስያቄ ለጠቅት ስያቄ ለጠቅት እንዲታገድ
ለማዘዣ ይታዘዘል/ፁ.439/::

- ከ/ በፍርድ ጥዣናይት ጥብቅ እንዲተለለኝ የተሰጠውን ትልሆነ የመቻዎም ወይም የአግባቡታችን ይጠበቃ ሲ.፳.፦፭ ፍ/ቤቱ ካ፩.450 እስከ 455 በተደነገገው መሠረት አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ ይችላል:: እኔ

የፍርድ እሌ.፭፭ ሂደትን ለማጠናቀቁ የሚያስፈልጋው የሃኑ ስታንፋርድ

የፍርድ እሌ.፭፭ ሂደትን ለማጠናቀቁ የሚያስፈልጋው ነዋታና ገዢ እንደ ወር የፍርድ እሌ.፭፭ ሂደትን ለማጠናቀቁ የሚያስፈልጋው ከዋታና ገዢ ለሰነድ ወር

2.10 ልዩ ልዩ ጥያቄዎች(Miscellaneous Issues)

2.10.1 አቤቱታ ስለማጥኑል

- ሀ/ ማሽኬዎች የክሳን ወይም የመከላከልዎን አቤቱታ በማብራሪት ክርክሩን በተሽከት ሁኔታ የሚገልጹ እና ትክክለኛ ቅትና ለመስጠት የሚረዳ ሆኖ ከተገኘ በተከራከሩውና ጥያቄ ወይም በፍ/ቤቱ ትልሆነ ማንኛውም አቤቱታ ለሽሳል ይችላል(፩ 91)::
- ለ/ ማሽኬዎች መከናወን ያለበት ከፍርድ በፊት ነው::
- ሐ/ አቤቱታው ለሽሳል ፍ/ቤቱ ሲለ ሙሉክራው አስፈላጊውን ትልሆነ መስጠት አለበት::
- መ/ የክሳን መሽሳል ነገሩን በመጀመርያ ከቀረበበት ፍ/ቤት ሲልማን በረዳ ያደረገው ከሆነ የመጀመርያ ፍ/ቤት ለማለትን ለለው ፍ/ቤት ያስተላልፏል:: ጥያቄ የተገለፈበት ፍ/ቤትም የነገሩን መስማት ይቀጥላል::

2.10.2 ሲለ ገዢ አውሳኔና ሲለ ቅጠር

- ሀ/ እንደ ነገር የሚፈጸምበት ገዢ በአገግ ካልተወስኑ ፍ/ቤት የነገሩን ሁኔታ በማየት በቁ መሰለው የታየውን ገዢ መውሰን ይችላል(፩.192(1))
- ለ/ በአገግ የተወስኑውን ገዢ ጥን በለለ አገኔን ተገልግ ካልተወስኑ በቁር ማስጠር ወይም መሰረዝ አይችልም(፩.192(2)::)
- ሐ/ በአገግ የተወስኑውን ለይሆን በፍ/ቤት የተሰጠውን ገዢ በከባድ ብዣናይት በቁ ማስረዘም ይችላል(፩.194 እና 196)::

- መ/ ከኢትዮ በላይ የሆነ ምክንያት በሌሎች ሁኔታ እና ነገር እናፌ.ዕም ከተወሰነው ገዢ በጀት በፌዴራል ምክንያት እናፌልተፈዕሙ ሆኖ ይቀበለል (፩.195)::**
- መ/ ከርክር በሚሰጣቸው ገዢ እና ከፍተኛ ጉዳይ ለመፈጥም ቅጂው መሰጠት እስራለን ሆኖ ከተገኘ ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ለመፈጥም በቁ ሆኖ የሚገመት ገዢ በመዋስት ቅጂው ይሰጣል(፩197(1))::**
- ፳/ ምክንያት የተቻልመረጃው ከርክር ስሜን ለማስከርነት የተጠሩትን ሁሉ ለምቶች እስከ መርሏል ፍ/ቤቱ በየለቱ እና የሚሆን ቅጂው እያሳጠ ሥራውን ማከናወን አለበት.(፩297(3))::**
- ፪/ የተከራከሪውች ወገኖች ጠባቃ ወይም ለገዢ ል.ቁ ባለመቅረብ ምክንያት ቅጂው እያሰጥም(፩197(4))::**
- ፫/ ለቀበመው ምክንያት የሆነው ጉዳይ ለይፈጥም የቀረው ከተከራከሪውች ወገኖች በእንደሆነ ጉዳለት የሆነ እና ሆኖ ጉዳይ ለይፈጥም ፍ/ቤቱ የገዢ ለይፈጥም ምክንያት ለይፈጥም የቀረው ቅጂው የመሰላውን ወሰኑ ለመሰጠት ይችላል(፩199(1))::**
- ፬/ ጉዳይ ለይፈጥም የቀረው በተከራከሪውች ጉዳለት ከልሁነ ጉን ፍ/ቤቱ ሌላ ቅጂው መሰጠት አለበት(፩199(2))::**

2.10.3 በክሮራ ስለሚከፈል ገንዘብ የሚሰጥ ወሰኑ

- ሀ/ ተከሳሽ ለይፈጻለት ወይም ለይፈጻለት ይችላል ተብሎ ለማገመተው ከሳራ ከሳሽ በቁ መያዝ የመሰጠት ወይም ወሰኑ የመጥራት ጉዳዎች አለበት(፩.201(1))::**
- ሐ/ ይህን ጉዳዎች አለመፈጥም መግበሮን የዘመ (፩ 201(1))::**
- ፻/ ለተመዘገበ የቀረበውን የወጪ ከርክር ማስረጃ እንዲሁም ግራኞችና የሚያደርጉትን ከርክር ከመረመረ በጀት በፍ/ቤቱ እስራለንውን ወሰኑ ይሰጣል(፩463ና 464)::**
- መ/ በቁ 463 እና 464 መሠረት ከሚወሰኑው ወጪና ከሳራ በተጨማሪ በቁ 465 በተዘረዘሩ ሁኔታዎች ፍ/ቤቱ ለተቻልው ካሳ መሰነድ ይችላል፡፡ ወጪና ከሳራውን ለይፈጻም የሚፈጸመው ካሳ ከ500 ስር መብለጥ የለበትም::**
- መ/ በወጪና ከሳራው ወሰኑ ለይ ይገባኝ መጠየቅ ይችላል(፩466)::**

2.11. ፊርማ ወይም ተወካይ የሰጠው ፍ/ቤት ሲሆን የሚፈጥሯቸው ማረሚያዎች ወይም ማስተካከያዎች (Review by Court of Rendition)

2.11.1. ከሸነ-ሥርዓት ወጪ የተፈለመ ጥያቄ

አንድንድ ከሸነ-ሥርዓት ወጪ የተፈለመ ጥያቄን ወይም ስህተቶችን ለማረጋገጫ ይግባኝ መውሰድ ሲያስፈልግ ከፋ.207-212 በተደንገገው መሠረት ፍ/ቤቱ በራሳ ገዢ ወይም በበላጥያቄ ተያቄ ስህተቱን ለማረጋገጫ ለመሰረዝ ወይ ለመዘጋጀት ይችላል::

2.11.2 ጥያቄን እንዳገኘ ማየት

- ሀ/ በአንቀፅ 6 መሠረት ፍ/ቤቱ ጥያቄን እንዳገኘ ለማየት ይችላል::
- ለ/ ሆኖም ይህን ጥያቄ ማቅረም የሚታወቁ በአንቀፅ 6 ሥር በተደነገገት ወሰን ሁኔታዎች በቃ ነው::
- ሐ/ የመጨረሻ ወሰኑ የገኘ ጥያቄ እንዳገኘ እንዲያታረው የሚከልከለው አንቀፅ 5(Resjudicata)በአንቀፅ 6 የተመለከተውን መብት አያጻድም::

2.11.3 ስለ መቋወጥ (Opposition)

- ሀ/ በከርክሩ ወሰኑ ተካኔይ መሆና የሚገባው ወይም ለመግባት ይማሽልና ተካኔይ ባልሆነበት ከርክር የተሰጠው ፍርድ መብቱንን የሚከለበት ስው ፍርድ ከመፈለመ በራት ነው(፩ 358)::
- ለ/ መቋወጥማሪው የሚቀርቡው በ፩359 የተደንገገውን ደርግ ተከትሎ መሆና አለበት::
- ሐ/ መቋወጥማሪው ስ.ቀርብ ፍ/ቤቱ በመጀመራዎች ከርክር ተካኔይ የነበረትን ወገኖች አስቀርብ ከመረመራ በኋላ መቋወጥማሪ የቀረበበትን ፍርድ ለማስረዳዊ ለማሻሻል፤ ለመለወጥ ወይም ለመሰረዝ ይችላል::(፩ 36)::

2.11.4 ተከሳሽ በሌሎች የተሰጠውን ወሰኑ ስለማንኛት

- ሀ/ በሌሎች የተፈረደበት ተከሳሽ ወሰኑው መሰጠቱን በተረዳው በአንድ ወር ወሰኑ ተከሳሽ ወሰኑው እንዲነሳለት ለይመለከት ይችላል(፩ 78)
- ለ/ ተከሳሽ የተረዳው ተከሳሽ በሚገባ ያልፈረሰው መሆኑን ወይም ለሰማ በተቀመራቢት ቀን ተከሳሽ መከላከልውን ያለመማው ወይም መሰሰ ያልሰጠው በበ፩ ምክንያት መሆኑን ከስራው ፍ/ቤቱ ወሰኑውን ለይነሳለት ይችላል::

ክፍል ሪሳኑ

የንግድ ቅጂዎች የቀመር ጥልድ.

3.1. የንግድ ሁዳት አልባት የሚያገኘበትን ጊዜ ስለመውሰን

ሁሉም ፍርድ በቶች የቀረበለቸውን ጉዳይ ሂደታቸው ስይሆኑት አልባት አንዳያገኘ የሚያደረግ ባለፈነት ያለባቸው ሲሆን በንግድ ቅጂዎች የሚታየ በተለይም የንግድ ማህበራትን የተመለከቱ ጉዳዮች ከለለው የፌ/ቤትና ጉዳዮች በተለየ መሌከ ከተከራከረ ወገኖች ባለፈ በስነዱ ወገኖች አንዳሁም በአገር አካሞች ላይ ከሚያስከትልት ተዕኑና አኞች ለየ ታክሬት ተስተዋቸው በአገሩዋኝ አልባት አንዳያገኘ ይሰራል፡፡ የቃለው ዓይነት ጉዳዮችን በአገሩዋኝ አልባት መስጠት ይስተዋቸው በንድ ጉዳዮች አንደየአይነትና ባህሪዎች አልባት ለያገኘ የሚገባበትን ጊዜ የቀመር ጥልድ ማስቀመጥ እና መተማበር አስፈላጊ በመሆኑ የቃለው የቀመር ጥልድ አንድማከተለው ተመሌከታል፡፡

3.1.1 በንግድ ቅጂዎች ቅድሚያ ተስተቻቸው አልባት ለያገኘ ስለሚገባቸው ጉዳዮች

- v. ከሰበር ቅጂዎት ወይም ከይግባኝ ሰሜ ፍርድ በት በተሰጠ ታክሬቱ፡ በይን ወይም ወሰኑ መሠረት ወደ ፊርማ/ቁልቻ ፍርድ በት ተመሌስ አንዳታይ ወይም ሂደቱ አንዳቀጥል የተደረገ ጉዳይ

- ለ. የቃሉ:: ዓይነት ከተደረገ በሁሮም እኩል በአስተኛው እልባት ማማርኑት ያለበት ገዢ መሆኑን ስራውን.
- ሐ. ለገዢ እልባት ከተሰጠ በጀት የሥነ-ሥርዓት ስትን መሠረት በማድረግ የሚቀርብ የመብት ጥያቄዎች (ለምሳሌ ዓይነት ዓገግም እንዲታረ እና የተቋሙጥ አበቱታ ስቀርብ)
- መ. ገዢ በሂደት ላይ እያለ የሥነ-ሥርዓት ስትኝን መሠረት በማድረግ የሚቀርብ የተለያየ የመብት ጥያቄዎች ስቀርብ (ለምሳሌ የእግዚ እና የዋሳትና አበቱታዎች)
- ወ. በንግድ ማህበራት ላይ የመከመር ፍርድ ከተሰጠ በጀት የመከመር ሂደቱን ከማከናወን ወር በተያያዘ የሚቀርብ የመብት ጥያቄዎች
- ሸ. የንግድ ማህበራት መፍረሰ እና ሂሳብ መጠራትን ተከትሎ በመፍረሰ እና በሂሳብ ማጠራት ሂደት ወቻት የሚቀርብ የመብት ጥያቄዎች

3.1.2 በንግድ ቅጂዎች ቁጥር የሚለጥበት ሆኖታ

፫.ይል ከተከሏተ በጀት ለቃሉት ቁርቦው ቁጥር ሲያስፈልጋቸው እልባት የሚያገኘ ገዢዎች እና በኋላ/ብኋላ ሰነ ሰርዓት ህን ቁጥር አስተዋጽኑን የተመለከተ ይንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆነው በንግድ ቅጂዎች ቁጥር ለለጥ

- ሀ. ገዢ ለፈጸምነትና ቁርቦው የቃሉ በተከሏተበት ቁን ቁደም ተከተል ይስተናገድለ::
- ለ. የቅጥር ቁን ከስቀት በፊት ወይም በጀት መሆኑን እንዲሆም የቅጥርው ለቃሉ ለበለጋዎች ይገለባል:: (ለምሳሌ ከስቀት በጀት ወይም ተዋዋለ ሰነድ በጥቅም መቅመር አይችልም)
- ሐ. ከነ ቁርቦ መዝገበ ከተከሏተበት ቁን ይምር 10 ቁን ባለበለው ዘዴ ወሰኑ ለተከሏሽ የተለከው መጥረሻና ተያያዙ ሰነድ እንዲፈጸመው ቁጥር ይሰጣል::
- መ. ተከሏሽ ከኋርድ በት የተለከለት መጥረሻና ተያያዙ ሰነድ እንደሸስት ቁን ይምር በ10ኛው ቁን መልሰትን ለቅርድ በት እንዲያቀርብ ቁጥር ይሰጣል::
- ሸ. ከለይ የተመለከተት የቅጥር ቁናት እንደተጠበቀ ሆነው የቃሉ:: ዓይነት እንደየገዢ በሁሮም የቅጥር ቁናቶችን ማስጠበቅ ማስረዘም ይችላለ::

- ፳. በንግድ ቅለውች ቁጥር ስ.ስጥ የበለጋዕዢና ፍልት እና የተዕናና
ባህረድ ቅሰብ በደረሰ መልከት ለመንግሥት ይገባል::
- ፴. ክርክር ተጠናቆ ለምርመራ የተቀበረ መዝገብ ካሳቸው በለይ የሆነ ቅጽ
ካልጋጌው በስተቀር እልባት ማማገኘት ይኖርበታል::

3.1.3. በንግድ ቅለውች ተለዋዋዎች ቁጥር ስ.ስጥ ቅሰብ ለደረሰ የሚገባቸው ሁኔታዎች

በኩ/ብኩር ሰነ ስርዓት ሁኔታ ቁጥር እስጣጥ ለመሆኑን የተመለከቱ ይንጋጌዎች
እንዲተጠበቀ ሆኖው በንግድ ቅለውች ተለዋዋዎች ቁጥር ለመስጠት የሚከተሉት
ሁኔታዎችን ቅሰብ ለደረሰ ይገባቸዋል::

- ሀ/ ለተለዋዋዎች ቁጥር ምክንያት የሆነው ነገር በሌላ ሁኔታ ለራሱ የሚያስፈል
መሆኑ::
- ለ/ ተለዋዋዎች ቁጥር የተመየቀበት ጉዳይ በሂድት ላይ የቆየበት ገዢ መጠን
- ሐ/ በተዳደሪ ቅድመ ተለዋዋዎች ቁጥር ያልተመየቀበት መሆኑን
- መ/ የተዳደሪ መጋቢት በሌላው ባለጋዕዳ ላይ ተገበር በሆነ ገዢ ወሰኑ ፍትህ
የማማገኘት መብት ላይ የሚፈጸማው ተስክና
- ወ/ ተለዋዋዎች ቁጥርው ጉዳይ ተገበር በሆነ ገዢ ወሰኑ እልባት እንዲያገኘ
ለማድረግ ያለው እስተዋጽኑ
- ጋ/ ካለይ የተገለዘት እንዲተጠበቀ ሆኖው ለሌላ እስማኝ ምክንያት መኖሩን
የቃለውች ይሞት ከተረዳ ተለዋዋዎች ቁጥር መስጠት ይችላለ::

3.1.4. የንግድ ቅለውች ይሞት የተዕናናና ሂደት ስለሚቆጣጠሩት ስርዓት

በሌሎች ሁኔታ ለቀፍች የተሰጠ ሂሳብነትና ተግባር እንዲተጠበቀ ሆኖ የንግድ ቅለውች
የቀፍች የሚከተሉትን ተግባራት የሚከናወን ሂሳብነት አለበቸው::

- ሀ/ የተዕናናና ሂደት በተቀመጠለቸው ገዢ ወሰኑ እልባት ማማገኘት የሚያስፈል
ቅጥር እስጣጥ ተግባራዊ ማድረግ
- ለ/ በአያዝናይ ጉዳይ ሂደት ወሰኑ የሚከናወነ ተግባራትን ቅድመ ተከተለ
የመቆጣጠር፣ የመከተሉልና የማስተካከያ እርምጃ እየተወስደ ሂደቱ
ከመቆጠ እንዲያረርስ ማድረግ

- አ/ በገዢያዊ ሂደት ወሰኑ በቅድም ተከተል ለማከናወነት ተግባራት ሁሉ በቀ
ዘመንና ማድረግ::
- መ/ የፌ/ቤቱ የገዢያዊ ሂደት አስተዳደር ትግበር መመሪያ ካለ በተማላ ሁኔታ
ተግባራዊ ማድረግ
- ወ/ ቅድሚያ ለሰጣቸው የሚገባቸውን ገዢያዊ ከለለት ገዢያዊ የመለያትና
እሌባት እንዲያገኙ ማድረግ
- ጋ/ በገዢያዊ በመከከለቸው ያለውን አለመግባባት ስምምነት እንዲፈጸማ
የሚድረግ
- ሰ/ በገዢያዊ ሂደት ወሰኑ ለማከናወነት ተግባራት ተመዝግኝ የህን የቀጠር
ቁጥር መጠናና ኮር መሰጠት ይሆናል::

3.2. ከባለ ድርሻ አካላት የሚጠበቅ ዝላፈነት እና ተግባር

በለለት ሁኔታ ለፌ/ቤቶች አስተዳደር፤ ለጀት፤ እና ለጀለት፤ ድጋፍ ሲጠይቅ ስራው ለጀት፤
የተሰጠው ዝላፈነትና ተግባር እንዲተጠበቀ ሆኖ የንግድ ቅለሙት ደሞት የሚከተሉትን
ተግባራት የሚከናወን ዝላፈነት አለበትም::

3.2.1 የፌ/ቤቱ አስተዳደር ተግባር እና ዝላፈነት

- ገዢያዊን በተያዘለቸው ቤት ቅጠር ለማሳይል ምክንያት ሁኔታዎች
የተፈጻሚ መሆናቸውን ማረጋገጥ
- በስርዓት ቅለሙት ሌሎች የተመለከቱን ሁኔታዎችን ተግባራዊነት
መከታተል፤ (እና) መቆጣጠር እና የሚሰጥኩ እርምጃ መውሰድ፤
- በዚህ ሁኔታ ሌሎች የተመለከተውን የቀጠር ጊዜነ በመተዋወር
መጠታማ የህን ደሞትን እውቀና መሰጠት እና ማበረታታት

3.2.2 የቅለሙት ደሞት ተግባር እና ዝላፈነት

- ገዢያዊን በተያዘለቸው ባን ቅጠር እና ስቀት ማስተናገድና እሌባት
መሰጠት፤
- በገዢያዊን በጥጥል ማቆሙ እና ተጠወቃን ክብር መሰጠት፤
- ለገዢያዊ ሂደት መጠናናና ተለዋዋዎ ቅጠር ምክንያት የሚሆነ
ተግባራትን አለመፍጠር

- በጥቅምት ሂደት ወሰን የሚከናወነ ድርጅቶች በተለይም ተከራካሪ
ወገኖችን ያሳሰማማ የህግ ወይም የፍርድ ነገር ጥሑት የመለያኑ
ሂደት፣ ማስረጃ የመስማት ሂደት፣ ወሰኑ የሚሰውቁ ሂደት እና
ቅጣት የሚሰተለለኝ ሂደትን በግልጽ ተለዋና ማከናወን
- የሰራ ሲጋታን ማከበር
- በማንኛውም ገዳይ ክርክር ካመጀመሩ በፈት ተከራካሪ ወገኖችን
ለማሰማማማት መቀመርና ማግባባት

3.2.3. የቻሉቱ ድጋፍ ስጋፍ ሲጋፍ ስራተኞች ተግባር እና ታላፊነት

- መዝገበዎችን በተያዘገዮው ቅኑ ቁጥር ተደምሯ ተከተል ካመዘገብ በት
ለይና ማቅረብ
- መዝገበዎችን በአግባቡ መሠየም እና ሆሌም መዝገበዎች ተማልተው
ለይና የቀረቦ መሆኑን ቅድም ማረጋገጥ፤
- እልባት የገኘና የተቀጠሩበት ምክንያት የተከናወነ መዝገበዎች በይታ
በኋ እንዲመዘገቡና ወደ መዝገብ በት እንዲገቡ ማድረግ
- ባለጥቅምትን በትሃቻና ማስተናገድ
- የሰራ ሲጋታ ማከበር

3.2.4 በተከራካሪ ወገኖች ለከናወነ የሚገባቸው ተግባራት

- ከእቅም በለይ ተግር ካልገበሙ በስተቀር የፍ/ቤትን መጥረም በተጠቀው ገዢ
ማቅረብ
- በመረቀት አሳትመው የሚያቀርቡትን ክርክር በስቀት ከተም ጥምር
ማቅረብ
- በተያዘገዮው የቀጥር ሲጋታ ተደምሯ ተከተል መስተናገድ

ክፍል ክፍት

በኢትዮጵያ መጀመሪያ ፍ/ቤት የንግድ ቁጥር ፩/፻፲፯፷፾፻፷፿ ዋና ውና የህግ ምንጫዬ

4.1 የተለያየ የክርክር ወሰኑ ሆነ

የኢትዮጵያ መጀመሪያ ፍ/ቤት የንግድ ቁጥር ፩/፻፲፯፷፾፻፷፿/

ለለካገራቱ ሆነ በመ.ለ. በምንጭነት የሚደገለባ የህንጭ ሁሉ የበላይ ሌ.ሆን በህን
መንግስቱ ከተደረገው አካሄዱያዊ መብትና እና መንግድዎች አት.የአቶ.ያዊ በማንኛውም
የኢትዮጵያ እንቅስቃሴ የመሰማያት እና የመረጋገጫን ስራ የመስራት የመሠረታዊ መብት
ስለመሆኑ ከህን መንግስቱ እንቀጽ 40 /1/ እና /2/ ስር መንዘዘዘ ይችላል:: እነዚ በግ
መንግስቱ የተጠቀቀውን መብት በመጠቀም በመረጋገጫ የንግድ ኮርና ከተሰማና ፍ/
በተቶችም ይህን የተከተሉ መሠረታዊ መብት የሚከበር እና የሚከከበር ሆነ መንግስታዊ
ግሎታ ያለባቸው መሆኑን ከህን መንግስቱ እንቀጽ 9/2/ ስር መረዳት ይችላል::

የፌዴራል ፍርድ ቤቶች ማቋቋሚያ አዋጅ /ኢትዮጵያ ቁጥር 25/1988/

ይህ አዋጅ ፍ/ቤቶች በህን መንግስቱ የተሰጣቸውን ሆኖ የመተርካም ስሌጣን መነሻ
በማድረግ የፌዴራል ፍ/ቤቶች ያለቸውን የቆኝነት ስሌጣን የሚፈለግ ሌ.ሆን የፌዴራል

መጀመሪያ ይረዳ ፍ/ቤትም በዘመኑ አዋጅ አንቀጽ 14 መሠረት የፌዴራል መጀመሪያ ይረዳ ፍ/ቤት በተሰጠው የፍትሬብዕክር ይዞት ስልጣን ውስጥ የሚከተቱ የንግድ ጉዳይ ተያያዥን የተመለከተ የመብት ቅዱቸውን ያስተናገድበ::

የንግድ ሁኔታ /አዋጅ ቁጥር 166/1952/

በፌዴራል መጀመሪያ ፍ/ቤት ለማታየት የንግድ ጉዳይ በዋና የሚፈላጊለው የንግድ ሁኔታ ሰነድ ከነጋዜውች እና ከንግድ መደብርች፣ ከንግድ ማህበራት፣ ከማተላለፍ የገንዘብ ለነጋዜ እንዲሁም ስለ ከሚሸ እና የመጠበቅዎ ለምምነቶች በንግድ ሁኔታ ላይ የተመለከቱ ይንጋጌውችን መሠረት በማድረግ የሚቀርቡ የመብት ቅዱቸው እንደተጠበቀ ሆኖው የንግድ ቅሎቶች ከፍትሬብዕክር ቅሎቶች መከከል የሚመለወ በመሆኑቸውን እና በቻሎቶች የሚታየ ከርክርቸው ቅትሬብዕክራዊ በመሆኑቸው በፍትሬብዕክር ሁኔታ ላይ ስለ ወል እንዲሁም ለለዕች ከንግድ እንቀዱቻልና ከጋዜውች ጋር ቅዱቸነት ያለቸው ሁኔታዎ እንደሮ አግባብነታቸው አገልግሎት ላይ ይውለለ::

የፍትሬብዕክር ሁኔታ /አዋጅ ቁጥር 165/1952/

በንግድ ሁኔታ እና ለለዕች ቅዱቸኩ ሁኔታ ላይ የተመለከቱ የንግድ ሁኔታ ይንጋጌውችን መነሻ በማድረግ የሚቀርቡ የመብት ቅዱቸው እንደተጠበቀ ሆኖው የንግድ ቅሎቶች ከፍትሬብዕክር ቅሎቶች መከከል የሚመለወ በመሆኑቸውን እና በቻሎቶች የሚታየ ከርክርቸው ቅትሬብዕክራዊ በመሆኑቸው በፍትሬብዕክር ሁኔታ ላይ ስለ ወል እንዲሁም ለለዕች ከንግድ እንቀዱቻልና ከጋዜውች ጋር ቅዱቸነት ያለቸው ሁኔታዎ እንደሮ አግባብነታቸው አገልግሎት ላይ ይውለለ::

የፍትሬብዕክር ሲነ ስርዓት ሁኔታ /አዋጅ ቁጥር 52/1958/

የንግድ ጉዳይ እንደማግኘትውም የፍትሬብዕክር ጉዳይ ሂደታቸው መሳሌ በመሳሌ በፍትሬብዕክር ሲነ ስርዓት ሁኔታ ላይ በተመለከቱ ይንጋጌውች አግባብ የሚመራ ሰነድ ከማተላለፍ የገንዘብ ለነጋዜ ለማቀርቦ የገንዘብ ቅዱቸው እና ለለዕች ከእኩም እንደምታቸው አኞቹ ፈጻሚ የንግድ ሁኔታ ላይ በስነ ስርዓት ሁኔታ ላይ በተናጋጉ እና በአዋጅ ሲነ ስርዓት ይስተናገድበ::

በአጠቃላይ በዘመኑ ስርዓት ቅዱቸ ከፍል እንደ ላይ የተዘረዘሩ኏ የመብት ቅዱቸው በንግድ ቅሎቶች ሌቀርቦ ከለይ ከጠቀሰናቸው ሁኔታ በተጨማሪ የንግድ ምዝገባ እና ቅዱቸ አዋጅ /አዋጅ ቁጥር 980/2008/፣ የንግድ ምዝገባ እና ቅዱቸ የሚነስተረቸው ምክር ቤት ይንብ /ይንብ ቤት የንግድ ምዝገባ /የንግድ ቁጥር 392/2009/፣ የንግድ ምልከት ምዝገባ እና ጥበቃ አዋጅ /አዋጅ ቁጥር 501/1998/፣ የንግድ ምልከት ምዝገባ እና ጥበቃ የሚነስተረቸው ምክር ቤት ይንብ /ይንብ ቤት የንግድ ምዝገባ /የንግድ ቁጥር 273/2005/፣ የንግድ ውድድር እና ስማቸው ጥበቃ አዋጅ /አዋጅ ቁጥር 813/2006/ እና ለለዕች ቅዱቸ ሁኔታ ከተያያዥ ዓይነት እና ማህን አኞቹ እንደሮ አግባብነታቸው ቅዱቸ ይሆናል::

4.2. በፌ/ቤት ለበር ስም ቅጂው የህግ ትርጉም የተሰጠቸው የንግድ

ገዢዎች

ቁጥር 1

ተ.ቁ	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጊዜያ
1	14605	የኢትዮጵያ ነገሮች ድርጅት እና እነ ከማት ተራጋቢዎች ድርጅት (በሽያጭ ሰዋች)	አዲስ 29/1997	በመንግሥት ላይ የነበረ ላቃቃ መትዳደር በሰው ላይ ለዲርሻ ይቻል የነበረን የማቻቻት አይ, ወ ለማስወገድ በተወስኝ ሪፖርት የደረሰ የመከና መገለበጥ ከቀቅም በላይ በሁኔን ምክንያት ያደረሰ ጉዳት ለለለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቁ. 590, 591 የፌ /በ /ሀ ቁ. 1792

ቁጥር 4

ተ.ቁ	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጊዜያ
1	22162	አፍሪካ ኢንስራንስ እና ክፍ በስራው ገብ	ማለያ 9/1999	መጽን ለሆነ የከማት ከፌዴራል በተመለከተ በመጽን ውስጥ ላይ ከተመለከተው በላይ ለጠዋቱ ለለለመሆኑ

ቁጥር 5

ተ.ቁ	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጊዜያ
1	23389	የኢማነ-ኤሌ 0.2 የንግድ ላቃቃ አ/ማ እና እነ የህኔ አበርሃም (አስራ ሆሉት ላቃቃ)	አዲስ 10/1999	የኢትዮጵያ ማህበር አባላት የኢትዮጵያ አስተዳደርዎች መብታቸውን በሚገኘው መሳሪ መከራታቸውን ማረጋገጥ ከቻል በቀጥታ መከለሰ የሚቻል ለለመሆናቸው የንግድ ሆኖ ቁ. 367

ቁጥር 6

ተ.ቁ	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጊዜያ
1	23628	ስለ ሌርከርና እ.ኤሌ እና እነ.ቤት.የን ሲ/ የተ/የግል ከ.ግንደ (ሁሉት ላቃቃ)	ተሞስት 21/2000	በወ-ሙ ሆኖ ተመዝግበ የህግ አውነት የጥና ከ-ግንደ በኢትዮጵያ የንግድ የሚከተሉ የሚገባው ቅድመ አቅርቦ በሂደት ላይ ያለ መሆኑ በወ-ሙ እና የጥናውን የህግ ለውነት ቀረ የሚያደርግው ለለለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቁ. 100

ቁጥር 7

ተ.ቁ	መ/ቤት ቀጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት ጊዜያ
1	19258	አቶ ታክለ ወቅዱ እና አቶ ምንጻ ገብረ	ካምሌ 12/1999	የተወስኑ ይለፈናት ያለው የግል ማህበር መዋጭ መከራል ያለበት ማህበሩ ስቂቂም እንዲ ተቁቀም ሥራው ካተቃመረ በንላ ስለመሆኑ.
2.	23389	የአማካኬል ብር የንግድ ስ-ቁጥር / ማህበር እና አነ ባህር አበርሃም (ሁለት ሰዕት)	ካምሌ 10/1999	የኢትዮጵያ ማህበር እኩለት መ-ቤት-ቁጥር የሚከተሉ ይርጋት በመሆኑ አስተዳደርዎች በተከናወነ ንብ በቀጥታ አስተዳደርዎችን ለከሳ ስለመጀመሪያው የንግድ ህ/ቁ. 364,365,367
3.	33760	አቶ ታክለ ለገዢ እና የንግድ ከተማ የመሄል አራዳ ቅዱስ አበርሃም	መ/ቤት 18/2000	የንግድ ይርጋት /መዳበር/ ለይ የለ መ-ቤት የይርጋት የንግድ የሚከራከሩትን ቤት የከራይ መ-ቤት የሚያከት-ት ስለመሆኑ. የንግድ ህግ ቁጥር 127
4.	20232	አቶ ታክለስቱ ባሮ እና አቶ ደንብ ደብዳቤ	ካምሌ 24/1999	የሚተለለኑ የንግድ ስለድቃቃ የተዋዋይ ወገኖች መ-ቤት-ና ግራውቁ የሚፈጸመው የሚፈጸመው የሚፈጸመው በመሆናቸው የውል ህግ መሰረታዊ ድንጋጌዎች መሆናቸው አስፈላጊ ሁኔታ ስለመሆኑ የንግድ ህግ ቁ. 715, የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1706, 1679

ቁጥር 8

ተ.ቁ	መ/ቤት ቀጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት ጊዜያ
	32854	ወ/ሮት ማርጋ አድማነስ እና አነ አቶ በረከት ስ-ሰበሰ (ሁለት ሰዕት)	ጥቅምት 20/2001	ከኢትዮጵያ ውሳኔ በተያያዘ ለማያርር የንግድ ስለፈናት ክሣ ለውስኑ የሚችልበት እግባብ የንግድ ሁግ ቁጥር 595, 596, 597 የፍ/ብ/ሕ/ ሁ/ቁ. 1790, 2090, 2091, 2092, 2141, 2102
	32571	አቶ ማርጋታ-ህ ከፍር እና የባህር ቴራንበት አገልግሎት	ታህማና 9/2001	የዕቃ አስተላለፈናት ማለፈናትና ተማርር ስቂን የሚያጠበና የሚከራከሩ ሥራው የሚያከት-ት ስለመሆኑ
	39256	የኢትዮጵያ የግል ባንክ እና አነ አቶ ጥምህ ት-ቁጥር (ሁለት ሰዕት)	ካምሌ 2/2001	የኢትዮጵያ ይርጋት በመሆናቸው እንደተከተለ ስ-ቁጥር የሚችልበት እግባብ የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2863 — 2874

ቁጥ 9

ቁጥ	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ/ሮ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጊዜያ
1	33954	ወ/ሮ መሠረት ታደሰ እና አቶ ካውሬ በረዳ	የቅምት 20/2001	የንግድ ድርጅት በህግ አግባብ ለበለሙያዋቸ ለከፋይ የሚችልበት ሁኔታ ይኖር ህግ ቁጥር 127
2	33470	ወ/ሮ እድጋዊ ታደሰ እና መገርሳ ጉዳታ	ህክም 2/2001	የኢትዮ-ርሃሱ ማህበር መኖረሰ በንብረት ከፍናል ሌገድ የሚያስከትልው ውጤት
3	34945	ወ/ሮ መስታወሻ በላይው እና አቶ አነዴ ማህበ	ህክም 2/2001	የጋራ ሁነት የህኑ ታለፈነቱ የተወስኑ የግል ማህበር እንደለለ ማኅቻውም ገብረት ባለት ሁኔታ በዓይነት ለከፋይ ወይም ደግሞ በገዢ ለፏጥ የሚይቻል ለለመሆኑ የንግድ ሁግ ቁ. 542
4	31264	ወ/ሮ እመብት መከናዣ እና ወረዳ 20 ቁበሌ 29 አዲ/ክ/ቤት	ጥር 5/2001	የንግድ መዳበርን የተከራየ ወገን ይህንና የንግድ መዳበር ለሌላ ለሰተኛ ወገን የፊልክናው ፊቃድ ማኅራያት ለለመጀለ ይኖር ሁግ ቁጥር 145
5	34586	አቶ የለው ድልነሳው እና አነ ወ/ሮ በርካኝነ ሽዋሪ (አራት ለወጥ)	ጥር 28/2001	በፋት-ሁበሩር ሁግ ቁጥር 1161 ላይ ገዢናነት ያለው ተንቀሳቸዢ ነገር ጥር በተያያዘ በዚ ለቦና የጋራ ለጥቶ ለለመዋዋል የተመለከተው ድንጋኝ የንግድ መዳበርን በተመለከተ ተፈጥሯል ለሆነ የሚችል ሲለመሆኑ የፋይ/ሀ/ ሁ/ቁ. 1161 የንግድ ሁግ ቁ. 124
6	43315	በራንድ ንዑስ የተከናዣ መሸያ ማሆነዎች ማስከል እና አቶ መስፍን ታደሰ	ግንባት 18/2001	ቻኑ አስመልክቶ ክስ በቀረበ ገዢ የተከሰለው ወገን የቀረበበትን ክስ ለመከላከል እንዲፈቀድለት የሚያውቃው ምክንያት ፊቃድ ለያስጥ የሚችል መሆኑ ያለመሆኑን አግባብነት ከለቸው ሆኖታት አይደ መታየት ያለበት ለለመሆኑ የንግድ ሁግ ቁ. 717 የፋይ/ሀ/ሁ/ቁ/ሁ/ሁ/ቁ. 284 285

ቁጥር 10

ተ.ቁ	መዝገበ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቁጥር	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት ጥረጋ
1	46358	ው/ሮ በርሃን ተ.ዕዳ ለና እና አቶ ማረከባለ ፈሰብ (ሁለት ስም)	የተተት. 25/2002	የኢትዮ-ር የፌርዴና ማህበር ተመስርቷል ለማለት የሚታደበት አግባብ በግለሰቦች መከከል በወ-ሳኔ የሚፈጻሚ የፌርዴና ማህበር የንግድ ህግ በማረከው መሰረት አይነቱ ተለያዩ ተመዝግበ የሚያገኘው በዚና ገዢ እንደ የኢትዮ-ር የፌርዴና ማህበር ተደርጋ ለመለድ የሚችል ለለመሆኑ የንግድ ይግ ቁጥር 211,212,219
2	39608	ው/ሮ አስተዳደር አርክና ለና እና ው/ሮ አምሰላ በላይ (ሁለት ስም)	የተተት. 11/2002	ኢትዮ-ንቱ የተወሰን የንግድ ማህበር ሥራ አስከ.የቸ የወንት ለወ-ሳኔ ማህበር ለመተዳደሩ በስራት የልተተገኘ በራ ምክንያት በፖ.ለ.ፈንት ለመቀ የሚችሉበት አግባብ የንግድ ህግ ቁጥር 580

ቁጥር 12

ተ.ቁ	መዝገበ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቁጥር	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት �-ዳይ
1	40173	አምባል የንግድ ሲሆዎች ሻ/የተ/የግ/ማህበር እና አቶ አብደልቻዎር ቅሬ	ጥቅምት 05/2003	በዚህ ላይ የተዋረፈትን ገዢዎን በህግ በተቀመጧው ገዢ ክፍያ ያልተዋቀበት ለው ወይም በይዘዴው አያለ የተገዢበት እንደሆነ ይህንን ይኩ እንደ ተራ ሰነድ በማስረጃዎት በማቅረብ ያለቀባበ የመበለዥነ ከነ ለመስርት የሚችል ለለመሆኑ የንግድ ህግ ቁ. 799
2	48242	የኢትዮ-ክር መድናን ፋርማት ለና እና በርሃስ መስቀል / ሁለት ስም/	ጥቅምት 04/2003	የአዋጅ ወረቀት በይር/2 ስለሚችነዎች አግባብ የንግድ ህግ ቁ. 817/1/ /2, 825

3	52269	እኔ አቶ ከድር ሆኖ ሁ-ሰን /ሁ-ለት ሲወች/ እና አቶ ቁ-ህር አልፎ	ጥቅምት 17/2003	የኢትዮጵን ማህበ መሥራቅና የኢትዮጵን ዶርሻ መብት ገር በተያያዘ ቦማቂርብ አበቱታ ላይ የንግድ ሆኖ ቅ. 416/2/ ተረጋጣነት የለው ስለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቅ. 416/2/
4	55077	ወ/ሮ ታደውሮች በገኘ- እና አቶ ጥፊት አበርሃ	ሀዳር 28/2003	ቻኩ ገር በተያያዘ ቦማቂርብ የፍትሬሮች ከኩሉ ለይኩ መቀኑ / መውጥት/ የሚከተሉት ከሚገው ውሳኔ ገር ተገናዘዣ ለታይ የሚገባ ስለመሆኑ ውሳኔ መሠረት በማድረግ የተዋረ ቻኩ ለለው መንግሥት ቅጂታውን በአገባበት አልተውጥም በማል የሚከተሉት ቅጽ ቻኩ የፋይ ወገን በይኩ ከመጠየቁ ነገ ለሚገኘ የማድረግ ስለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቅጥር 717
5	52667	ኤዲ, አ.ንስራንስ አክሰሪን ማህበ እና የኢትዮጵያ ጽጋፍ መርከብ	ታህሳስ 12/2003	በቀኩ ላይ በማድረግ የፋይ ማንኛውም ለደረሰ ጉዳት የማካፈል የተዳደሩ ካብ አመሰን የቀኩ ላይ በመመሪያ የሚከተሉት የንግድ ሆኖ ቅጽ ተተክለ የሚከተሉት ስለመሆኑ የሚከተሉት ስለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቅ. 198/1 / 3/
6	57288	የኢትዮጵያ ጽጋፍ ባንክ እና አቶ ከድር ሆኖ ታደሰ /አገልግሎት ሲወች/	መጋቢት 19/2003	የኢትዮጵን ማህበ አባል በመሆኑ የሚገባ መብትና ጥቅም ስለለ ለው ለተላለቀ የሚችልበት አገባበት ታለፋነቱ የተውለኑ የግል ማህበ ባለአክሰሪን የሁኔታ ለው ለለበት የግል ልቀ አክሰሪያዊ /በወቅቱ የገበያ ውጤ ተስጠው አንቀሳሽ ለማድረግ የማድረግ ስለመሆኑ የንግድ ሆኖ ቅ. 522-524
7.	56480	የኢትዮጵያ ጽጋፍ መርከብ እና የኢትዮጵያ መጀት ድርጅት	ሰኔ 14/2003	በቀኩ ላይ በማድረግ የፋይ ማንኛውም ለማድረግ ተረጋጣነት የኢትዮጵያ የሚከተሉት አይማለ የቀኩ ላይ የንግድ ሆኖ ቅ. 196, 138, 205, 197, 180/3

8.	57932	ተክለ ካነ ገበደየሁ እና ማርከ ባርሳ.	ሰኔ 30/2003	የኢትዮጵያ ማህበ ወይም የከ-ባንያ ሥራ አስከ-ደረ የሁነ ለው ድርጅቱ የሚ-ደገበት ገዢበ እንደለው እያወቀ በድርጅቱ ሰጭ በሚ-ደውጋው/ በሚ-ሰጠው/ ተከ በታላፊነት ለያስጠረቃው የሚችል ስለመሆኑ የከ-ባንያ ሥራ አስkek-ደረ በንግድ ህት የተመለከተ-ትን ድንጋጌዎች ውይም የከ-ባንያውን መተዳደሪያ ደንብ በመጣለ መሰራቱ የተረጋገጠ እንደሆነ ከድርጅቱ ይር በኢትዮጵያ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ በተናጠል ለመዋቅ ስለመጀት የንግድ ህግ ቁ. 530
9	58931	የንግድና እንዳስትራ ማኬኩር እና ታደግር ለመስተካከ እና የንበረት ጥበቃ ዕ/የተ/የግለ ማህበ	አዋጅ 15/2003	የንግድና እንዳስትራ ማኬኩር የንግድ ሥራ ፈቻድ ለመሰጣት የቀረበው የንግድ ስም ፍይም ስል ከተመዘገበ የንግድ ስጥቶ ወር እንደ እናነት ወይም ተመሳሳይና አስተኛ አለመሆኑን እንዲሆም ለመለካም በባይ ወይም ሁኔታ ተማሳሪር ተቋራኑ አለመሆኑን ማረጋገጥ ያለበት ለለመሆኑ አዋጅ ቁ. 67/89 እንዋጽ 16/2/ 14 20 አዋጅ ቁ. 376/96 የንግድ ህግ ቁ. 137,138

				ከዚህ ወር በተደረገው “የግል ጽንጥነት” በሚለ የተቀመጥው ሆኖ ስተርቻም የሚችሉበት አግባብ በዚህ የሚገኘው ለወቃቂ ላይ አውጭው ከስ ለማቅረብ የሚችሉው ተከ ከተዋሸጋት ቅጽ እንደታ እስከ እንደ ቁመት ባለው ጊዜ ወሰጥ ስለመሆኑ
10	24435	ሀክ መካመድ እናም አቶ ፍ፡ዕዳዊ ገብረ	የከተት ቀን 04/2000	በዚህ በተከለለና ስነድና ይዘም በመጣዎች ለው ¹ መከከል ያለን “የግል ሻንጥነት” በመቋወሚያነት ለማቅረብ የሚችል ስለመሆኑ ተከ የሚሰጥበት ምክንያት በስራውና በተቀባዩ የሚወሰን እንዲ በሆነ የተዘረዘሩት በለመሆኑ ቻናን የፋይው ለው ተከና የሰጠሁት ለዋሳትናነት ነው በሚል ተከና ይዘ በመጣዎች ለው ላይ “የግል ሻንጥነት” መሠረት በማድረግ የሚችልበው መቋወሚያ ተከ በዋቢነና ለሰጥ የሚያደርግ ነው በማል ወድቅ ለደረግበት የሚያደግ ለለመሆኑ የንግድ ህግ ቁ. 717/1/-3/, 855, 881/1/, /ሀ/, 854, 640, 868, 752, 850, 827 — 840
11	50537	አ/ቤት መከተል እና እ/ቤት የሰነድ ድንቀቃዎች	የጊዜ ቀን 02/2003	አሌሳቴ: የተወሰነ የግል ማህበር አባል የሆነ ለው ² ከአሌሳቴ: ለመውጥት የሚችሉበት በለመሆኑ ማህበር ለመሰረትና አሌሳቴ የሚችሉበት አግባብ የፋይ/ሀ/ሥ/ሥ/ሆ/ቁ. 244/2/ /ሆ/ ተከራካሪ መገኘት እለመግባባታቸውን በሽያጭለና ለያመንት ከመፍታት ወር ተፈጥሯል የሚያደግበት እንዲብ የንግድ ሁግ ቁጥር 510/2/ የፋይ/ሀ/ሥ/ሥ/ሆ/ቁ. 244/2/ /ሆ/

12	49295	የኢትዮጵያ መጀመሪያ ክርክሩ እና እና የየደና ወጪ አንድነትነት ከፍተኛዎን /ሁለት ስም/	መ/ቤት 22/2003	በንግድ ህን ቁጥር 683 "ውከ.ለ.ቁ" በሚ.ል የተመለከተው የኢትዮጵያ አንድነትነት መጀመሪያ ለጥቃቄ የሚሰራ መገኘት የሚያስተካት በለመስማት መጀመሪያ ስጋው ከሉ ሌሎችበትም የሚችሉ የመሬት ገዢነት ያላቸውና ለፈልቶች የጥቃቄ አይሁዳ ለመጀመሪያ ገዢ ጥቃቄ የሚሰራ መገኘት በለመስማት የንግድ ህን ቁ. 683/3/
----	-------	--	-------------------------------	---

ቁጥር 13

ቁጥር	መ/ቤት ቁጥር	ተከራካሪ መገኘት	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህንጻ ተረጋግጧው የተከተሉት ጥቅም
1	54117	ግለባብ አ.ንሽ-ራንስ ከ-ፋይ አ.ማ እና የኢትዮጵያ ገንዘብ መርከብ አ.ማ	ጥቅም-ት 13/2004	በዚህ ላይ እና አመለካም በአቅምች ላይ ለደረሰ ጥቅም በጀትነት ለመቀመጥ በለማችልበት አግባብ፤ በዚህ ላይ እና አመለካም የወል የወል ውስጥ የገዢ ወገን ከአቅምች መነሻነት ወር በተያያዘ ለለለበት የፖስራኝነት እናማስና ከጋልጋነት ነፃ ለደረግ የሚችልበት አግባብ የዚህ ሁኔታ ቁ.196,138,205,197,180(3)
2	60385	ነፈድን ሪፖር አግር ፁርምስ ዕ/የተ/የግ ማህበር እና እና ተከራካሪ ተከራ ማረያም	ጥቅም-ት 24/2004	እና ከመጀመሪያ ወር በተገኘነ ከአቅም እናገኘ (ጥቅም አድራሻ) በሆነ የተነሱ ዕቃወጥ በሚያደርግበው ተስከርና ላይ ለደረሰ ተቀብ የአቅም በለበት (ቀለንበት) የዕቃወጥ በአቅምበና በጥናቁ አለመታዊ አለመያዝ ወር በተገኘነ በጀትነት ለመቀመጥ በለማችል የንግድ ህን ቁጥር 578(2)

3	69603	<p>አቶ ሁበተውልድ ዘርሃው የፌትሬ የሰራ- ለመራር የማማግከር አገልግሎት ፍርድ- አና እነ አቶ ሳሙኤል አስፈላጊ የፌትሬ ለደረሰ እንደ ማኝቸመንት(ከስት ለዋጥ)</p>	ሀዲር 08/2004	<p>ከንግድ ስም አስጣጥ ወር ቦተዋዣ የንግድ ማረከብ በሚሰጠው ወጥኑ ቅዱታ ያለው ወጥን አስተካታ በይግባኝ ለስተኞች የሚችልበት አግባብ</p> <p>አዋጅ ቁ.686/2002 አንቀጽ 6, 7, 30, 2(9), 16, 61</p>
4	63454	<p>ዶን አ.ንተርናሽናል ትራዲንግ ዕ/የተ/የግ/ማ/ ባለቤት ይ/ር መና አበተው እና</p> <p>እነ የኢትዮጵያ አክምር አዋጅ ጉባኤት ዕ/ ቢት (ሁለት ሰዋጥ)</p>	የካቲት 26/2004	<p>ከንግድ ስም ወይም ጥልከት- ጥወንበት ጥናድ ወር በተገኘነ በሚመለከተው ተቁጥሮ በተሠጠ ወጥኑ ቅዱታ ያለው ወጥን ያለው መብት በይግባኝ ሥርዓት የማሳረም ስለመሆኑ፡</p> <p>አዋጅ ቁጥር 501/98/ አንቀጽ 6,17,36,49</p>
5	36935	<p>አቶወ/ሮ አ.ንስ-ራ-ንስ (አ.ማ) አና የኢትዮጵያ የንግድ ባንክ</p>	የካቲት 27/2004	<p>ለንግስት እና የሚሰጥ ወስኑና አንድ የመድና ተቁጥሮ ከሚሰጠው አገልግሎቶች መከከል እንዲ ሲለመሆኑ፡</p> <p>በመድና ሰጪ ድርጅቶች ተዘጋጀ የሚሰጥ የንግስት የዋስትና የግልጽ ሰነድ (Financial Guarantee Bond) ሲለማረጋገዥ ወጪት የንግስት የዋስትና የግልጽ ሰነድ ለመግለጫው የሚገቡ ይርማለት እና አበቱታ ከማቅረብ ወር በተያያዘ ተፈቀማት ሲለማረጋገዥ የፍርማ ደንብ አዋጅ ቁ.86/86 አንቀጽ 2 የፌ/ብ/ሀ/ሆ/ቁ 1845, 1922(2)(3), 1725(ሀ), 1727, 1926, 1929, 1930, 1931 የኢትዮጵያ ባንክ-ዋ ጥና መመሪያ ቁጥር 23/2002 አንቀጽ 1(1), 2(1) መመሪያ ቁጥር 24/2004 አንቀጽ 1(3), 2(1), 3 የንግድ ህግ ቁ.36(1)(2), 121(አ) አዋጅ ቁ.110/90 አንቀጽ 2(2) አዋጅ ቁ.57/89 አንቀጽ 2(18)</p>

6	47004	የኢትዮጵያ መጀመሪያ ድርጅት እና ባለ ገበር ልማት ድርጅት	መ/ቁጥር 11/2004	ሌላ የመልከም ሚኒስቴር አ.፩.፩፭፻ ወስኑን የመልከም (Performance Guarantee Bond) የመልከም ሚኖሩ አ.፩.፩፭፻ ወሰን በባህረው ካመድና ወሰን የሚፈጸም በፍትሬክበደር ህግ ድንጋጌዎች የሚገኘ ስለመሆኑ፣ የ፩/፪/፩/፩/፩ 1921, 1719, 1720, 1727, 71719(2), 1920, 1845, 1924(1), 1922(3), 1926 የኢትዮጵያ ባሳራዊ ባንክ መመሪያ ቁ23/2002 አንቀጽ 1(1), የኢትዮጵያ ባሳራዊ ባንክ መመሪያ 24/2002 አንቀጽ 1(3) የግብር ህግ ቁ. 654(1), 657(1), 712 አዋጅ ቁ. 57/1989 አዋጅ ቁ 648/2001 አንቀጽ 2/20 አንቀጽ 2(18) አዋጅ ቁ. 110/90 አንቀጽ 2(2)
8	71134	አቶ የወራዳ ሌሎች እና አሌማሪ አገር አንድብትር ተ/የተ/የግል ማህበ	ሰኔ 04/2004	አንድ ሂሳብና የተወሰነ የግል ማህበ አንዲራርና ለመጠየቅ በቁጥር ሁኔታ መሰራርቸው መማግቷቸው መረጃዎች ያለት ሲለመሆኑ፣ የግል ማህበ ለአገልግሎት አላተመራኝ ከሚል ጥያቄ ወር በተያዘዣ አገልግሎት ያለው አካል የግል መተዳደሪያ ደንብ ወይም ለለም አገልግሎት ያገኘውን ሁኔታ መሠረት በግል አንድብትና ለመጠየቅ የሚችሉ ስለመሆኑ፣ የግል ህግ ቁጥር 217, 218, 511, 543

9	40186	አዲስ አበባ-ንብ (አ.ማ) እና ይህን በንብ (አ.ማ)	የካተት 27/2004	<p>ሰላም የንብ ወሰን የግልጽ ስነድ (Financial Guarantee Bond) እና የኢትዮ-ንብ ከ-በንያውች በማኅኑውም ስያጻ የንብ ወሰን የግልጽ የግልጽ ስነድ የግልጽ ተግባር ተግባር እንደሸፈፋጌዎች የተከለከለ ሰላመሆኑ የአከለምን ማህበራዊ ተራዘጋጅነት ወይም ዋና ለሆኑ አስተዳደሩ ሰላመው ሰላማት እና ስህን አገባብ ሰላማት ተግድጭል ለማሳት ሰላማዊነት ሁኔታ የንብ ወሰን የግልጽ የግልጽ ስነድ እና የኢትዮ-ንብ ፖስቲ የግልጽ ወሰን የግልጽ ስነድ በፍ/ቤት በአዲስ ህንጻ መመሪያ: ቁ. 24/2004 እንቀጽ 3,1(3) ቁ. 23/2004 እንቀጽ 1(1) እዋቅ ቁ. 86/86 እንቀጽ 2(4) ,6,4 32-34 እዋቅ ቁ. 87/89 እንቀጽ 2(18)</p> <p>አዋቅ ቁ. 110/90 እንቀጽ 2(2) የፍ/ቤት/ቁ.1725 (ሀ),1727,1922(2),(3) እዋቅ ቁ. 648/2001 እንቀጽ 2(20) የግልጽ ህንጻ ቁ.36(1)(2), 121(አ), 348(3), 313(1)-(7), 313(10-12), 34(1),1 09(እ), 323(2-3), 35(1), 26, 120</p>
10	63200	እና ማኅበርናንግ ሮ/የተ/የግል ማህበር (አ.ኋት ሲያች) እና ማህበር አልተኞ የስራውኝ	የሁኔታ 30/2004	<p>የአከለምን ማህበር ለሆኑ አስተዳደሩ ያለውንበት ከስልጣኑ (ከስራ አስተዳደሩ የሚከተሉት) ተክፈያለሁ በማሳት በማሳት ቁ.ቤት ተስፊነት ወይ ስራ አስተዳደሩ የሚከተሉት እንዲመለከ ለመስት የሚችል ሰላመሆኑ፡ የግልጽ ህንጻ ቁ. 525-537</p>

ቁጥር 14

ቁጥር	መዝገብ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ውሰድ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ትርጉም
1	76394	አቶ ወርቅ ወ/ቀዥ.ቁ እና እነ የከተማ ተከራካሪ ወ/ ሥላሴ ወራሽ ተከራካሪ (ለባን ሰው)	ሀዲር 18/2005	የኢትዮጵያ ማህበር ሆኖ ለወጣት የሰለው እንዲሁም በኢትዮጵያ መረጃዎች ለለው የንግድ ማህበርናን በተመለከተዋጥናንግነት-ት የሚከታወቂና የሚከተማውን ሥርዓቶች የሚፈጸመውን ነው በሚል የሚገኘው በቃ የኢትዮጵያ ማህበር እነዚህ ሲሆን በሚልና ሌሎች ተያያዥ ተያያዥን ሰመልክት የሚቀርቡ እበቱታዎችን ውጭ በማድረግ የሚሰጥ ውጭና ተጋቢነት የሰለው ስለመሆኑ፣ የኢትዮጵያ ማህበር የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ የሚያደርግው በሽያጭ ስም ሰለመሆኑና ሰረዝና እንደተሩ ተዋዋይ ወገኖች የሚታየ ሰለመሆኑው የንግድ ሆኖ ቁ. 212(1),272
2	80599	ክፍያ አንድ ካሌብ ስ/ የተ/የግል ማህበር እና ው/ር እንቀጣጭ አስተ	ጥር 15/2005	እንደ የንግድ ማህበር (ድርጅት) የሚጨረበበትና የሚያከናወንበት እንዲሁም የሚንቀሳቀስና የሚያንቀሳቀስ ንብረት መብት የንግድ የንድሮስኑ በማህበር የመመዘኛ ዘመና መተዳደሪያ ደንብ የሚመለን ስለመሆኑ አንድ የንግድ ማህበር (ድርጅት) ሥራውን የሚያከናወንበት የንግድ በታ ካራይ መብት የሚህበር ህልውና የር የሚያየሁ ነው ለማለት የሚገኘል ስለመሆኑ፣ የንግድ ድርጅቱ የፋይስ በሆነዎች የንግድ ሥራውን ሌያናወንበት የነበረውን በታ በለላ ጉዳይ በፍርድ እንዲልቀ በተመለከት በዚ የሚህበር አስተ ተጠርቶ እስመጣቀቁ በታውን ስለማስለቀቁ የሚገኘው ለሆነ የሚይቻል ሰለመሆኑ፣

ቁጥ 15

ቁ.ቁ	መዝገብ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወሰኑ የተሰጠበት ቀን	የህግ ትርጉም የተሰጠበት ጥያቄ
	79561	አቶ ብ.ቃድ አማካ ለጅ እና በየነ ከፍልከተማግኘውረዳ 08አስተዳደር ግ/ቤት	የካተት 11/2005	የንግድ መደብር ካሸራ ከንግድ በት ካሸራ የተለየ ስለመሆኑ፣ የንግድ መደብር የተከራየ ለው ያለከከራየ እውቅና እና ፈቻድ መደብሩን ለጋድ ወገን በት ካሸራ አሳልፎ ለመስጠት ስለመጀት፣ የንግድ ህግ ቁ. 127 (ሐ), 145(ለ),
	82503	እኔ ወ/ሮት በዘ ይትማማሁት ለምቶ እና ወማሌ ቁልጥ 4-በርከብ ዕ/የተ/የግል ማህበር	ማ.ምንያ 21/2005	የንግድ ማህበር አ.ማብ ከተማራና ትርፍና ክሚራው ተለይና ካቀረብ በቂሳ የማህበር እባት (በለከከላየን) የሆነ ለው ¹ ከትርፍ ለጽርአው የማግኘውን የደርሱ ክፍያ በመለያት ከፍያ እንዲፈጸምልኝ በማለት የማረቀርብው ተያቄ ህዋዊ ተቀባዩነት ያለው ስለመሆኑ፣ የንግድ ህግ ቁጥር 211, 517, 518, 532(1)
	85009	የዚ ፊ.ዚ ገመዢ ሪፖር እና እኔ አቶ ዓለሙ ² በቀል (አስራ አምስት ለምቶ)	መስከረም 21/2006	የህበረት ሥራ ማህበረት ንብረት እና የአበቱ የጋራ ሁበት (ንብረት) ተቁጥር ንብረቱን ለመስጥ የህልም አባላት ለማምጣት ያስረልጋል ለማለት የማይችል ስለመሆኑ፣ የህበረት ሥራ ማህበረት አስራ ወር በተያያዘ ወሆኑ ለማለፈ የሚችለው የማህበር በቅለ ጉባኤ ስለመሆኑ፣ አዋጅ ቁ. 147/91 እንቀጽ 21, 18, 32, 19 ዓንቀጽ ቁጥር 106/96 እንቀጽ 20(2) 123
	83489	የኢትዮጵያ ጽዋድ ባንክ እና የኢትዮጵያ መድና ድርጅት	ግንቦት 19/2005	አበዳሪ የሆነ ባንክ ለተዘጋጀው ለበደረሰው ጉንዘብ በመሆኑንት ለማለው ጉንዘት የመደና ተናን የግብረት እና የአርበን ክፍያን ለመከራል የተሰማማ እንደሆነ ለመድና ለሰንበው ተቁጥሮ የእረብ ክፍያውን ለመከራል የማግኘድ ስለመሆኑ፣ የንግድ ህግ ቁጥር 657, 675

ቁጥር 16

ተ.ቁ	መዝገበ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቁጥር	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት ገዳይ
1	90434	ለ-ሃና አንቀጽናፋግ ከንሰት-ፈክሽን ይ.የተ. የግል ማህበር እና ማክር መቅላለ ስራ ተቋራሙ ይ.የተ.የግል ማህበር	ሰኔ 06/2006	ለይከ- መሰጠበት መሰረት የሁኔታውን ውስጥ እና ለተ-ያደ አውሳድን ተገቢነት ያለውን ሁዋ ስራመሰሌከቱና በተገበው የከርክር አመራር ስርዓት የሂ ንጂን ስያጠሩ የሚሰጥ ይችነት ተቀባዩነት የልለው ስለመሆኑ፡

ቁጥር 17

ተ.ቁ	መዝገበ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቁጥር	የህግ ገጽ-ም የተሰጠበት ገዳይ
1	94278	ለተ- አመራ መሆመና እና ማቋ አግር ፈጻሚነት ወሰኑ፣ የተወሰነ የግል ማህበር	አዲር 11/2007	ከሰ- የቀረበው በእንደሸ ተለይቶ በታወቂ ገዢ ወይም ቁጥር የተፈጻሚ ከሰተ-ትን መሠረት በማድረግ አይሁን በተለያየ ገዢ ተከሰተዋል የተቀለ የተለያየ ቅጂዬችን መሠረት እናርጉ ስ.ሆን የማህበር ይኖረሰልኝ ተያቀ ወይም ከስ በደርጋ ይታገኙል የሚሰጠበት ምናገድ-ሥራለመኖር፡ የን/ክ/ቀ 218(1)፡541(1) የፋ/ክ/ቀ 1835፡1845
2	95069	ለን ስፍጋች- አግር በ.ገነዘ ይ/የተ/ ማህበር /ሁለት ሰዕቶች/ እና ወ/ር አኤሌበት በረቱ	አዲር 23/2007	ከውጭ አገር በፊልር የተለከ የውጭ የሚሸጋ ለተለከለት አለማ አልዋለም በሚል ገንዘቦ አንዳመሰለ ከርክር ስ.ኩ ገንዘቦ ለመለስ የሚገባው-እሉር በተለከለት ገዢ በእኔ-የቶክና በር ተመንጋዱ በተሠጠው ተመን መሠረት ስለመሆኑ፡ የፋ/ክ/ቀ 1705፡1749፡1750፡1771

ቁጥር 18

ቁጥር	መዝገብ ቁጥር	ተከራካሪ ወገኖች	ወሰኑው የተለጠበት ቀን	የህግ ገጽታው የተለጠበት ጊዜያ
1	94481	ወ/ሮ/ በአድራሻ በቀል እና ወ/ሮ/ ገንዘብ ተከላይ	ክፍል 1 ቀን 2007 ዓ.ም 3	የሽርከና ማህበር በህግ አግባብ ተቋቋም እኩወራኑው ለማሳት በኢትዮጵያው ሆኖ በተገበረዋ እንቅስቃሴ ተዋዋይ ወገኖች በደራና በተናጠል በመተዳበር በመስራት ከጥቅምሮ ይህን ከእውቅ በደራና ስራ እና እንዲሁበር መረጃዎች ያለበት ለለመሆኑ፣ እንደ የሽርከና ማህበር በህግ አግባብ ተቋቋሙ ለማሳት የሚታረው ተዋዋይ ወገኖች ተነካሱ ማረጋገጫ ተደርሱ የህግ ግብር ይዘው መዋጭ በማውጣት ከብረው በመስራትና በመተዳበር ትርፍና ከሚገኘው በህግ አግባብ እያትኩሩ እኩወራኑዋ ተግባር ማከናወጥቶች ላይ ሰራተኞች በይ ስለመሆኑ፣ የንግድ ሆኖ ቁጥር 211:229:269/1/
2	96990	አቶ አያሳው ወልደው የሂንሰ እና አቶ ዳጋፍ ለማን ትር	ክፍል 01 ቀን 2007 ዓ.ም	የሽርከና ወልደ ስምምነት እና ለማሳት መመግለት ለለማረጥቶች መስራርቶች የንግድ ሆኖ 5:10(1): 210(1): 211: 215 እና 229(2)
3	100621	አቶ ልዕሊስቴድ ጥቃቄ እና አቶ እንደገኑት ቅበና ቀመጣዊ ቅመጣዊ ነገዶች	ክፍል 3 ቀን 2007 ዓ.ም	ቦግተ ሰው ለም የተመዘገበን የእከቦኝ ደርሻ ሌጅ ማቋ እንደተገኚ ተቋቋር የሚተለለኝ መሰና አግባብነት የልሎው ለመሆኑ እና ተፈጻሚነት የልሎው በንግድ ሆኖ የተቀመጠው የወሰኑ ወር ቤቱ ማረጋገጫ በይ/ አ/ቁ 1845 የተመለከተው የአስር ዓመት ደርሻ ለለመሆኑ የንግድ ሆነ ቁ.416 የቁ/አ/ቁ.1845
4	102725	አቶ የንሰሳ የዕቃው /መስራት ሰምቶ/ እና ወ/ሮ አያሳው በቀል	ክፍል 14 ቀን 2007 ዓ.ም	በመመረጃ ቁጥር 4/2004 መስራት በልዩ ሆነታ በንግድ በት ተጠቃሚ ለመሆኑ ለማረጥ ለመሆኑው ለነታዎች

5	103717	<p>የወንጀል ስነ, ፊ.ስር ፌ.ስር፣ ለራተኞች ሰማቶች ህብረት ስራ ይ.የተ.የግል ማህበር እና የአዋጅ ወረዳ ጉባኤና ገዢ ለማት ይ/ቤት</p>	<p>ክምለ 03 ቀን 2007 ዓ.ም</p>	<p>የህጻዊ ሥር ማህበራት በመሰረታዊነት ለትርሃው ተብሎ የሚችቷው ላይ የሚገኘውን የአገልግሎት የአገልግሎት በአካላት ወጪ ለትርሃው ለራ የሚሰሩ የግንዘብ ለራዎች የሚያሳሌቸውን የግንዘብ ፊቃድ እንዲያወጣ የሚገኘውን አግባብ ያላል ሁሉመሆኑ የሻጻዊ ሥር ማህበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 ማቅረያው አዋጅ ቁ. 402/96 አንቀጽ 6</p>
---	--------	---	-------------------------------	---

ቁጥር 19

ተ.ቁ	መዝገብ ቁጥር	ገዢ ቀን ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ነገሮች የተሰጠበት ጊዜያ
1	99900	አቶ ገብረ- መስቀል እና አቶ ገብረ- መስቀል (ሁለት ስም)	መስከረም 25 ቀን 2008 ዓ.ም	በወ-ሳኔ መሰረት ከተቋቷው የሽጭና ማህበር ወሰኑ እንደ የሚህበር አሳል ከሚሆ኏ ለመሆነ ለለማቻልበት አግባብ የግንዘብ ሆኖ 227 እና ተከታታይ
2	97760	ወ/ሮንግስት; አቶ ከልደ፡ እና አቶ አበበው- በሸራው	ታህሳሥ 19 ቀን 2008 ዓ.ም	በአንቀጽ ጥሩት በደረሰ አይደ ምኩያወት በተ-ቋሚ(መንግድ-ው) ለይ ለደረሰው ጉዳት ካሳ ለመሆነ ለዝከተለቸው ለለማቻል- የሳ አከራል መርሆም የን/ክ/ፋ. 599፣ የኋ/ክ/ፋ. 2091 እና 2092
3	105628	የደቡርሳል ማት-ልሰኝ ማት-ልሰኝ የ/የግ/ማህበር እና በአዲት ተራዙግኝ የ/የተ/የግ/ማህበር	ተቀምኑ 24 ቀን 2008 ዓ.ም	<p>የህግ ከፈይ ወ-ሳኔ ካለው በኢት የታማ ገዢ የከራይ ወ-ሳኔ በሚችው ተረጋግጧል በመስተት ታረፍ መሆኑት ወይም ታረፍ</p> <p>የለለ እንደሆነ የበታቸው ለማድ በመከተል መወሰን የሚገባ ሁሉመሆኑ፣</p> <p>የኋ/ክ/ኋ/ፋ. 2950/2/</p>

ቁጥር 21

ተ.ቁ	መዝገብ ቁጥር	ተከራከራ ወገኖች	ወ-ሳኔ የተሰጠበት ቀን	የህግ ነገሮች የተሰጠበት ጊዜያ
-----	-------------	------------	-------------------	---------------------

1	110149	የግድር ስብ የጊዜ አንዳ መኖሪያ በት የህጻናት ስራ እና እቶ ይህንን ካይና	ታህሳስ 27 ቀን 2009 ዓ.ም	በኢትዮ የህጻናት ስራ ማህበር መሰጥ አገል የሆነ ሰው በማህበር ጠቅላላ ገኩኬ ወይ በአካል ተተክቷ ዶግዥ መሰጠት ያለበት ስለመሆኑ እና ይህ ሁኔታ /ከጠቅላላ መርሃ/ ልተረኝ የሚችሉው መረጃ ለፌርዴዎት የሚችል ከአቀፍ በላይ የሆነ ቅጂ ለይጠጥም ስለመሆኑ አዋጅ ቁጥር 147/91 /በአዋጅ ቁጥር 402/96 እንደተዘጋጀለ አንቀጽ 18/2/
2	123984	እቶ ታደኝው መሻሻ እና እቶ ታደሙ ወልደ	ማረጋገጫ 25 ቀን 2009 ዓ.ም	ቴክ የበድር ወልን ተከና መኖሩን ለማሳደግት አግባብነት ያለው ሰነድ ነው ለማሳደግ የሚችሉቸል የህግ መሰጠት ያለለ ስለመሆኑ. በበድር የተሰጠው ጉዝነው 500 / አምስት መቶ / የኢትዮጵያ ብር በላይ ስሜን የበድር ወል በጽሕናዊ ወይም በፍ/ቤት የተደረገ የአምስት ቅል ወይም መከላለ ካልሆነ በዋር ለማሳደግት የሚችሉቸል ስለመሆኑ. ንግድ እና ቁጥር 827 /ሀ/ እና 854 የፌ/ሀ/ፌ/ፌ.2472(1)
3	118246	የኢትዮ ተራ ሆና ስራ አካልዎን ማህበር እና ው/ር አብደሰነት ሁብተኩበት ተማኑ መረጃ (ዘመኑ ለወጥ)	ሰኔ 23 ቀን 2009 ዓ.ም	አንድ የውጭ ኢትዮት ያለው ሰው በኢትዮጵያ መሰጥ በሚሸክረው አንበሳትመንት መሰጥ አካልዎንን በመግባት ለንግድ ስራ ቅጂ የሆነ ሆና ስራ መሰኑ ለሳተፍ የሚችል ስለመሆኑ አንድ የባለአካልዎን ቅጂ እና አንግድ መመሰረታዊ ዕተናንና መተዳደሪያ ድንብን በመከተል የተደረገ እስከሆነ ድረሰ በአገኘ ጥበቃ የሚችሉቸል ስለመሆኑ አዋጅ ቁጥር 769/2004 እንቀጽ 12(1ሀ)፣ 2(6) እና 38 ደንብ ቁጥር 270/2005 እንቀጽ 3 የፌ/ሀ/ቁጥር 416(1)

4	139932	አስማማው በየነ እና አሰራር ነገሽ	አዋጅ 20 ቀን 2009 ዓ.ም	<p>ይህ አዋጅ በሰኞነት ወር ንብ ወሰኑ ባንክ ማቅረብ ይሆንኝ ገዢ አሳይቷል እና ይ ገመት ማያደርግ ባንክ አቅርብ በዚህ አውጭው ስም በቁ ስንቅ የለለው መሆኑን ያረጋግጣ ይህ አዋጅ ተከታታለ እና ይርሱ የሚያቀርቡው ከነ እና ይመት አለፈልጊዜ በማል የሚያቀርቡው ከነ ተቀባይነት የለለው ስለመሆኑ፡</p> <p>በንግድ ሆኖ ቁጥር 881/ ስር በተመለከተው የአንድ ይመት የጊዜ ገዢ ከነ የሚቀረብ መብታቸው በሁኔታ ፍት ተቀባይነት ለጥር የሚችሉው በን/አ/ቁ. 855 ስር ይከታታለ በሰኞነት ወራት ገዢ ውሰኑ ለበንክ የሚቀረብ ቅድመ ሀገታ ሆኖም እስለመሆኑ፡</p> <p>የን/አ/ቁ. 855፣ 881/1</p>
---	--------	--------------------------------------	-----------------------	--

